

Heemkundige Kring

«Oud Wachtebeke»

JUBILEUMBOEK 1967-1997 van de
Heemkundige Kring
“Oud Wachtebeke”

Wachtebeke

Ons Groene Dorp

JUBILEUMBOEK 1967-1997
van de
Heemkundige Kring
“Oud Wachtebeke”

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt een prachtig en met zorg samengesteld fotoboek over onze gemeente. Het wordt uitgegeven door onze Heemkundige Kring “Oud Wachtebeke” als jaarboek 1997 en ter gelegenheid van zijn 30-jarig jubileum.

Op dit 30-jarig bestaan werd reeds “ad multos annos” het glas geheven tijdens de receptie ter gelegenheid van de Keuredag van de Vier Ambachten op zondag 10 augustus 1997 bij de viering van de 20ste Safarkesmarkt.

Dit fotoboek van de hand van de plichtsgetrouwe en ijverige kringsecretaris Guy Trangez, bijgestaan door medewerkers van de Heemkundige Kring, wordt ons gepresenteerd als een vergelijkende studie, waarin u kunt zien hoe onze gemeente evolueerde. Wat voor de één vooruitgang is, zal dat wellicht voor de ander minder zijn, en voor de derde achteruitgang. Mensen en meningen verschillen. Een feit is dat onze gemeente haar landelijk karakter wist te handhaven. Naast het industriegebied van de Gentse Kanaalzone bleef onze gemeente een residentiegebied en als zodanig een oase van rust.

Het fotoboek, met beelden uit een recent verleden, komt op de markt wanneer wij met zijn allen “800 jaar Wachtebeke” vieren. Inderdaad, voor zover heden bekend, staat de eerste vermelding van de naam van onze gemeente (toendertijd geschreven als Wagtebeke) in een oorkonde van 1198 van Boudewijn, graaf van Vlaanderen en Henegouwen, waarbij hij de schenking bevestigt van heide en weiland door Filips van den Elzas aan de Sint-Pietersabdij te Gent. De oorkonde wordt bewaard in het Rijksarchief te Gent.

Wij meenden ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van de Heemkundige Kring, het 800-jarig jubileum van onze gemeente én slechts enkele jaren verwijderd van de volgende eeuw, een krachtige impuls te moeten geven aan de bewaring van ons heemkundig erfgoed en het publieksvriendelijk gebruik hiervan. Een impuls die tevens nieuwe perspectieven zal bieden aan de werking van de Heemkundige Kring.

In samenspraak met het O.C.M.W., de Heemkundige Kring en de provinciale museumconsulente, besloten wij tot de oprichting van een Heemkundig Centrum in de leegstaande Rijksbasisschool in de Godshuisstraat. Daar is ruimte voor het inrichten van een

documentatiecentrum, een fotoarchief, het opslaan van het “oud archief” van de gemeente, het tentoonstellen van een collectie, ruimte voor eigen activiteiten, enz....

Het tijdschrift van de Heemkundige Kring is het meest verspreide ledenblad in onze gemeente. De Heemkundige Kring kan dus rekenen op heel wat sympathie bij onze bevolking én terecht! Mag de groei naar een Heemkundig Centrum dan ook gedragen worden door velen. Dit nieuwe initiatief zal de volgende generaties gevoel bijbrengen voor onze plaatselijke geschiedenis én onze streekgeschiedenis en we hopen dat het hen zal motiveren het beste van zichzelf creatief in te zetten naar een gelukkige toekomst.

Wij durven de wens uitdrukken dat de Heemkundige Kring de hand aan de ploeg slaat en zich degelijk op deze nieuwe mogelijkheden voorbereidt. Een goed ogend boek als het voorliggende sterkt ons in onze overtuiging van de zinvolheid van deze nieuwe impuls.

De auteur van dit boek zal het ongetwijfeld ook verheugen dat zijn verzameling in het kader van de viering van “800 jaar Wachtebeke” aangewend wordt voor een schoolproject. Vanaf september zal uit een samenwerkingsverband van de Heemkundige Kring, de Fotoclub “Kunst-Ligt” en met de pedagogische medewerking van onze jeugdschrijfster Lucrèce L’Ecluse, een diareportage circuleren in onze plaatselijke scholen met als onderwerp “Wachtebeke vroeger en nu”. De leuke opdrachten hieromtrent voor onze scholieren moeten nog even wachten op bekendmaking.

Bij de opening van ons cultuurcentrum en bibliotheek in het laatste kwartaal van dit jaar zal het grote publiek kunnen kennismaken met een fototentoonstelling over hetzelfde onderwerp. Met als toegevoegde waarde vanwege postzegelclub Phila-Wachtebeke oude prenten en wenskaarten verstuurd vanuit Wachtebeke.

U ziet hoe het ene initiatief het andere oproept.

Wij verbinden dan ook met genoeg het logo van “800 jaar Wachtebeke”, van de hand van Gaston van Gaever, aan deze uitgave en verlenen vanuit de gemeente een bescheiden financiële bijdrage aan de realisatie van dit boek.

Een felicitatie namens het College van Burgemeester en Schepenen aan de auteur en veel kijk- en leesgenot aan u allen die dit boek ter hand neemt.

Willy De Vliegheer , burgemeester
februari 1998

Deze uitgave wordt door het Gemeentebestuur Wachtebeke erkend en financieel ondersteund in het kader van het 800-jarig jubileum van de gemeente Wachtebeke.

INLEIDING

'k Heb lang gearzeld om dit boek samen te stellen en dit om verschillende redenen.

Ten eerste duurt het jaren eer men de nodige documentatie verworven heeft. Ten tweede moet het werk verantwoord zijn en minstens even goed als wat reeds verschenen is.

Ik wil er vooral de nadruk op leggen dat ik niet “de” geschiedenis van de gemeente schrijf, want dit is al lang vóór mij gedaan. Ik breng hiermee hulde aan allen die reeds prachtige artikels schreven over een of ander aspect van onze geliefde gemeente en denk hier vooral aan alle gewezen en huidige bestuursleden van onze Heemkundige Kring “Oud Wachtebeke”, reeds actief sinds 1967! Het moet een compilatie zijn van al dit schoon. Hier en daar zal ik bondig commentaar geven en verwijzen naar de uitgebreide brochures terzake. Ere wie ere toekomt!

De aanvraag en de druk is echter zo groot dat ik er toch het beste wilde van maken. Praktisch iedere Vlaamse gemeente heeft reeds haar “kijk”-boek. Waarom zou Wachtebeke achterblijven? De schoonheid en zeldzaamheid van enkele oude foto's of postkaarten van rond de eeuwwisseling hebben mij er toe genoodzaakt deze ook in dit boek te gebruiken, alhoewel zij in andere uitgaven reeds voorkwamen. Het ontbreken van deze juweeltjes van fotografie (lithografie) zou onvergeeflijk geweest zijn. Samen met wat wetenswaardigheden heb ik voor U een visuele wandeling door onze gemeente samengesteld zoals die zou geweest zijn in de jaren 1900, en nu is in 1996-97.

Ter ondersteuning de recentste foto's als herkenningspunt.

Guy Trangez

WACHTEBEKE

Foto J. Semey - R.U.G.

Panorama 1990

DANKWOORD

Dit boek kon niet tot stand komen zonder de nooit aflatende interesse voor heemkunde van onze bestuursleden én de medewerking van onze talrijke leden.

In het bijzonder gaat mijn dank naar de Heren Burgemeester en Schepenen ; naar het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium ; naar Electrabel ; naar de redactie van de Sint-Laurensklok ; naar Meester De Buck ; naar Wies Creve voor het intypen van de teksten. Tevens naar historicus A.M.J. de Kraker voor de wetenschappelijke uitleg over de Vier Ambachten en de fortenlijn tussen Spaans-Vlaanderen en Staats-Vlaanderen.

Allen hebben mij met raad en daad bijgestaan voor het verzamelen van gegevens of de toelating gegeven tot het gebruik van bestaande archieven.

Eveneens mijn dank aan talrijke leden, familieleden en vrienden die uit hun verzameling documenten, prenten of foto's ter beschikking stelden.

Tenslotte en niet te vergeten, de steun en de stimulans van mijn vrouw om dit werk tot een goed einde te brengen.

Guy Trangez.

HET GEMEENTEWAPEN VAN WACHTEBEKE SEDERT 1958

Tussen het ontstaan van de gedachte tot het ontwerpen en het bekomen van een gemeentewapen, tot de uiteindelijke toekenning door de Koning via de Raad van Adel en tenslotte de praktische uitwerking ervan, ligt een periode van niet minder dan vijf jaar (1953-1958).

Het ging als volgt :

1. Besluit van de gemeenteraad in openbare zitting van 23 november 1953 tot aanvraag aan de Koning tot het gebruik van een gemeentewapen, reeds ontworpen in 1816, zeg wel : 1816 !
2. Op 9 augustus 1954 antwoord van de Raad van Adel : het ontwerp wordt afgewezen, evenwel met advies voor een nieuw ontwerp.
3. Op de openbare gemeenteraadszitting van 2 september 1954 wordt besloten om eerbiedig een nieuw verzoek te richten aan de Koning.
4. Een paar maanden later vraagt de dienst van Adel via het Ministerie van Buitenlandse Zaken nog enkele informaties.
5. Tenslotte komt op 13 januari 1955 het gunstig advies via Gouverneur Mariën van de Provincie Oost-Vlaanderen.
6. Het definitief ontwerp wordt goedgekeurd door de Koning en het Ministerie van Binnenlandse Zaken op 28 mei 1956. De desbetreffende goedgekeurde documenten volgen op 11 juni 1956.
7. Het nieuwe wapen werd uitgevoerd door Uitgeverij “Die Keure” te Brugge en goedgekeurd door het Ministerie op 4 september 1956.

Het nieuwe wapen van Wachtebeke kon tenslotte in gebruik genomen worden in augustus 1958.

Beschrijving :

1. Oude tekst van 1956 (niet meer te gebruiken)

Van goud met leeuw van sabel, gewapend en getongd van keel, houdend in de rechterpoot een dubbele adelaar van sabel, gebekt en gepoot van keel, het schild geplaatst voor Sint Catharina van Alexandrië, staande, met nimbus, steunend met de rechterhand op een rad en houdend in de linkerhand een palm ; alles van zilver.

2. Nieuwe officiële tekst van 1 maart 1993 :

Gezien de tekst van 28 mei 1956 niet altijd een goede vertaling was uit het Frans, werd hij om deze reden opnieuw geformuleerd door de Vlaamse Minister van Cultuur en Brusselse

Aangelegenheden, de heer Hugo Weckx, op 1 maart 1993.

De juiste omschrijving van ons gemeentewapen is nu als volgt :

In goud een leeuw van sable, geklauwd en getongd van keel, houdende in de rechtersvoerpoot een dubbele adelaar van sable, gebekt en gepoot van keel. Het schild geplaatst voor een St.-Catharina van Alexandrië van zilver.

(medegedeeld door de Dienst Culturele Zaken in het Gemeentelijk Informatieblad van mei-juni 1997).

HEEMKUNDE EN HEEMKUNDIGE KRING

Het is wel passend, bij het 30-jarig bestaan (1967-1997) van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke", even stil te staan bij de betekenis en het doel van "heemkunde".

Heemkunde of heemkennis is het streven naar een grondiger kennis van land en volk van een bepaalde plaats of streek. Heemkunde maakt gebruik van vele wetenschappen zoals geologie, geschiedenis, volkskunde, sociologie en nog verscheidene andere, om alle aspecten van het heem (waar we ons thuis voelen en thuis zijn !) beter te doorgronden en vast te leggen of zichtbaar en ongeschonden te bewaren. We zijn zowaar een hulpwetenschap van de archeologie. Heemkunde is als totaalgeschiedenis : waar archeologen moeten zoeken, graven, reconstrueren en vaak gissen of deduceren, gaan heemkundigen alles bewaren, beschrijven, inventariseren en vastleggen vóór er iets verdwijnt, verloren gaat of overbodig wordt door modernisering.

Alles wordt goed samengevat in artikel 3 van ons intern reglement dat zegt :

"Het doel van de vereniging is de studie en de heemkennis van de streek onder haar leden te bevorderen en een geregelde werking tot verspreiding van deze kennis mogelijk te maken, het opzoeken en inventariseren van oudheidkundige zaken op allerlei vlak, het noteren van het verleden, het heden en alles wat zich in de toekomst zal voordoen. Het inrichten van ons lokaal, dat tezelfdertijd volksmuseum zal zijn, telkens open voor de leden de eerste zondag van elke maand tussen 10 en 12.30 uur, uitgezonderd in de maanden juli en augustus. Bij bijzondere gelegenheden zoals kermis, jaarmarkt of jubilea, kan het lokaal toegankelijk zijn voor het publiek..."

Laat ons nu eerst een eresaluut brengen aan de pioniers van het eerste uur, bij de stichting van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke", op 10 december 1967 :

- Robert Van de Velde (+1979), stichter, later erevoorzitter.
- Maurice Van Heirsele (°1899 - +1980), eerste voorzitter.
- Albert Vervaet, penningmeester.
- Gustaaf De Buck, raadslid en fotograaf.
- Achiël Buysse, raadslid.
- Roger Vervaet, raadslid.
- Aloïs Creve, secretaris.

In 1968 werd het bestuur uitgebreid door de toetreding van : Maurits Migom - Arthur Du Cheyne - Hubert Van den Hende - Inspecteur Jos. De Cock.

Naderhand kwamen nog meerdere Wachtebekenaren de gelederen vervoegen en zetten voor één, meerdere of zelfs vele jaren hun beste beentje voor. Vergeten wij vooral niet : Hubert De Maesschalck (†) en zijn dochter Rita - Guy Hoebeke - Patrick Waeytens - Maurice Buyle - Jozef Kinget - Louis Vanblaere - Eric De Smet - Georges De Laender - Werner De Coninck... en anderen... Alstublieft, vergeef het mij als ik iemand zou vergeten !

Het huidig bestuur handhaaft zich sedert jaren als volgt :

1. Cesar David	Azalealaan 4	Tel. 345 01 62
Voorzitter sedert 1981		
2. Paul Hesters	Stationsstraat 165	Tel. 345 04 63
Vice-voorzitter		
3. Guy Trangez	Melkerijstraat 42	Tel. 345 94 51
Secretaris - Schatbewaarder		
4. Aloïs Creve	Axelsvaardeken 13	Tel. 345 72 27
5. Filip De Poorter	Parklaan 2	Tel. 345 81 58
6. André Dieleman	Bloemenboslaan 4, 9060 Zelzate	Tel. 342 95 48
7. Tom Hoebeke	Kerkstraat 21	Tel. 342 91 73
8. Hilair Van Rompu	Grote Markt 8/b5, 9060 Zelzate	Tel. 345 00 38

Opvallend is dat onze huidige taaie voorzitter Cesar David het reeds volhoudt sedert 1981 en dat Wies Creve alle bestuurswisselingen overleefd heeft en nog steeds, vanaf het prille begin tot nu van onschatbare waarde is voor onze Heemkring en zeker voor mij, want anders kwam dit boek nooit klaar !

Gedenkwaardige feiten gedurende het 30-jarig bestaan van de Heemkundige Kring “Oud Wachtebeke” zijn :

- 1967 - Stichting van de Kring door Robert Van de Velde en Maurice Van Heirsele.
- 1969 - Eerste publicatie : “De Langelede”, in samenwerking met Broeder Leopold (Sint-Laurentius, Zelzate).
- 1970 - Uitgave van fotoboekje.
- 1974 - Start van de uitgave van driemaandelijks tijdschrift.
- 1967 - 1995 - Inrichten van succesvolle filmavonden en leuke reizen. Uitgave van reeds 29 steeds gevarieerde jaarboeken.
- 1978 - 1997 - Mede-organisator én deelnemer aan alle Safarkensmarkten.
Inrichter van of medewerker aan verschillende tentoonstellingen betreffende oud Wachtebeke, met documenten en foto's van : Dorp - Sport en spel - Ambachten - Volksdevotie - Oorlog - Bevrijding - enz.
- 1994 - Medewerking aan de installatie van de “Couffre” van de Vier Ambachten in Assenede.
- 1995 - Medewerking aan de overbrenging en de installatie van de “Couffre” van Assenede naar Boekhoute.
- 1996 - Medewerking aan de overbrenging en de installatie van de “Couffre” van Boekhoute naar Hulst.
- 1997 - Inrichter van de overbrenging van de “Couffre” van de Vier Ambachten van Hulst naar Wachtebeke, en van de installatie in het gemeentehuis, in goede samenwerking met het Gemeentebestuur.
- 1998 - Uitgave van het jubileum-fotoboek nr. 30 (Jaarboek 1996-1997), met ± 400 foto's en documenten.

Laten we het bij deze voorstelling houden en hopen dat de toekomst nog veel (goeds) in petto heeft.

Uw dienaar, Guy Trangez.

WACHTEBEKE EN OMLIGGENDE

A. Een weinig wordingsgeschiedenis van onze noordelijke gewesten.

Om het ontstaan van een stad, gemeente of dorp beter te begrijpen, moeten wij ons niet alleen baseren of betrouwen op een toevallig gevonden document of stichtingsakte, maar eerst en vooral op het ontstaan van de streek, de nabijheid van een rivier, de beheersing van de zee, de eerste natuurlijke wallen (duinen), het ontstaan van hoger gelegen plaatsen (donken), de eerste nederzettingen (vici), de eerste bedijkingen en eerste ontginningen.

Wat onze contreien betreft is het zeker dat de streken die wij nu het Noorden van Vlaanderen noemen, Zeeuws-Vlaanderen incluis, lang, zeer lang, gevaarlijk, onherbergzaam en arm waren. Watersnood, moeraskoorts en pest waren nooit ver af.

Om het huidige reliëf van onze kust- en Scheldestreek te begrijpen moeten wij via de wetenschap die de reliëfvormen van het aardoppervlak bestudeert (de geomorfologie) de evolutie ervan nagaan. De kustvlakte werd gevormd in het Tertiair en het Quartair. Vergeten wij niet dat de Durme en de Schelde onze onmiddellijke nabijheid beïnvloed hebben. Slechts een paar honderd jaar geleden was onze 'Overslag' een Scheldegebied onderhevig aan woeste stormvloed. Denk maar aan de Sint-Elooïs- en Sint-Franciscuspolder, dat zijn echte Scheldepolders, pas ingedijkt in 1634.

B. Bewoning.

De geschiedenis van menselijke aanwezigheid in onze streken loopt minstens over enkele duizenden jaren.

Kort na de laatste ijstijden (het laatglaciaal met zijn koudere en warmere fases waarin de huidige vlaktevormen ontwikkeld werden) verschenen op de hoger gelegen zandgronden langs de Durme of Moervaartdepressie, waaronder als hoogste punten Walderdonk, Kalve, Mendonk, Sprendonk en Desteldonk, mensengroepen (jagers), die ons heel wat sporen nalieten onder de vorm van vuurstenen werktuigen (artefacten).

Alhoewel onze streken zeer onherbergzaam waren en men lange tijd gedacht heeft dat er geen vaste bewoning was, vindt men tegenwoordig toch hier en daar sporen die er op wijzen dat er nederzettingen waren (sites).

Wel is het zo dat er vóór de tijd van de eerste bedijkingen, vóór 1000 P.C.N., door de bijna jaarlijkse grote stormvloed, de nederzettingen hals over kop moesten verlaten worden en soms voor altijd verloren gingen. In 838 ontstond tijdens zulk een enorme stormvloed de Westerschelde. Juist boven Antwerpen boog de stroom naar het westen af, waardoor Zuid-Beveland en het gebied van Zeeuws-Vlaanderen van elkaar gescheiden werden.

In 1236 wordt Zuiddorpe gesticht, maar reeds in 1262 maakte een stormvloed een eiland van Zuiddorpe. Het klooster 'ter Hagen' (gesticht rond 1230) was een ganse tijd slechts bereikbaar per schip ! Het water kwam ook vervaarlijk dicht bij Wachtebeke.

Bij de eerste Elisabethvloed in 1404 lijdt terug het ganze Scheldegebied. Biervliet (1) wordt een eiland tot in 1688 bij de herbedijking ! Het enige voordeel van deze stormvloed was dat sedertdien de Honte (Westerschelde) beter bevaarbaar werd en dat dit ten goede kwam aan Antwerpen !

In 1421 brengt een tweede Elisabethvloed weer grote ellende en schade in het Scheldegeltagebied.

In 1488 breekt de Gravejansdijk door tussen Boekhoute- en Assenedeambacht en komen eens te meer grote gebieden onder water. Om een verder opdringen van de Braakman naar het Oosten tegen te gaan werd kort na 1492 een grote landdijk aangelegd. Deze liep van Boekhoute, langs Assenede en Axel naar Terneuzen (± 25 km.).

Februari 1493. Terug luidt de stormklok. Het water komt ! Het water komt !... Rond Zuiddorpe moet terug worden herdijkt.

In 1508 wordt Hontenisse overstroomd. In 1601 vergaat Vremdic (Vremdijke) ten noorden van het huidige Hoek (van Terneuzen).

Vremdic, Hertinghe, Koudekerke, Sint-Laurenskerke, zijn allemaal dorpen verzwolgen in deze tijden.

Niet alleen natuurgeweld maar ook oorlogsgeweld brengt ellende alom. De troepen van prins Maurits van Nassau steken de dijken door ! Alle noeste werk naar de vaantjes. Tot het einde van de 80-jarige oorlog (1568-1648) blijven de polders rond Zuiddorpe en ten noorden van Wachtebeke onder water. De stormvloed van 1625 maakt de zaak nog erger.

Eerst na de Vrede van Münster (1648) kon de inpoldering op systematische wijze terug worden aangevat. Het huidige dijkpatroon is het gevolg van deze herbedijkingen en heeft weinig of niets meer te maken met de middeleeuwse bedijkingen!

Vergeten wij daarbij ook niet dat tussen al deze ellende er nog een grote vijand was : de ‘zwarte dood’ of de pest. Tussen 1346 en 1700 maakte deze pandemische (2) ziekte in Europa alleen al **25 miljoen** doden ! Ook onze streken zijn er niet van gespaard gebleven.

Vlamingen en Zeeuws- Vlamingen moeten stoere bonken geweest zijn om dit alles te kunnen overleven hebben. Laten wij fier zijn over onze voorouders : zij gingen door het vuur voor ons, zij temden de zee en overwonnen ziekte en dood.

“Nooit versagen” (3) was zeker hun leus !

Tot in het begin van de 12e eeuw was het Land van Waas grotendeels bedekt door het Koningswoud, een beschermd jachtgebied van de graaf van Vlaanderen, en ook de Vier Ambachten hadden hier nog uitlopers van.

De dorpen en hun cultuurland lagen als het ware temidden van de bossen (denk b.v. maar aan Zaffelare > 't Safflaer = open plek in het bos). De ganse Vlaamse zandstreek was begroeid met bossen, struiken en heidevelden.

De invloed van de zee komend van uit de Westerschelde, was de oorzaak dat Boekhoute en Assenede in 1375 verbinding kregen met de Braakman, en zo zeehaventjes werden. Voor Assenede duurde dat slechts tot de verzanding in 1508 (*). Voor Philippine en Boekhoute kwam het einde door de afsluiting van de Braakman op 30 juni 1952.

Vóór 800 na Christus (P.C.N.) was er in onze streek weinig 'vaste' bewoning. De vorming van parochies en gemeenten gebeurde vooral tussen 1000 en 1200 na Christus. Niet alleen het gevaarlijke deltagebied van de Schelde met al het overstromingsgevaar, maar tevens de invallen van de Noormannen tussen 840 en 922 zorgden ervoor dat het arme volk zijn gebrandschatte gebieden vluchtte en dat er rond de grote, reeds bestaande agglomeraties nederzettingen kwamen die te gepasten tijde bescherming zochten in versterkte vestingen (oppida), toen meestal nog omwalde en omheinde plaatsen (houten palissaden) met versterkte toren op de binnenplaats. Zo dateert de eerste vesting in Gent van de 9e eeuw, gebouwd door graaf Boudewijn II de Kale (°863-65 - 879 - † 918). Vergeet niet dat het Gravenkasteel zoals wij het thans kennen werd gebouwd door graaf Filips van de Elzas (°1143 - 1168 - †1191) tussen 1180 en 1200, naar model van de Moorse burchten die men had leren kennen tijdens de kruistochten.

- (*) Het sluiten van de haven van Assenede in 1547 werd ondervangen door het graven van de Sassevaart in datzelfde jaar.
- (1) R.A. - Op oude kaarten komt Biervliet reeds voor in 698 !
In 1075 Bierfletum - in 1187 Bierflieta. "Fletum" betekenen vliet en "bier" is Germaans voor modder.
- (2) pandemie : algemene volksziekte. pandemisch : over het gehele volk of hele volkeren verbreide kwaal.
- (3) versagen : de moed verliezen.

WACHTEBEKE IN DE VIER AMBACHTEN

1. Oorsprong

De Vier Ambachten (Quattuor Officia) is een historisch begrip dat teruggaat tot het einde van de 12e eeuw, toen de graaf van Vlaanderen Boudewijn IX (°1171 - 1195 - †1205) éénzelfde administratief en rechterlijk bestuur voorstelde aan vier van zijn gebieden (ambachten) met als hoofdplaatsen Boekhoute, Assenede, Axel en Hulst.

Een Ambacht is een gebied met eigen wetten en gebruiken (coustumen en usantiën) met mogelijkheid tot lagere rechtspraak (vgl. Vierschaar), alles vastgelegd in een "Keure", die Filips van de Elzas (*) verleende, waarschijnlijk tussen 1184 en 1190, maar waarvan de tekst verloren is gegaan.

In 1242 bekrachtigden gravin Johanna van Constantinopel en haar echtgenoot Thomas van Savoye deze keure, intussen aangevuld en gewijzigd. Ook dit origineel ging verloren, maar er bestaan vele afschriften van, zowel in 't Latijn als in Vlaamse vertaling.

Een Ambacht was dus een gebied van de graaf, beheerd door een ambachtsheer, terwijl het dagelijks bestuur werd waargenomen door een schout en zeven schepenen. Uit de structuur van de Ambachten is het grootste gedeelte van onze gemeenten ontstaan.

Wat betreft het dorp "Wachtebeke", dateert de eerste vermelding van 1198 (1), toen geschreven als "Wagtebeke". Etymologisch is men het nog steeds niet eens over de juiste betekenis. Verscheidene professoren, historici en taalkundigen hebben zich hierover reeds meermalen gebogen.

Wij weerhouden hier in 't kort drie mogelijkheden :

- 1) Wacht aan een beek (als grens tussen x en y).
- 2) Wach(s), afgeleid van wak, wat vochtig of week betekent.
- 3) Of afgeleid van "wappe", Oudnederlands voor drassige grond.

Denkende aan de moergronden, de moerassen, de krekens, de geulen, de stormvloed en de wateroverlast in de Middeleeuwen, zit hier misschien wel de juiste betekenis verscholen !

De Wachtebekenaren hebben er nooit hun slaap voor gelaten en zeggen soms wel eens : "Wacht een beetje" !

Misschien toch interessant eens verschillende schrijfwijzen te overlopen :

1. **Wachtebeke** (± 1280) : op de kaart van Noord-Vlaanderen en Zeeland ten tijde van graaf Gwijde van Dampierre (1278-1305).
2. **Wachbeke** (± 1550) : op een kaart van Theodore de By (1528-1598). Uit reisbeschrijvingen met kaarten : "Les grands voyages et les petits voyages".
3. **Waechbeke** (1613) : op de kaart uit de Mercator-Hondius Atlas en op de kaart uit "Germania Inferior" (1617) door Pieter van den Keere (1571-1646) of Petrus Kaerius.
4. **Wachtebeke** (± 1200 en 1795 !) : gewoon geschreven zoals nu, op de kaart van Jean Walch.
5. Hoe meer kaarten of oude geschriften men inkijkt, hoe meer schrijfwijzen wij aantreffen, hetzij foutief, of afhankelijk van de regerende partij. Zo vonden we **Wagtebeke** (± 1200), **Wahctebecce** (± 1225), **Wachzebeke** (± 1230), **Wasebeke** (± 1260), **Wachtebecque** (± 1400), en **Wabeke** (± 1645) zoals de Wachtebekenaren het nog steeds zeggen !

Aldus de situering van Wachtebeke in het kader van de Vier Ambachten.

- (*) Filips van de Elzas (graaf van Vlaanderen 1168-1191), zoon van Diederik. Geboren 1142 - † bij Acco (Palestina) op 1 juni 1191 bij de 3e Kruistocht.
- (1) Akte van 1198 waarbij graaf Boudewijn IX (1194-1205) de schenking van moerassige gronden door Filips van de Elzas aan de Sint-Pietersabdij bekrachtigt.

2. De Vierschaar.

Van in de middeleeuwen tot einde 18e eeuw werd de benaming gebruikt ter aanduiding van een gerechtsplaats, gerechtsgebouw, rechtscollege of rechtszitting.

Wachtebeke, dat volgens een oude oorkonde (2) voor het eerst vermeld wordt in 1198, was toen nog geen zelfstandige gemeente en behoorde tot het einde van de 18e eeuw (d.w.z. tot aan de Franse overheersing van 1795-1815) administratief en rechterlijk tot het Ambacht Assenede, met als hoofdplaats Assenede, reeds in 1120 vermeld als Hasnethe.

De Wachtebeekse schepenen dienden zich **tweemaal** per week (!) naar de hoofdplaats van het ambacht te begeven voor het regelen van rechterlijke en bestuurlijke aangelegenheden van de Wachtebeekse en Winkelse inwoners !

Dergelijke ongemakkelijke, verre en riskante reis, dwars door bos en heide, was niet houdbaar en daarom dienden de notabelen der beide gemeenten ootmoedig het verzoek in aan de vorst Filips II van Spanje (°1527-†1598) tot het oprichten van een vierschaar, bij octrooi (3) van 14 juli 1579 ingewilligd. Hiermede werd Wachtebeke tweede in rang van het Ambacht en konden processen van lager recht ter plaatse afgehandeld worden.

Wanneer juist de Vierschaar gebouwd is, is niet te achterhalen. Wel kunnen we stellen dat dit gebeurde na 1580 en vóór 1650, aangezien het wapen van de Heren della Faille, heren van het Ambacht Assenede sinds het midden der 17e eeuw, voorkomt in de voorgevel.

De Vierschaar na 1795.

Bij de Franse overheersing vanaf 1795 vervalt het middeleeuwse rechtsstelsel en na enige leegstand van de Vierschaar vinden we het gebouw gebruikt als “de eerste dorpschool” met klaslokaal en huis (± 1800) met als privé-onderwijzer de heer L.J. Daens. Te dien tijde waren alle onderwijskosten ten laste van de onderwijzer, die in zijn levensonderhoud, leermateriaal en schoolgerief trachtte te voorzien door een bijdrage te innen van de leerlingen ! Het voorstel van burgemeester Philippe Bernard Van Waesberghe, gestemd in gemeenteraad van 12 mei 1808, tot het verlenen van een jaarlijkse tegemoetkoming van 100,-fr. (honderd frank), wordt door de Franse prefectuur afgewezen en ook in de begroting van 1810 staat nog steeds : “niet goedgekeurd” !

Tijdens de Franse overheersing komt het volksonderwijs dan ook moeilijk op gang, de onderwijzers krijgen geen vast loon of subsidie, de arme bevolking kan met moeite wat schoolgeld betalen, zodat de onderwijzers verplicht zijn nog een nevenberoep uit te oefenen. De onderwijzer was meestal ook koster, secretaris of handelaar ! Lesgeven kwam op de tweede plaats.

Onder het Hollands bewind gaat het iets beter en in de gemeentebegroting van 1823 tot 1826 spreekt men van de vaste benoeming van een dorpsonderwijzer met voorlopige wedde van 100 gulden voor een schooljaar van 5 maanden, alhoewel in de provinciale ordonnantie van 19 november 1817 voorzien werd dat de parochie geschikt was voor een onderwijzer van 2e

klasse met een jaarwedde van 450 gulden, echter met de verplichting dan ook de Franse taal te onderwijzen.

Na de omwenteling van 1830 moet alles gereorganiseerd worden en het zal tot 1860 duren eer alles weer wettelijk geordend is. Wachtebeke behelpt zich terug met het installeren van privé-onderwijzers. Ondertussen komt het schoolgebouw in steeds slechtere staat en wordt ook te klein. In 1857 wordt besloten een nieuwe gemeenteschool te bouwen op het Rechtstro. In maart 1861 is alles klaar en wordt de oude school (gebouw Vierschaar) openbaar verkocht aan kosten-schoolmeester Josephus Eyerman en echtgenote Sophia Haemers voor 4530 fr. Onmiddellijk hierna, d.w.z. op 19 november 1861, doen de eigenaars afstand van gans het complex, als gift onder levenden overgemaakt aan de kerkfabriek !

Tussen 1861 en 1937 is alles verder in verval geraakt, maar tussendoor wordt de bovenverdieping nog bewoond door arme lieden. In die periode was de Vierschaar ook nog een tijd dienstig als herberg en schoenmagazijn (zie oude postkaarten van ± 1900-1905).

In 1937 volgt dan de restauratie door de kerkfabriek, onder de bezielende leiding van pastoor Charles Camerman.

Thans is de gemeentelijke bibliotheek er in gevestigd sedert 19.. en dit zal duren tot de ingebruikneming van de nieuwe gebouwen in 1998 (?).

P.S.

De tweede gemeenteschool op het Rechtstro heeft bestaan van 1861 tot 1966, en is sedert 1967 het lokaal van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke". Ook dit gebouw is aan zijn laatste jaren toe en zal waarschijnlijk binnenkort verdwijnen. Laten de vroede vaderen onze Heemkundige Kring niet vergeten !

VOETNOTEN :

- (1) Keure : een keure was oorspronkelijk een document van de graaf of landsheer, waarin de voorrechten en vrijheden toegekend aan een bevolkingsgroep, burgers of edellieden, werden vastgelegd. De keure kon ook de beschrijving zijn van plaatselijke verordeningen (wetten en rechten) zoals hier wel het geval zal geweest zijn.
- (2) Oorkonde : oud document in vereiste vorm opgesteld, bestemd om rechtshandeling of rechtstoestand vast te leggen om later, eventueel, als bewijsstuk te dienen.
- (3) Octrooi : > Latijn : auctoritas : goedkeuring, vergunning.

WACHTEBEKE THANS, GELEGEN IN HET MEETJESLAND !

A. Situering.

Wachtebeke is een grensgemeente in het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen, behorende tot het arrondissement Gent, Gerechtelijk kanton Zelzate, kieskanton Lochristi. Gelegen 20 km. ten noorden van de stad Gent en gemakkelijk te bereiken via de R4 en de J.F. Kennedylaan.

B. Bevolking.

Onze gemeente is zeer uitgestrekt, heeft een oppervlakte van 3453 hectaren (1) en heeft de laatste 10 jaar een gemiddelde van 7000 inwoners.

De bevolkingsevolutie sinds 1830 (2) ging ongeveer als volgt :

1835 : 3801 inwoners		1940 : 5507 inwoners	
1840 : 3926 “		1945 : 5412 “	↓
1845 : 4075 “		1950 : 5356 “	↓
1850 : 4104 “		1955 : 5113 “	↓
1855 : 4115 “		1960 : 5071 “	↓
1860 : 4288 “		1965 : 5161 “	
1884 : 5055 “	↑	1970 : 6016 “	↑
1900 : 5365 “	↑	1975 : 6993 “	↑
1920 : 5075 “	↓	1980 : 6973 “	
1925 : 5124 “		1985 : 7009 “	↑
1930 : 5317 “	↑	1991 : 6987 “	↓
1935 : 5429 “	↑	(na de volkstelling van 1/3/91 verschenen in het Staatsblad van 15 oktober 1991)	

Ter info nog een paar andere cijfers : in 1663 zouden er slechts 112 huisgezinnen geweest zijn, dit duidt op nog geen 1000 inwoners. 123 jaar later, in 1786, zijn er dat reeds 2629. We weten dat er in 1820 568 huisgezinnen waren. Als we aannemen dat er toen een gemiddelde was van 6 personen per gezin, dan komen we op 3408 inwoners. Als we dit vergelijken met de officiële cijfers van 1835 is dit goed aanneembaar.

- (1) In de “Geschiedenis van de Belgische Gemeenten van de Provincie Oost-Vlaanderen” van Fr. De Potter en J. Broeckaert (opgemaakt tussen 1864 en 1901) was de oppervlakte 3221 ha.
- (2) De officiële cijfers vanaf 1900 tot 1985 werden mij welwillend meegedeeld door ons gemeentebestuur.

C. Omgeving.

Wachtebeke is de meest oostelijke gemeente van het Meetjesland, op de grens van het

Waasland (Moerbeke-Waas). In het noorden grenzend aan de gemeente Zelzate en Nederland. In het zuiden aan Zaffelare, grens gevormd door de Zuidlede. In het westen zijn Sint-Kruis-Winkel (Gent), Mendonk (Gent), en ook nog Zelzate onze burens.

Onze gemeente wordt doorsneden van oost naar west door de snelweg Antwerpen-kust en ook nog door twee waterlopen : de Moervaart van oost naar west (vroeger omgekeerd !) en de Langelede van zuid naar noord.

De Moervaart zou een gekanaliseerde noordelijke arm van de voorhistorische Durme zijn. De Zuidlede de zuidelijke arm ervan. De Langelede is een gegraven kanaal ten behoeve van de turfwinning (sedert 14e eeuw), waarschijnlijk in de bedding van een vroeger bijriviertje van de Durme.

Vroeger werden de Moervaart en de Langelede bevaren door turf-, zand- en beerschippers, later door schepen geladen met stenen komende van de steenbakkerijen van Stekene, en ook schepen met bieten voor de suikerfabriek in Moerbeke.

Na het delven van het kanaal Gent-Terneuzen (1825-1827) en de heropbloei van de Gentse haven verloren deze waterlopen hun economische waarde en is de Moervaart thans herleid tot een schilderachtige waterweg, slechts dienstig voor de pleziervaart, de Langelede tot een oord van verpozen en hengelsport.

De Moervaart was tot in 1964 afgesloten van het kanaal Gent-Terneuzen door de sluis van Terdonk en stond onder invloed van de getijstrooming van de Schelde via de Durme (verschil ± 25 cm.). Door middel van balken geplaatst te Coudenborm (Moerbeke) kon men het niveau van de Moervaart regelen. Bij laag tij in de zomer bleef er slechts 1 meter water in het midden van de bedding !

De normale stand was 3.65 m. boven laag tij in Oostende, nadien nog verhoogd tot 4.65 m. In de winter kon het water 4.70 m. bereiken zodat de 'Reepkes', de toenmalige moerassen van Wachtebeke, onder water liepen.

Hetzelfde geldt voor de vroegere weiden tussen Wachtebeke en Zaffelare, totdat men in 1926 een watergemaal bouwde aan Kalvebrug (Wachtebeke). Tot voor deze tijd was de 'dam' (weg Wachtebeke-Zaffelare) een flink gemeden weg wegens de regelmatige wateroverlast !

DE NOTABELEN DER GEMEENTE WACHTEBEKE

Uit de geschiedenis van onze gemeente door de eeuwen heen en uit consultatie van bestaande bronnen zouden we tamelijk gemakkelijk een volledige lijst van notabelen sedert de Middeleeuwen kunnen opstellen, zowel wat betreft de baljuws, de provoosten, burgemeesters of pastoors. Om u een ellenlange lijst met weinig zeggende namen en data te besparen, vind ik het voor ons lees- en kijkboek meer onderhoudend u ambtstermijnen, doodsbeeldjes en foto's van de laatste $\pm$ 168 jaar te tonen, d.w.z. sedert onze onafhankelijkheid in 1830 en voor zover ze voorhanden zijn ! Zo zullen onze ouders en grootouders zich nog eens herinneren wie pastoor of burgemeester was tijdens hun jeugd, verwonderd zijn hoelang de pastoor al dood is die hen getrouwd heeft, welke burgemeester indertijd nog een goed woordje geplaatst heeft tot het bekomen van werk, allez, ge weet wel... dat was het dorpsleven.

Burgemeesters sedert 1830

1. 1830-1837	Dominicus Jacobus Van den Berghe
6 jaar burgemeester
2. 1837-1848	Emmanuel Van Pottelberghe
11 jaar burgemeester
3. 1848-1853	Adolphus Jacobus Bosschaerts
6 jaar burgemeester
4. 1854-1872	Karel Van Waes
18 jaar burgemeester
5. 1872-
07/1872	Petrus Van Bastelaere
° Sint-Kruis-Winkel 1809
† Wachtebeke 1872 (63 jaar)
6 maanden burgemeester !
6. 1872-1914	Désiré Jozef Fermont
° Wachtebeke 28.05.1840
† Wachtebeke 24.12.1914 (74 jaar)
42 jaar burgemeester !
7. 1915-1926	Stéphane Poullier
° Rijsel 11.01.1880
† Wachtebeke 18.02.1951 (71 jaar)
11 jaar burgemeester
8. 1927-1947	Prosper Van Pottelberghe
° Wachtebeke 18.12.1885
† Wachtebeke 01.06.1947 (61 jaar)
20 jaar burgemeester
9. 1947-1972	Oktaaf Scheire
° Wachtebeke 23.10.1905
† Gent 9.11.1972 (67 jaar)
25 jaar burgemeester - senator 1958-1971

10. 1972 (a.i.) Marie Teirlinck
° Sint-Kruis-Winkel 18.06.1899
† Gent 7.03.1996
11. 1973-1981 Aloïs Creve
° Wachtebeke 15.08.1930
9 jaar burgemeester
12. 1982 (a.i.) Jozef De Cock
° Melle 16.03.1906
13. 1983-heden Willy De Vliegheer
° 24.01.1951
reeds 14 jaar burgemeester

H.H. Burgemeesters sedert 1830

Mijn Heer en mijn
God, ik aanvaard
van nu af gaarne
en billijk uit uwe
hand den aard
van dood welke
het u zal behagen
mij op te leggen,
met al haren
lijden en smarten
—
Volle aflat
Pius X

Seigneur, mon Dieu
J'accepte des au-
jourd'hui volon-
tiers et justement
de votre main le
genre de mort
qu'il vous plaira
de m'infliger avec
toutes ses angoi-
ses, toutes ses
peines et toutes
ses douleurs
—
Indul. pios. Pie X

O mijn Jesus, Barmhartigheid!
O mon Jesus Miséricorde!

Wij weten, dat hun, die God ^{in allen} alles
ten goede medewerkt. ROM., VIII, 28.
De goede christen is altijd tot de dood bereid.
TERTULL.

†

BID VOOR DE ZIEL
VAN DEN HEER

PETRUS VAN BASTELAERE
ECHTGENOOT VAN

Ursula Van de Winckel,
Burgemeester van Wachtebeke,
geboren te W'ijnkel en overleden te W'achtebeke,
den 26 Juli 1872,
in den ouderdom van 65 jaren.

Deze man was goed, gematigd en geregeld in
zijn zeden. 11 MACH., XV, 12.
Met eene volmaakte haat heb ik gehaat deze die
tegen den Heer opstaan en zij zijn mijne vijanden
geworden. PS. CXXXVIII, 22.
Zalig zijt ge, als zij u beschimpt en vervolgd
en, al liegende, van allerlei kwaad beschuldigd
zullen hebben, om mijnentwil: verbeurt en ver-
blijft u! Want uw loon is groot in den Hemel.
MATTH., V, 11, 12.

Lieve echtgenote, vaarwel! Zoek geene wraak,
noch behoud het geheugen niet van het ongelijk
uwer medeburgers. LEV., XIX, 18.

Hebt medelijden met mij, gij ten minsten mijne
vrienden! JON., XIX, 21.

Zoete Harten van Jesus en Maria weest mijne
zaligheid. (500 dagen aflat.)

R. I. P.

Zalig de dooden die in den Heer sterven.
II. Joan.

†

GODVRUCHTIGE GEDACHTENIS
VAN DEN HEER

DÉSIRÉ JOZEF FERMONT
zoon van JOSEPHUS
en NAVERIA VAN POTTIELBERGHE,
geboren te Wachtebeke den 28 Mei 1840
en aldaar schielijk overleden den 24 December 1901.

*Burgemeester van Wachtebeke,
Ridder der Leopoldsorde,
Voorzitter der Sint-Ambrosiusgilde
en lid der koninklijke JanJarenmaatsch. De Eendracht.*

Niet de plotselinge dood is te vreezen, maar wel
die, welke te gelijker tijd schielijk is en onvoor-
zien. H. Greg.

De Heer geeft soms een voorbeeld met hoog-
geplaatste personen weg te rukken, opdat de min-
derendoor dit voorbeeld leeren altijd bereid te
zijn. H. Bon.

Lot U, o Heer, heb ik mijn hart verheven; op
U, mijn God, heb ik betrouwd: laat niet toe dat ik
in beschaming valle. PS. XXIV: 1, 2.

Zijne kristene gevoelens, zijne rechtzinnige in-
toest en zijne welgemeende handelwijze, soms wel
onder een juw uitwendig verhorgen, zullen hem,
hopende wi, bij den Heer de eeuwige vrede verwer-
ven, en het eindeloos geluk dat het eenig doelwit
moest zijn hier op aarde.

Zoet Hart van Jesus wees mijne liefde!
(300 d. aflat.)

Zoet Hart van Maria wees mijn heil!
(300 d. aflat.)

R. I. P.
druk. DE ROOVER, Wachtebeke, kerkstraat

Heilige Heer Jezus

1771 1808

O GOEDE EN ALLERBARMHARTIGSTE JEZUS
aanzie mij hier voor uwe voeten nedergeknield. Ik bid
en smeeek U uit het vurigste mijner ziel van in mijn
hart levendige gevoelens van Geloof, Hoop en Liefde
te printen alsook een waar leedwezen over mijne
zonden en het vast voornemen van mij te beteren
terzelfdertijd aanschouw ik in mijn eigen met diepe
aandoening en groote droefheid Uwe vijf wonden.
terwijl ik voor mijne oogen houde, o goede Jezus,
hetgeen U reeds de profeet David van U zelven deed
zeggen. Zij hebben mijne handen en voeten door-
boord en al mijne beenderen geteld.

I alle afkeer!

C. F. Brussel

S. 250 N° 23

BID VOOR DE ZIEL

van Mijnheer

Stéphane POULLIER

echtgenoot van Mevrouw Bertha LITZ

geboren te Rijsel (Fr.), 11 Januari 1880

en godvruchtig overleden te Wachtebeke,

18 Februari 1951.

Ik sterf, maar mijn liefde sterft niet; in de Hemel
blijf ik u liefhebben, en van daaruit zal ik U beter kun-
nen helpen dan hier op aarde. (S. Jan Berchm.).

Zonder treurnis verlaat ik deze aardse woonplaats,
waar ik een sterk verbonden familie nalaat, die mijn
aandenken zal bestendigen.

Dierbare Echtgenote en Kinderen, weent niet; ik
zeg U slechts: Tot weerziens!

Zijn eenvoud, zijn onbaatzuchtige dienstvaardigheid,
zijn rechtschapenheid, wonnen hem ieders genegen-
heid.

Barmhartige Jezus, geef hem de eeuwige rust.

(7 j. 7 q.)

Zoet Hart van Jezus, wees mijn liefde. (300 d. afl.)

Zoet Hart van Maria, wees mijn toevlucht.

(300 d. afl.)

BID VOOR DE ZIEL

van Mijnheer

**Prosper, Lieven, Léon, Marie
VAN POTTELBERGHE**

echtgenoot van Mevrouw

Maria Vermeulen

**gedurende 20 jaar Burgemeester der gemeente,
Voorzitter van de Kath. Kon. Harmonie « De Een-
dracht », Voorzitter van den Onderlingen Bijstand
« Sint Hubertusgilde » en lid van verschillende
godvruchtige genootschappen.**

**geboren te Wachtebeke den 18 December 1885 en
aldaar godvruchtig overleden den 1 Juni 1947.**

versterkt door de HH. Sacramenten.

Hij stierf zoals Hij had geleefd: vroom, in overgave
aan Gods wil en in vrede met iedereen.

Hij was 'n goede Vader...

Voor zijn medeburgers was Hij veeleer 'n Burgervader
dan 'n Burgemeester. Weldoen was zijn grootverlangen;
Hij hielp waar Hij kon en stuwde waar het nodig was;
Hij was 'n raadsman voor zeer velen. In de zware dagen
van de Wereldramp is Hij zijn Land en zijn Volk en zijn
Vorst steeds trouw gebleven.

Voor zijn gezin, dat zijn trots was en zijn zorg, heeft Hij
zichzelf nooit gespaard.

Mijn duurzame Echtgenote, O. L. Heer gaf ons enkele,
te korte jaren, waarin Hij ons veel geluk heeft geschon-
ken: wij hebben het steeds gedeeld en het heeft ons be-
der harten met liefde en dankbaarheid vervuld. Ook ons
leed en onze smarten hebben we in schone eensgezind-
heid samen gedragen, en O. L. Heer heeft er ons bij ge-
holpen. Hij weze er om gezegend, en U dank ik nog om
alles.

H.H. Burgemeesters sedert 1830

Niemand leeft voor zichzelf,
niemand sterft voor zichzelf.
Zolang wij leven, leven wij voor de Heer
en sterven wij, dan sterven wij voor de Heer.
Of wij leven of sterven, de Heer behoren wij toe.
(Rom. 14, 7-8)

†

VROOM AANDENKEN

aan de Heer

OCTAAF SCHEIRE

echtgenoot van Mevrouw Irène BAES

geboren te Wachtebeke op 23 oktober 1905 en
overleden te Gent op 9 november 1972, gesterkt
met het sacrament der zieken en de Pauselijke
Zegen.

Hij was :

Burgemeester van Wachtebeke sinds 1947
Senator van 1958 tot 1971
Eredirecteur Zuivelfabriek St. Katharina
Erevoorzitter van de Boerengilde
Lid van verscheidene parochiale en sociale
organisaties.

God, onze Vader, Uw naam weze geheiligd ; Uw
rijk kome ; Uw wil geschiede. Maar ook voor
hen die Uw beproevings in deze geest aan-
vaarden is Uw kruis zwaar om dragen. In onze
verslagenheid om dit onverwachte en plotse
heengaan van onze geliefde man, vader, groot-
vader, van deze vriend van zovelen en weldoe-
ner van tal van anderen, zoeken we naar de
tekenen van Uw liefde.

Wij vinden ze in zijn levenshouding en in zijn
voorbeeld.

Hij heeft geleefd in het teken van Kristus : de
roeping en het kruis. Hij heeft de beide opge-
nomen, in bewuste beleving voltooid. Van huize
uit had hij geleerd om te handelen met de inzet
van zijn rijke middelen van hart en verstand,

De gewezen en huidige HH. Burgemeester sedert 1973 mogen zich verheugen in een nog
goede gezondheid en wij hopen allen dat dit nog lang zo moge zijn!

H.H. Burgemeesters sedert 1830

Heer Burgemeester W. Creve (1973-1981)

Heer Burgemeester Willy De Vliegheer verwelkomt E.H. Pastoor Jozef Rijckaert aan de Puyenbrug (grens Wachtebeke-Zaffelare) ter gelegenheid van zijn inhuldiging te Wachtebeke. (Uit de archieven van Broeder Leopold)

PASTOORS VAN WACHTEBEKE SEDERT 1830

1. 1823-1868 Georgius Dominicus Van Rossen
 ° Kruibeke 25.11.1788
 † Wachtebeke 9.01.1872 (84 jaar)
 45 jaar pastoor
2. 1868-1890 Benjamin Walraet
 ° Deftinge 25.03.1823
 † Wachtebeke 10.11.1890 (67 jaar)
 22 jaar pastoor
3. 1890-1901 Bruno Dhont
 11 jaar pastoor
4. 1901-1905 Julius Albertus Cornand
 4 jaar pastoor
5. 1905-1907 Emiel Van Wesemael
 2 jaar pastoor
6. 1907-1927 Alphonsus Josephus Vanderstee
 ° Doel 27.12.1856
 † Wachtebeke 17.10.1927 (71 jaar)
 20 jaar pastoor
7. 1927-1947 Karel Camerman
 ° Doel 17.10.1875
 † Wachtebeke 29.04.1971 (95 jaar)
 20 jaar pastoor
8. 1947-1966 Julien Perquy
 ° Maldegem 20.02.1897
 † Sint-Amandsberg 24.09.1978 (81 jaar)
 19 jaar pastoor
9. 1966-1983 Remi Van Baeveghem
 Pastoor-deken sedert 1969
 ° Dikkelvenne 5.09.1908
 † Gent 17.08.1983 (75 jaar)
 17 jaar pastoor
10. 1983-heden Jozef Ryckaert
 ° Sint-Jan-in-Eremo 18.08.1933

NOTABELEN DER GEMEENTE WACHTEBEKE (vervolg) Z.E.HH. PASTOORS SEDERT 1830

Gedenkt uwe oversten, die u het woord Gods verkondigd hebben: beschouwt het einde van hun leven en volgt hun geloof na.

nebr. xiii. v. 7.

DEDT VOOR DE REEL

VAN EEN VERWAARDT REEL

GEORGIUS DOMINICUS

VAN ROSSEN

Geboren te Grubbeke, den 25 November. 1788

Priester gewijd, den 17 December 1814

Onderpastor te Noemd te Wacken, den 11 Januari 1815

Onderpastor te Geeraardsbergen, den 4 Februari 1819

Pastor te Wachteleke, den 17 Junij 1825

Tot oorzaak zijner huwelijks jaaren, uitslaggever, den 28 September 1868

Oorzaak in het klooster zijner stichting, te Wachteleke, den 9 Januari 1872

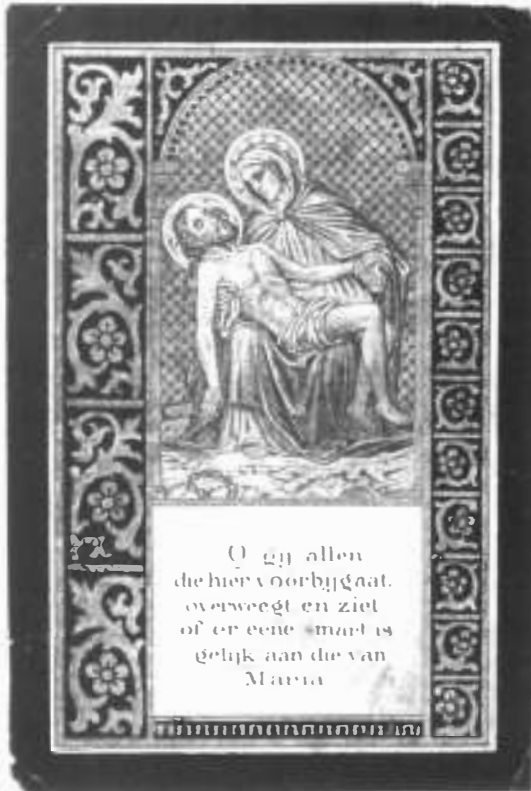
Gij weet, hoe ik mij, van den eersten dag af dat ik in Wachteleke gekomen ben, al den tijd onder u gedragen heb, den heer dienende met alle ootmoedigheid en onder tranen en beproevingen, die mij overkwamen; hoe ik niets van hetgeen nuttig was, heb achtergehouden, nalatende het u te verkondigen en te onderwijzen in 't openbaar en in de huizen, aandringende op bekeering tot God en op het geloof in onzen heer Jesus Christus. act. ap. xx. v. 18. 22.

Ik heb u het voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk ik gedaan heb. ioh. xiii. v. 15.

Leefte het Evangelie van Christus waardig... eengezind medewerkende voor het geloof aan het Evangelie en laat u in niets vervaard maken door de tegenstanders, hetwelk voor hen een oorzaak van verderf is, doch voor u van zaligheid, en dat van God. philip. i. v. 27. 28.

R. I. P.

Gent, 24. December in Zusteren, Buissonnet 18-

D. O. M.

De heer voor my huis heeft mij verstonen

† ioh. ii, 17.

GODVRECHTIGE GEWACHTENIS VAN

DEN VERWEERDEN HEER

BENJAMIN WALRAET,

Geboren te DEFTINGE den 13 Maart 1831.

Priester gewijd te Gent den 14 Juni 1851.

Coadjutor te Zeveren den 30 Januari 1852.

Coadjutor-Decessarior te Uithergem den 13 April 1854.

Pastor te Uithergem den 16 October 1865.

Pastor te Wachteleke en Algemeen Bestuurder der Zusters van den H. Vincentius den 24 September 1868.

te Wachteleke zeer stichtelijk in den heer ontslapen den 10 November 1890, versterkt door de H. Sacramenten.

De Heer had hem vervuld met wijsheid en verstand, met wetenschap en alle slach van kennis. Ex. XXXV, 31.

Hij minste uit in godvruchtigheid en priestertyken lover. III. kon. IV, 20.

De wet der waarheid was in zijnen mond. Hij heeft er velen van het kwad afgekoerd. Mal. II. O.

Hij wakkerde de zijnen aan kloekmoedig te strijden, en stond te honden tot aan den dood voor de wetten, den tempel, het Katholiek onderrichts, het vaderland. 2 Mueh. XIII, 14

Hij opende zijne hand voor den noodwendig en stak zijne armen uit tot den behoeftigen. Prov. XXXI, 20.

Mijn Jesus barmhertigheid. [100 dng. att.]

Jesus, Maria en Joseph dat zijne ziel met U in vrede ruste. (100 dagon aflaat.)

Akt van Geloof, Hoop en Liefde. (7 Jaren en 7 quade, aflaat.)

R. I. P.

Gebruikt bij A. Moerwijk in Zusteren.

Overvloedige verlossing is ons gegeven door de wonden van Jesus-Christus, onzen Zaligmaker : want zij verschaffen ons eenen volkomen vrede ; zij zijn een bron van genade en geven de volmaaktheid der deugden.

H. AUG.

BID VOOR DE ZIEL

VAN DEN EERWAARDEN HEER

Alphonsus Josephus VANDERSTÉE

opvolgentlijk professor in het College te Audenaerde, onderpastoor te Alost, bestuurder der Eerw. Zusters van Liefde te Saffelaere, pastoor te Nukerke en sedert 19 Februari 1907 te Wachtebeke.

geboren te Doel den 27 December 1856 en godsvruchtig overleden te Wachtebeke, 17 Okt. 1927.

Versterkt door de H.H. Sakramenten.

Ieverig in het gebed, leerde hij zijn volk met betrouwen bidden : welsprekend, printte hij diep in de harten der geloovigen de wet des Heeren : goede herder, kende en beminde hij zijne kudde en geleidde ze veilig op den weg des hemels... daarom heeft hij reeds deze stem gehoord : Zalig zij zij, die in den Heer sterven, immers hunne werken zullen hen volgen.

Apoc. cxi.

Ik weet, o Heer, dat Gij de harten doorgrond; en de eenvoudigheid heint, daarom heb ik U met blijdschap en eenvoud des harten mijne offeranden opgedragen.

Ps. xxix. 17.

Bij het naderen der dood, behield de duurzame overledene den vrede des harten en bereidde zich om heilig te sterven.

Duurbare Broeders, Zusters en bloedverwanten, gij vooral, die mij ten allen tijde zoo liefderijk verzorgd hebt, ik dank U voor uwe genegenheid, tot wederziens in den hemel. Bemide parochianen, ik bereef mijne ziel aan uwe gebeden, en gij, mijn medebroeders in het heilig priesterdom en mijn geliefde neef, gedenkt mij aan het altaar des Heeren.

Heer Jezus, geef hem de eeuwige rust. (100 d. afl.)

Zoet hart van Maria, wees mijne toevlucht.

(100 d. afl.)

DRUKK. MAUR. CREVE, WACHTEBEKE.

ALPHONSUS-JOSEPHUS

VANDERSTÉE

ALPHONSUS-JOSEPHUS VANDERSTÉE

opvolgentlijk professor in het College te Audenaerde, onderpastoor te Alost, bestuurder der Eerw. Zusters van Liefde te Saffelaere, pastoor te Nukerke en sedert 19 Februari 1907 te Wachtebeke. geboren te Doel den 27 December 1856 en godsvruchtig overleden te Wachtebeke, 17 Okt. 1927. Versterkt door de H.H. Sakramenten.

De Hemelse Vader heeft in de heerlijkheid van de Verrezen Kristus opgenomen

Zeereerwaarde Heer

KAREL CAMERMAN

Ere-algemeen Directeur van de Zusters van St. Vincentius a Paulo van Wachtebeke

Geboren te Doel op 17 oktober 1875

Priester gewijd te Gent op 17 december 1898

Coadjutor te Wannegem-Lede met Pasen 1899

Onderpastoor te Wachtebeke Ste Katarina

op 31 januari 1902

Pastoor op dezelfde parochie van

3 november 1927 tot januari 1947

Terzeldertijd van 1919 tot 1968 Algemeen Directeur van de Zusters van St. Vincentius a Paulo van Wachtebeke te Wachtebeke

Van 1920 lid en van 1931 tot 1947 voorzitter van de C.O.O. - Wachtebeke.

Gesterkt door het ziekensakrament van de Kerk is hij rustig en in volle overgave naar de Heer gegaan te Wachtebeke op donderdag 29 april 1971

Heer God,

Wij danken U omdat Gij deze uitzonderlijke man tot uw priester hebt geroepen. In uw heerlijk-schone-rijke-natuur heeft hij U van in zijn jongelingsjaren, dag na dag beter leren kennen, als de Alwijze en Almachtige Schepser. In de «Taal van de vogels» heeft hij immer Uw uitnodiging beluisterd om in alle eenvoud, bij als een kind, zijn vele gaven van verstand en hart te laten openbloeden, zo rijk geschakeerd als de bloemen zich in de zon ontplooiën, om niets anders te zijn : dan uw priester naar de Geest van uw Zoon.

Z.E.H.H. Pastoors sedert 1830

VROOM AANDENKEN AAN

Z. E. Heer Julien PEROUY

Gewazen Pastoor van Wachtebeke

Direkteur van de Eerwaarde Zusters van Liefde,
Keizersvest te Gent

geboren te Maldegem op 20 februari 1897
en godvruchtig overleden in de H. Amandus-
kliniek te St.-Amandsberg
op 24 september 1978,
gesterkt door de H. Sakramenten.

Het huis van de Heer zal mijn woning zijn
voor alle komende tijden.

Bewaar in herinnering
en gedenk in uw gebed
Zeereerwaarde Heer

REMI VAN BAEVEGHEM

PASTOOR-DEKEN VAN WACHTEBEKE

Geboren te Dikkelvenne op 5 september
1908, priester gewijd te Gent op 24 april
1938 en godvruchtig overleden in de Sint-
Vincentiuskliniek te Gent op 17 augustus
1983, begeleid met de Sakramenten en ge-
beden van de Kerk en de Pauselijke Zegen.

Legeraalmoezenier 1940-1945.

Ridder in de Kroonorde.

Hij is achtereenvolgens onderwijzer geweest
te Gent Sint-Stefanus; onderpastoor te
Gent Sint-Vincentius (1938) en Sint-Jan-
Baptist (1946); stichter van de parochiege-
meenschap Gent-Malem; pastoor te Ert-
velde-Rieme (1960) en te Wachtebeke (1966)
en sedert 1969 pastoor-deken te Wachte-
beke.

In deze priester werd voor de zoveelste
maal Gods liefde mens voor de anderen.
Elke mens wordt door God bemind met een
persoonlijke liefde. Daarvan was deze pries-
ter diep overtuigd, dat deed hem zoeken
naar het goede in elke mens, wie hij ook
was en vanwaar hij ook kwam. Hij hield van
de kinderen met hun wereld vol fantasie,
hij bewonderde de jeugd met hun vitaliteit
en hun idealisme, hij was uitermate gevoe-
lig voor de vreugden en het verdriet van de
gezinnen, hij was aanwezig met zijn hoop
en geloof waar mensen ziek waren en de

Pastoor-Deken
R. VAN BAEVEGHEM

1966 - 1983

Z.E.H.H. Pastoors sedert 1830

1983 - Heden

E.H. Pastoor Jozef Ryckaert wordt verwelkomd door heer Burgemeester Willy De Vliegheer op de grens Wachtebeke-Zaffelare (Lochristi) ter gelegenheid van zijn inhuldiging te Wachtebeke op 30.10.1983

(Uit het archief van Broeder Leopold)

WACHTEBEKE 1910

Uitg. : onbekend.

AANDENKEN UIT WACHTEBEKE...

Prachtige "fantasiekaart" verzonden op 7 november 1910.

Werp niet met stenen naar de samensteller van dit lees- en vooral KIJKBOEK. Rond die tijd verschenen dikwijls postkaarten met alleen Franse teksten.

Roept God een mens tot leven,
wie weet waarom en hoe,
hij moet zichzelf prijsgeven,
hij leeft ten doode toe.

BEWAAR IN UW HERINNERING
EN GEDENK IN UW GEBED

HEER

JOZEF DE CALUWE

weduwnaar van Mevrouw ELVIRE SWARTELE

Hij werd geboren te Wachtebeke op 1 maart 1900 en is overleden te Sint-Gillis-Waas op 20 februari 1980, gesterkt met de Sakramenten der zieken en de Apostolische zegen.

KUNSTSCHILDER

Oudstrijder 1940-45
Ridder in de Leopoldsorde
Laureaat van de Arbeid

Honderden keren schilderde deze man het leven, het jonge, bloeiende leven van de bloemen, altijd nieuw. Zijn hand gaf kleuren vorm en taal. Bloemen zijn er nu in zoveel woningen hier in Wachtebeke en ver daarbuiten.

Gedenk, mens, dat gij een medemens zijt
en samen op weg zijt naar de Vader

†

BEWAAR IN UW HERINNERING
EN GEDENK IN UW GEBED

HEER

MAURICE VAN HEIRSELE

echtgenoot van Mevrouw IRMA RYCKAERT

Hij werd geboren te Wachtebeke op 30 maart 1899 en is overleden te Sint-Gillis-Waas in de Kliniek Sint-Helena op 8 maart 1980, gesterkt met de Sakramenten der zieken.

OUDSTRIJDER 1940-1945

RIDDER IN DE LEOPOLDSORDE

ERE-VOORZITTER EN STICHTER VAN DE
HEEMKUNDIGE KRING «OUD-WACHTEBEKE»

Met Maurice sterft een echte Wachtebeke-naar. Hier is hij geboren, hier groeide hij op, huwde hij, bleef hier wonen en werken en ook rusten. In deze aarde zullen wij hem begraven.

Maurice was helemaal vergroeid met de gemeente, hij kende alle hoeken en wist precies hoe het eruit zag vijftig en honderd jaar geleden. Hij kende veel meer overledenen dan nog levenden. De dingen van vroeger boelden hem en hij poogde interesse te wekken bij anderen.

Laten wij dit fotoboek beginnen met een mooie herinnering aan onze eerste voorzitter, medestichter en bezieler van de Heemkundige Kring Oud Wachtebeke, de heer Maurice Van Heirsele (° Wachtebeke 30/3/1899 - † Wachtebeke 8/3/1980).

Deze foto werd genomen ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van onze Kring. Geen schoner bewijs van waardering kon men hem aanbieden dan het schenken van dit schilderij, voorstellende de Langelede met de Catharinabrug.

Het kunstwerk werd uitgevoerd door onze plaatselijke zeer gekende en gewaardeerde kunstschilder Jozef De Caluwé (° Wachtebeke 1/3/1900 - † 20/2/1980).

POTTERSCHOEK 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuyllitsstraat 84, Antwerpen.

Zeker een van de oudste postkaarten van Wachtebeke. Van het adres Cuyllitsstraat zijn slechts enkele postkaarten bekend van 1899 tot 1903 ; daarna verhuisde de uitgeverij naar de Plantijnlei-Oost te Antwerpen.

Wekomen van Sint-Kruis-Winkel en beginnen onze wandeling door ons groene Wachtebeke aan Pottershoek of Pottersbrug en niet "Patershoek" zoals in de volksmond (Wabeeks) veelal gezegd.

Het opschrift op het rechtse huisje konden wij jammer genoeg niet meer ontcijferen. Wel weten we dat er een Frederiks woonde, kuiper van beroep. Daarop volgt de boerderij van Jan De Clercq.

Het eerste huis links was van Edward Nijs, schildersknecht, die het onderhoud verzorgde van het Groot Begijnhof van Gent. Het huis werd nadien verkocht aan de familie Chalmet, ouders van de vroegere burgemeester van Zelzate.

Het meisje op de brug is ook al een schim uit het verleden. Volgens de archieven van de Heemkundige Kring zou het een van de drie dochters Dhauwe kunnen zijn, waarschijnlijk Alice. Zij hadden een herberg, de kant van Sint-Kruis-Winkel.

WACHTEBEKE - POTTERSCHOEK 1997

Stel u voor! Dwaalt hiernog de geest van het jonge meisje van vorige foto? Wij zijn 95 jaar later!

POTTERSBRUG 1924

Uitg. : Kinderen De Mol.

Nog eens een ander zicht van Pottersbrug. Bemerkt eens de mooie "stro-oppers" naast de hoeve De Craene.

KLOOSTERSTRAAT 1924

Uitg. : Kinderen De Mol.

Kasteel van de heer Stevelinck.

Een klassiek, statig en groot huis met bijpassende ruime tuin werd vroeger al vlug “kasteel” genoemd.

Dit gebouw hier kent al heel wat geschiedenis en is reeds door verschillende generaties bewoond. Hier vermeld als het kasteel van “mijnheer Stevelinck”, een handelaar in naaimachines uit de Dampoortstraat (Gent), die hier slechts kort verbleef (1923-1927). Op de volgende foto zien we de huidige situatie.

DORP 1997

Buiten de verdwenen bijgebouwen en afsluiting zien we hoe prachtig het huis van het notariaat Roegiers in zijn oorspronkelijke staat onderhouden wordt.

De klassieke strengheid is weg, maar licht, lucht en openheid nodigen u om zo te zeggen uit!

WACHTEBFKE. — Pensionnat. — Kloosterstraat.

Uitg. Van Hecke De Mol,

KLOOSTERSTRAAT - PENSIONAAT 1910

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol.

Nog een mooie opname richting Dorp. Uiterst links de afsluiting van het “kasteel Stevelinck”, nu notaris Roegiers. Vervolgens een open plek met bomen, dat is waar nu de appartementen “Ten Berge” zijn tot aan de kapperszaak “Peter”. Vervolgens de gebouwen van de brouwerij-mouterij Despierre & Van Damme, dat is waar nu zich de eigendom bevindt van Inspecteur Jos. De Cock. Dan zien we nog het woonhuis van de brouwer, waar sedert jaren een dierenarts gevestigd is.

Tenslotte nog, moeilijk te onderscheiden, de zaak van slager Andries en de Vierschaar. Rechts het klooster en pensionaat Sint-Vincentius.

Vergelijk met volgende foto om alles goed te kunnen situeren.

WACHTEBEKE - DORP 1997

*Laat deze foto een ruggesteuntje zijn om het dorpszicht van 1910 goed te herkennen.
Uiterst links het rusthuis "Ten Berge", dat in 1996 opgeheven werd en ondertussen reeds
verbouwd is tot appartementen.*

KLOOSTERSTRAAT 1906

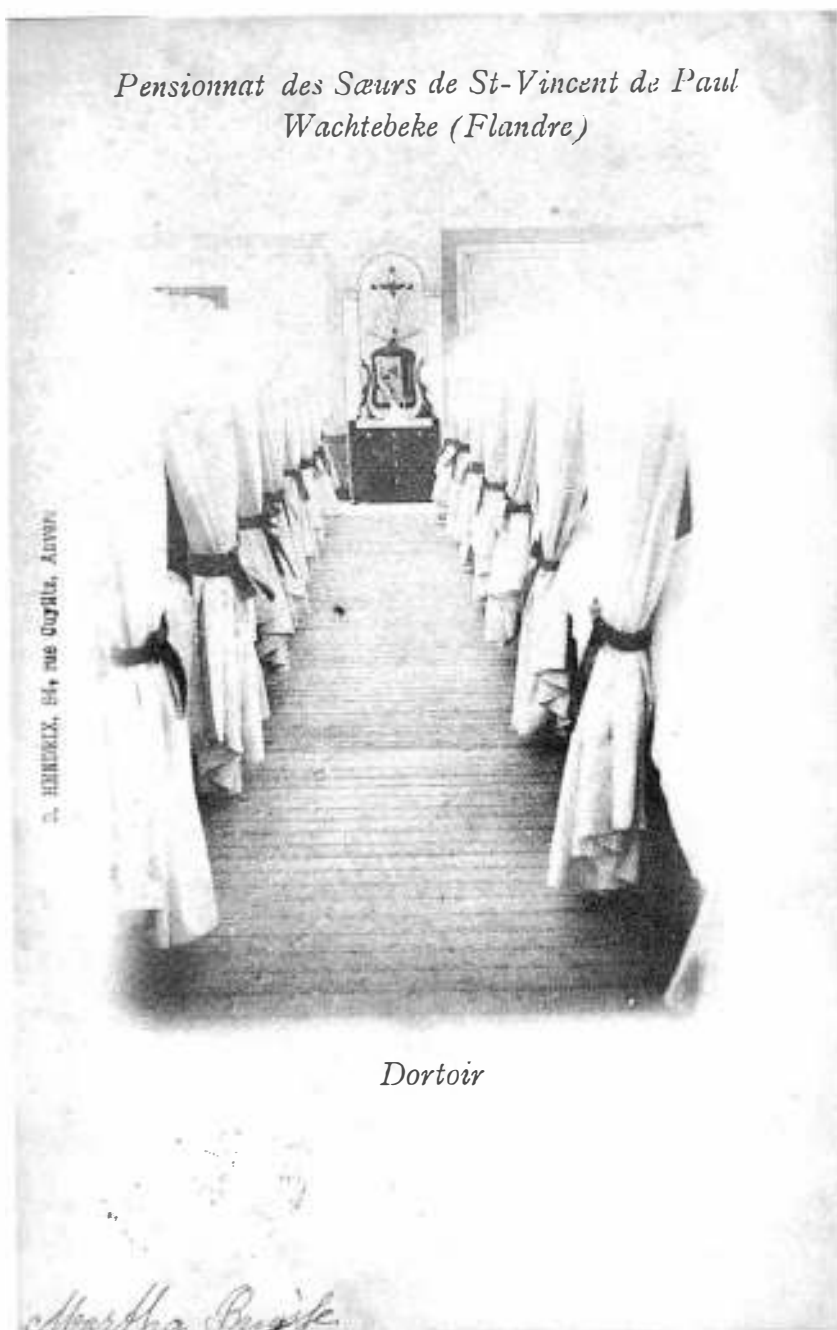
Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

We nemen nu eens de overkant van de straat en krijgen een tamelijk volledig beeld van het klooster, weeshuis en pensionaat Sint-Vincentius, gesticht in 1841 door pastoor Dominicus Van Rossen (1823-1868).

De korte stukken balken of bomen waren waarschijnlijk de resten van een vroegere tolbarrière.

Voor de volledige geschiedenis van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo, verwijzen wij u naar het boek van Drs. Albert Vervaet, verschenen in 1991, onder auspiciën van onze eigen Heemkundige Kring.

*Pensionnat des Sœurs de St-Vincent de Paul
Wachtebeke (Flandre)*

Dortoir

**KLOOSTERSTRAAT - PENSIONAAT VAN DE ZUSTERS VAN DE H. VINCENTIUS
A PAULO - ±1900**

Uitg. : D. Hendrix, Cuytitsstraat 84, Antwerpen.

Even een tussendoortje ! We gluren binnen in het pensionaat van weleer. We zien hier de "dortoir" (slaapzaal) met de "chambretten" (kamertjes) van de kostschoolmeisjes. Vonden zij dat leuk ?

KLOOSTERSTRAAT 1905

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Nog een herinnering aan de 75 jaar onafhankelijkheid van België. Hier zien wij wel bevlagd het gewezen huis van de familie De Mey, geërfd door de familie Parys en door de Congregatie van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo aangekocht in 1933. Uiterst links herkennen wij de pastorie.

DORP 1997

De situatie van 1997 toont ons dat in vergelijking met 1905 de zijgebouwtjes weggefallen zijn en een huis werd bijgebouwd tussen het gewezen huis De Mey en de pastorie. Hier woonde tijdelijk Kanunnik Vicaris-generaal emeritus Achiël Roets tot aan zijn dood op 24 augustus 1997.

Vervolgens zien wij de pastorie, volledig gerestaureerd in 1995, en tenslotte het huis van mejuffrouw Valerie De Letter, eertijds van de juffrouwen Verschraegen.

KLOOSTERSTRAAT 1914

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

Ook dit is het “oude Wachtebeke”. Smalle wegen, rustig, weinig verkeer. Het klooster nog in zijn eerste bouwtrant en uiterst rechts de kleine woningen, waar nu de woningen zijn voorbij haarkapper “Peter” tot aan de appartementen “Ten Berge”.

Wachtebeke Pastorij en zicht in 't Dorp

KLOOSTERSTRAAT 1936 (nu DORP)

Uitg. : A. De Clercq, Wachtebeke.

Nu eens een gans ander zicht, richting centrum.

Uiterst links herkennen wij nog de oude gevel van het woonhuis der brouwerij-mouterij Despierre & Van Damme. Vervolgens de slagerij Andries en de trapgevel van de Vierschaar.

Rechts de oude pastorie, nog met de oude afsluiting, en vervolgens het huis van de juffrouwen Verschraegen.

KLOOSTERSTRAAT 1905

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

In 1905 werden gelukkig veel dorpsbeelden vastgelegd !

Hier "Het Brouwershuis bij D. Vervaet - Afspanning". Dit was rechtover het klooster ter hoogte van de huidige kapperszaak "Peter", Dorp 46. En dit was juist naast de brouwerij-mouterij Despierre & Van Damme. Uiterst rechts ziet ge hiervan nog de zijgevel. Vergelijk met de volgende foto. Het laagste gedeelte uiterst rechts werd het kapsalon.

DORP 1997

Bij een eerste oogopslag zou men hierin niet het “Brouwershof” herkennen. Bij nader toezien echter toch nog heel wat herkenbare details : alle benedenramen hebben nog precies dezelfde boogvorm. Het profiel van het kapperssalon is nog identiek aan het oude huis. De deuren zitten nog op dezelfde plaats.

Alleen het bijbouwen van een verdieping boven de herberg heeft ons eventjes in twijfel gebracht !

DE KLOOSTERSTRAAT TUSSEN 1901-1905

Na het overlijden van het bestuurslid Franciscus Xaverius Saman (†24/12/1900), neemt onderpastoor Jozef Laurent Muyshondt tijdelijk het directeurschap (dus ook het dirigent zijn) op zich, tot Camiel Saman in 1905 de dirigeerstok overnam om de muziekmaatschappij "De Eendracht" tot ongekende bloei te brengen.

Op deze foto zien wij dus "het muziek" tijdens de processie, geleid en gedirigeerd door onderpastoor Muyshondt, ter hoogte van de brouwerij-mouterij A. Despierre & Van Damme, d.i. ongeveer waar nu inspecteur De Cock woont (Dorp nr. 48).

Brouwerij A. Despierre & Van Damme waren de opvolgers van de vroegere brouwerij Van Bastelaere.

Wachtebeke. — Het Klooster en Patershoek

DORP 1926-1927 - HET KLOOSTER EN “PATERSHOEK”

Uitg. : Dellaert-De Caluwé, Dorp 86.

De naam “Kloosterstraat” is vervallen en dit heet nu ook “Dorp”. Dit beeld dragen de ouderen onder ons nog met zich mee.

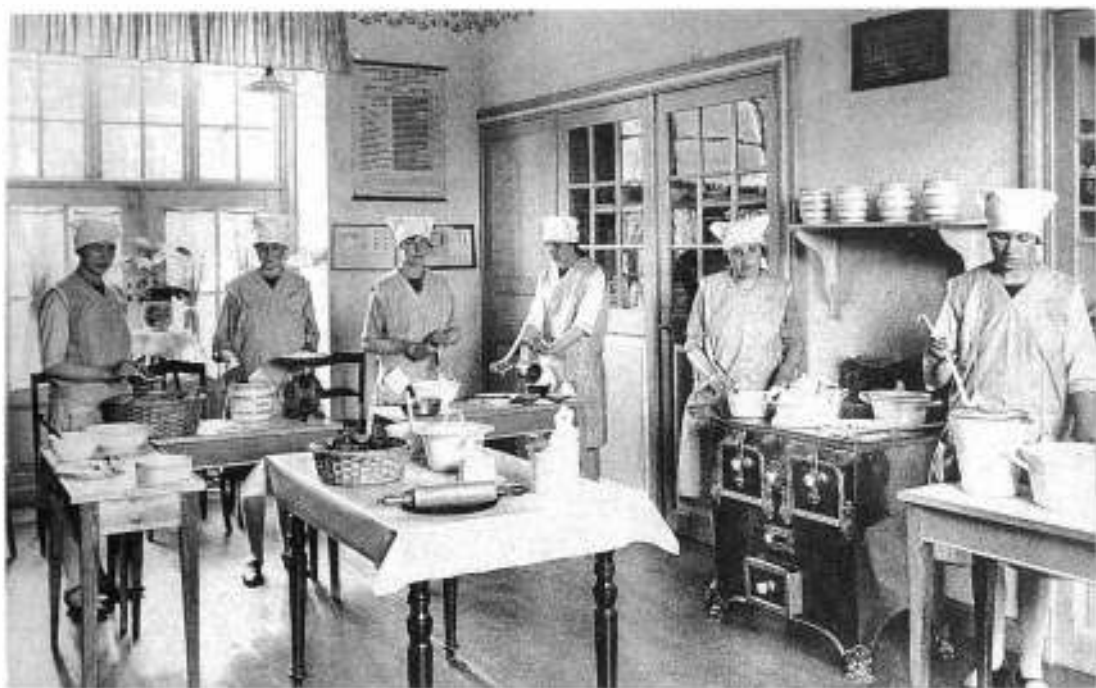
Het klooster met weeshuis is nu “Kostschool voor Meisjes” geworden.

“Patershoekskén” is de volksnaam voor Pottershoek.

***PENSIONAAT ZUSTERS VAN DE H. VINCENTIUS A PAULO
TE WACHTEBEKE - ±1930***

We stappen toch nog even af in het pensionaat. In vergelijking met de kamertjes van 1890/1900 zien we toch heel wat evolutie : meer ruimte, meer comfort, vloerbelegging, enz.

**PENSIONAAT ZUSTERS VAN DE H. VINCENTIUS A PAULO
TE WACHTEBEKE - 1931**

Dit is dan de huishoudklas. Spijtig genoeg kunnen we de namen van de juffrouwen niet meer achterhalen. (Zou er ons nog iemand verder kunnen helpen ?).

In ieder geval, de keuken zag er netjes en ordelijk uit. Herkent gij uw moeder soms niet ? Indien wel, dan krijgt ge zo een foto van ons... zonder twijfel !

WACHTEBEKE - DORP - ±1923

Uitgevers : De Kinderen De Mol.

Hier zien we goed de vervallen staat van de Vierschaar. De restauratie zou nog vele jaren op zich laten wachten (1937 !).

Bemerk dat er nog geen voetpaden zijn ! Wel zijn reeds alle mooie bomen uit het straatbeeld verdwenen.

DE VIERSCHAAR - ± 1925

Een "vierschaar" is een schepenbank of rechtbank, zo genoemd naar de vier elementen die ter rechtbank te vinden zijn : de schepenen, de haljuw, de beklaagde en de benadeelde.

Men bemerke de erbarmelijke staat van het oude gebouw. De restauratie is nog ver weg : 1937 ! Boven op de trapgevel prijkt het stenen beeld van de H. Catharina, patrones der parochie. Op de voorgevel prijkt ook het wapen van de Heren della Faille d'Assenede, sinds het midden der 17e eeuw heren van het Ambacht Assenede.

Wat ook opvalt is, dat er nog geen voetpaden zijn, wel elektriciteits- of telefoonpalen.

Uiterst rechts zien we nog een kolom van het oorlogsmonument. Daardoor weten we zeker dat de foto genomen is nà 1914-18.

Na de opheffing van de Vierschaar (1795) werd het gebouw gebruikt als klaslokaal tot in 1861. Daarna werd het verhuurd en laatst bewoond door vier vrijgezellen, de gebroeders Audenaert, bijgenaamd de "Schoens", omdat zij er een magazijn van schoenen openhielden.

DE KLOOSTERSTRAAT (nu DORP) 1903

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Hiervolgen nog een paar zeer oude en prachtige kaarten met de “Kloosterstraat”, nu Dorp. Bemerkt nog de eerste letters van het opschrift : “Magazijn van Schoenen” op de zijgevel van de Vierschaar !

Ook op het tweede huis rechts konden wij het opschrift ontcijferen : “Andries - Koopman in vee en Herbergier”. De ingang van de winkel zit nog op de zijkant. Slager Andries komt een kijkje nemen.

HET DORP 1997

Alhoewel alles goed werd aangepast aan onze moderne tijd, zijn er toch heel wat vergelijkingspunten : de Vierschaar blijft nog steeds even mooi, maar de H. Catharina vindt het nu veiliger in de nis boven de deur. De slagerij van weleer werd het woonhuis van de familie Kinget en zo werd de winkel deur vervangen door een raam. In de plaats van het woonhuis van de brouwerij Despierre zien we nu de woning die laatst werd bewoond door dierenarts Speeckaert-Van Landschoot.

DE VIERSCHAAR, GERESTAUREERD IN 1937

Nu het visitekaartje voor Wachtebeke !

> Copyright IRPA-KIK Brussel. Met de toelating tot reproductie van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Jubelpark 1, 1040 Brussel.

1935

HUIS

R. COLLIER-SWARTELÉ

Lindestraat, 12

WACHTEBEKE

Specialiteit van Grafzerken

Plaatsing van Rouwkapellen

Foto's voor grafzerken. 20 j. waarborg

Rouw kronen - Kunstbloemen

Corbeilles, Gerbes, Vazen, enz.

Krysanten met Allerheiligen

Drinkt overal het

beste OUDENAARDSCH BIER

der

Brouwerij « De Bisschop »

Depothouder :

Maurice Janssens

DORP - WACHTEBEKE

MEUBELN

**Bericht aan Trouwers en al wie
in meubelen belang stelt**

Alswanneer U zinnens zijt U meubelen of gelijk
welk meubeleeringsartikel aan te schaffen, kiest
dan vooraf een goed adres, waar U voorzeker zult
vinden :

Een der grootste keus van alle meubelmagazijnen
in het omliggende, en daarbij aan prijzen welke U
nergens zult aantreffen; een trouwe en aangename
bediening, daar U op alle aangekochte artikelen
een volle waarborg bekomt.

Zuik adres vindt U waarlijk in de alomgekende
meubelmagazijnen van

MAURICE LEROUX
Smishoek, 5 Wachtebeke

Wie eenmaal bij ons gekocht heeft, blijft klant.
Alle meubelen worden overal gratis thuis besteld
en geplaatst.

Geeft de voorkeur aan onze producten. **Beste Belgische en vreemde KOLEN.**
Volledige waarborg. Alles ten huize besteld door onze auto-tractoren !
Warm aanbevelend. **CYRIEL SEGERS EN B. SEYSSENS.**

Wachtebeke. — De kloosterstraat. — La rue du couvent

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Oost, Antwerpen

WACHTEBEKE - DE KLOOSTERSTRAAT 1905

*Foto genomen in 1905, ter gelegenheid van 75 jaar onafhankelijkheid van België.
Op aanbeveling van de overheid waren er gans het jaar herdenkingen en feestelijkheden.
Overal werd er gevlagd!
Hier zien we goed op de zijgevel van de Vierschaar : "Magazijn van Schoenen", één van de
verschillende bestemmingen die het historische gebouw gekend heeft !*

Wachtebeke. — Oud Gemeentehuis en omgeving

DORP - PERIODE 1925-1930

Uitgevers : Dellaert en De Mol.

Nog een mooie opname van de Vierschaar en het oorlogsmonument 1914-18. Wij hebben hier een volledige inkijk in de vroegere Kloosterstraat, nu Dorp genoemd.

Laat u niet misleiden door de tekst "Oud Gemeentehuis"... men bedoelde natuurlijk de Vierschaar, op dat moment nog niet gerestaureerd.

DORP - POTTERSCHOEK ±1947

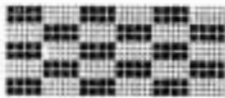
Eer we Pottershoek verlaten, laat ons F.C. Wachtebeke niet vergeten, die hier zijn terrein had !

In 1947 werd volgende ploeg vastgelegd... We zien van links naar rechts :

- geknield : André De Vetter - Raoul Baetselier - Leonce De Bruycker - trainer-speler De Wolf en Arthur Roets.

- staande : Oscar Moens (lijntjesman †) - Armand Coppens - Georges Seghers - Michel Willems - André De Langhe (†) - Omer Hesters - Gustaaf Verhegghe (†) en Jozef Dhondt (verzorger †).

"APYRO-CERAM" VLOEREN WACHTEBEKE

ONZE VERSCHILLENDE PRODUKTEN

"Perfect" tegels 20/20
"Flino-Ceram" tegels 17/17
"Apyro-Ceram" tegels 10/10 - 15/15
"Gespikkelde" 15/15
"Gevlamde" 15/15

Ongelooflijke prijzen - Kwaliteit

Zich wenden tot :

Algemeen Vertegenwoordiger

PROSPER MICHIELS
STATIESTRAAT
WACHTEBEKE

1935

Luxe-Auto "Master Buick"
zeven plaatsen

Luxe-Auto "Nash"
vier plaatsen

Bijzonder geschikt voor reizen bin-
nen- en buitenland
Verschil in prijs met kleine
of groote auto

Clement Dhauwe
Pottershoeke
WACHTEBEKE
Tel. Selzaete 12

VERZEKERT U
bij de « Patroonskas » N. V.
Brussel

BELEGT UWE GELDEN
bij de
Hypotheek- en Spaarmaatschappij
van Antwerpen

Agent voor de streek :

JASPAERT JAN
WACHTEBEKE

Zekerheid — Stiptheid

WACHTEBEKE - HET DORP

De Parochiekerk

Of je nu gelovig bent of niet, katholiek of niet, zeker is het dat de kerk door de eeuwen heen een grote rol gespeeld heeft in het dorpsleven. Bij de eerste nederzettingen begon al gauw de kerstening met bijbehorende kapel, en bij uitbreiding van de dorpskern of parochie hoopt men zo vlug mogelijk op een eigen kerk, groot genoeg om alle parochianen te kunnen herbergen.

Voor velen geeft het wonen 'onder de toren' op de dorpsplaats nog altijd een goed gevoel. Het klokkengeluid doet ons allen nog eens denken of mijmeren over het doopsel, de communie, het huwelijk, de kinderen, de dood...

Als je de haan hoort kraaien en de klokken hoort luiden, dan weet je dat je nog leeft en er een nieuwe dag begint.

Als wij terugkeren van een verre reis of gewoon uit vakantie en wij zien in de verte onze kerktoeren, dan is dat reeds een beetje thuiskomen.

Houden we het dus maar bij het oude gezegde en laten we de kerk 'in 't midden' houden.

De gids vertrekt meestal aan de kerk en van hier uit zullen ook onze wandelingen vertrekken door de wijken van ons groene dorp.

*** De parochiekerk Sint-Catharina te Wachtebeke.**

Aangezien de eerste vermeldingen van de parochie Wachtebeke dateren van rond 1242, waren het zeker de volgelingen van de Angelsaksische Benedictijn Willibrord die hier het geloof kwamen prediken. Wanneer nu juist de kerk van Wachtebeke werd gesticht is nog niet achterhaald, maar het is zeker na 1200, want het was in 1199 dat de bisschop van Utrecht, Dirk II, aan de abdij van Sint-Pieter de toelating verleende om een kapel op te richten (1) op een moergrond (2), geschonken door de graaf van Vlaanderen, Boudewijn IX (° 1171 - gr. v. VI. 1195-1205). Deze moergrond was gelegen tussen Kalve en Wulfsschoot. De inplanting van de kapel is te zien op de kaart van Sanderus (3).

Deze kapel had alle voorrechten van een parochiekerk. Door uitbreiding van de bebouwing en de verlegging van de dorpskern, meer zuidelijk dan Kalve, moet eenige jaren nadien de kerk van Wachtebeke gebouwd zijn. Op de kaart 'Noord-Vlaanderen en Zeeland' (± 1280), ten tijde van graaf Gwijde van Dampierre (1278-1305), staat een kerk getekend, eenbeukig, met een torentje, op het grondgebied van Wachtebeke, ongeveer ter hoogte van het huidige dorp.

Op de kaart van Fr. Horembault (± 1550), ingetreden als cisterciënzer in de abdij van Baudelo te Klein-Sinaai (thans Stekene) als copijst, is de kerk nog éénbeukig, met aan de linkerzijde een deel van een kruisbeuk. De achthoekige toren stond in het midden. Reeds

rond 1500, slechts 30 jaar later, treffen we, ook op een kaart van Horembault, een driebeukige kerk aan.

De Sint-Catharinakerk, zoals de meeste kerken gericht naar het oosten (Jeruzalem), is een typische parochiekerk in baksteen, in de stijl van de Zuid-Nederlandse eenbeukige hallenkerkjes, geïnspireerd door de bouwfilosofie van de abdij van Cîteaux in Frankrijk.

Er is een duidelijk onderscheid in de bouwstijl en in de vakkundigheid tussen het oudste gedeelte (absis - middenbeuk - klokkentoren en wenteltrap) en de rest van het kerkgebouw. De éénarmige kruisbeuk laat vermoeden tamelijk vlug te zijn toegevoegd aan de zogenaamde eenbeukige 'hallenkerk', die in haar oorsprong terugloopt tot de 2e helft van de 13e eeuw.

Het zeer verzorgde en verhoogde tongewelf van de middenbeuk, gaande van het kruisgewelf van de klokkentoren tot aan de koorpartij met absis, wijst ongetwijfeld op het oorspronkelijke eenbeukige hallenkerkje met torenspits, met een portaal, net als nu nog, aan de westzijde.

De 'Europese Open-Monumentendag 1993' heeft onze mooi gerestaureerde Sint-Catharinakerk nog eens in het zonnetje gezet en zoals burgemeester W. De Vliegheer, namens het College van Burgemeester en Schepenen het prachtig verwoordde : 'Het is een open en gastvrije plek van stilte, verwondering, bewondering, verdieping en gebed'.

Geniet met volgende foto's, genomen om en rond de kerk, het centrum van ons dorp...

- (1) Op het afschrift van de bisschoppelijke oorkonde van 1199 genoteerd in het cartularium van St.-Pieter (R.A. Gent, St.-Pieter, B 2956, fol. 101) leest men de titel : 'De capella de Wachtebeke' ('Over de kapel van Wachtebeke...).
- (2) Moergrond = veengrond, moerassig land.
- (3) Sanderus Antonius : priester - historicus - cartograaf. ° Antwerpen 1586 - † abdij van Affligem 1664. 'Flandria Illustrata' (2 dln. - 1641-1644).

Er bestaan verschillende mooie fantasiekaarten van Wachtebeke vanaf ± 1900 :

“Souvenir de Wachtebeke”

“Un baiser de Wachtebeke”

“Un bonjour de Wachtebeke” enz. enz.

Rond 1920 verschijnt een eerste serie met Vlaamse teksten zoals hier :

“Mijne groeten uit Wachtebeke” uit 1920, uitg. ROTO 5897.

Tussen de tientallen foto's en zichtkaarten zullen we u hier en daar nog vergasten op enkele van deze mooie “fantasie-kaarten”, steeds in relatie met Wachtebeke.

DE KERK (±1905)

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei Oost 293, Antwerpen.

We weten zeker dat de foto genomen is nà 1903, omdat :

- 1) de eerste verlichtingspalen voor petroleumlantaarns hun intrede gedaan hebben in het dorp ;*
- 2) de afsluiting rond het kerkhof reeds vernieuwd is, en*
- 3) omdat de uitgever in 1903 van de Cuylitsstraat naar de Plantijnlei verhuisd is.*

WACHTEBEKE 1914

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp, Wachtebeke.

De kerk en het huis van burgemeester Fermont (° 28/5/1840 - † 24/12/1914).

Het huis werd afgebroken in 1972 om de toegangsweg vrij te maken naar de Kinderkribbe.

DE PAROCHIEKERK 1923

Uitg. : Carlos De Bruycker, Sint-Kruis-Winkel.

*Ander zicht op de Sint-Catharinakerk en het huis van burgemeester Fermont.
Dit huis werd afgebroken in 1972 om de oprit naar de Kinderkribbe te maken...*

WACHTEBEKE - DE KERK ROND 1950

Noord- en westgevel (ingang) van de Sint-Catharinakerk met kerkhof rond 1950. Het kerkhof werd opgeruimd rond 1952 en alles was verdwenen in 1954.

> Copyright A.C.L. Brussel. Met toelating tot reproductie van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Jubelpark 1, 1040 Brussel.

WACHTEBEKE - OM EN ROND DE KERK

Nog een zeer aparte foto van de zuiderkant van het kerkhof, genomen nà 1927 en vóór 1952. Wij herkennen nog het graf van : Irène en Hubert Celie, C. Van Loo, weduwe I. Marquenie (°18/12/1844 - †18/2/1927), Sophie Verbruggen... Van de Voorde... Florimond De Clercq, echtgenoot van Mathilde Clauwaert, Jan Van Laere, echtgenoot van Eugenia Van Hecke, Van Laere...

> Copyright A.C.L. Brussel. Met toelating tot reproductie van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Jubelpark 1, 1040 Brussel.

OM EN ROND DE KERK 1965

Sint-Hubertus Ruitervereniging in feest. Hier zijn verenigd en vereeuwigd : Daniël Baete - Hubert De Letter - Georges Herman - Etienne Van de Walle - Gaby De Wispelaere - Omer Herman.

WACHTEBEKE-DORP ± 1900

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

*Gezien het adres van de uitgever en de oude omheining van het kerkhof is dit waarschijnlijk de oudst bekende foto van het dorp. **Er is zelfs nog geen petroleumlantaarn te zien !***

Wij herkennen de kolommen van de inrijpoort voor de begrafeniswagen en tevens het voetspoor van de kerkgangers.

Een kleine kassei (± 3 meter breed) midden door het dorp, en ernaast de karreslag voor koeien en paarden !

De rest is grond, of bij slecht weder modder, modder overal !

HET DORP 1997

Foto, iets van rechts genomen, om goed te laten zien hoe alles veranderd is, uitgenomen het gemeentehuis en het huis ervoor. Let wel ! Het eerste (dubbele) woonhuis dat vóór de drukkerij Geers-Meskens stond is verdwenen.

WACHTEBEKE-DORP ±1902

Uiterst links zien wij nog een venster van het café “De Bruine Poort” bij A. Vital. De naam van de herberg is steeds dezelfde gebleven en werd achtereenvolgens uitgebaat door Gust Hillaert, vervolgens door de familie Verhoeven, nadien door Louis Van Laere-Madeleine De la Ruelle, vervolgens door Francine Van de Walle en nu tenslotte door mevrouw Van Weynsberghe.

Steeds was er een of andere handboog- duiven- en/of vissersmaatschappij gevestigd. De dubbele poort met 3 vensters rechts ervan behoorde toe aan aannemer Leo Van de Calseyde. De poort en één venster vormden een winkel én groothandel in koloniale waren. De magazijnen strekten zich uit tot in de Kerkstraat, waar een uitgang was. De 2 vensters rechts vormden het kantoor en het woongedeelte. In het huis met de mooie witte deur en de 2 vensters rechts woonde Louis Colpaert, samen met zijn zuster, van 1901 tot 1904. Hij was vleeskeurder en kastreerder van beroep. Hij verhuisde in 1904 naar de Kerkstraat.

Hierna kwamen achtereenvolgens de zonen Alfons en Achiël Van de Calseyde er wonen tot 1920. Nadien woonde er ook “Meesterken” Acke. Verdere gegevens ontbreken, maar in dit huis, samen met het woongedeelte van het vorige, was de zaak Fierens en later de schoenzaak van Francine Van de Walle gevestigd, nadien schoen- en sportzaak “Anselm” van 1977 tot 1995. Vanaf 1996 werd er het “Snoephuis” geopend.

In het huis met de donkere deur en de vlaggenstok woonde dokter Frederik Plasschaert (° 31/12/1838 - † 25.08.1891), grootvader van Robert en overgrootvader van Jan, de huidige bewoner (in nr. 78). Het linkse gedeelte bevat nu het kantoor van de A.S.L.K.

Het lage huisje met de drie vensters en de poort behoorden eveneens toe aan dokter Plasschaert. Deze bezat namelijk drie werkplaatsen : een in de Kerkstraat, waar een haarverfmiddel “LONDON” werd gemaakt, een tweede, eveneens in de Kerkstraat, was een lettergieterij en een derde was een fabriek van “constateurs”, ook in de Kerkstraat. De constateur was een uitvinding van Gust Synave uit de Kerkstraat. Deze uitvinding werd

afgekocht en gecommercialiseerd door de familie Plasschaert. Het lage gebouw in het Dorp bevatte de kantoren voor de drie werkplaatsen. Zie hierbij de prachtige hoofding van een factuur van Dr. Plasschaert, gedateerd 1896. (eigendom archief G. Trangez).

Het donkere huis is "De Groene Poort", afspanning en logement. Eertijds bevond zich op de verdieping de muziekzaal van de liberale muziekmaatschappij.

Eerst woonden daar Marie en Eugenie Van de Calseyde, later August Plasschaert, nadien onze eerste voorzitter Maurice Van Heirsele, die er een radio- en elektriciteitszaak uitbaatte.

Later werd het het geschenkenhuis "Edel", en tenslotte en nog steeds café "Rozenhof".

Het smalle witte huis, rechts van het voorgaande, samen met het lagere deel, was bewoond door Franciscus Bernaert, die er het café "De Gouden Leeuw" uitbaatte en er ook "safarkens" maakte tot in 1917 (limonade onder druk in dikke flesjes met een glazen knikker als afluiting). Nadien kwam Edmond Acke, broer van "Meesterken" Acke er wonen. Vervolgens Victor Lefèvre (na de 1e Wereldoorlog), dan René Marquenie, vervolgens het Gemeentekrediet met mejuffrouw Caroline De Paepe, en tenslotte haar opvolgers, de heer en mevrouw Eric De Paepe.

Deze prachtige panoramische foto toont ons niet alleen een stuk van het dorp (N), maar ook, aan de horizon, de schoorsteen van de melkerij Sint-Catharina, het profiel van de gemeenteschool, de molen van David, de serres van kwekerij De Pauw en de omwalde oude hoeve, waar het latere kasteeltje van de heer Rogghé gestaan heeft.

Bemerk vooraan ook de zeiltjes van de oude marktkraampjes. Gezien de kaalheid van de bomen is de foto waarschijnlijk genomen in november 1902, ten tijde van de jaarmarkt die toen altijd op 3 november viel.

> Copyright A.C.L. Brussel. Met toelating tot reproductie van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Jubelpark 1, 1040 Brussel.

Parfumerie DU Dr SALP

Spécialité de Teintures et de Lotion colorantes

London DÉPOSÉ

pour CHEVEUX & BARBES

DÉPÔT GÉNÉRAL: MAISON V. F. PLASSCHAERT

WACHTEBEKE, le 19 Janvier 1896
(BELGIQUE)

Monsieur à La Louvière D^r L
Pour vente et livraison des marchandises suivantes expédiées à ses risques et périls
par chemin de fer payables à 90 jours

Folio 72

N° de Commande

				PREX	FRANCS	CENTS
2	boites	de New London	no 94 x	10	x	35
5	"	"	no 7 x	10	x	50
1	"	D ^r Salp ^r Dye	no 7 x	10	x	15
				# 112 00		
<i>Et. 112 00 valeur fixe Marchandises</i> <i>Gork Page 1re Collet</i>						

Gork Page 1er de l'envoi

Monsieur
J'ai l'avantage de vous remettre ci-jointe picture à l'ordre que vous avez bien voulu
me transmettre par votre lettre du 17er. Veuillez m'en reconnaître par N° 112. 00
En vous remerciant mes offres de service, je vous prie d'agréer mes
salutations bien dévouées.

J. F. Plasschaert

WACHTEBEKE 1960

Foto geschonken door mevrouw Madeleine De la Ruelle.

Aan verenigingsleven geen gebrek in Wachtebeke. Hier "De Blikvisser" in 1960.

Al deze mensen en andere clubleden hebben samen machtig veel plezier beleefd. Spijtig genoeg zijn de meesten die hier op de foto voorkomen reeds overleden. Herkent ge ze nog ?!
Van links naar rechts :

*Zittend : 1. Georges Meneve († 1997) - 2. René Vervaet (†) (koning) - 3. Pedro Focco (†).
 Staande : 4. Commandant Van de Voorde (†) - 5. Louis Van Laere (†) - 6 en 7. Denise Buyck en echtgenoot Albert Swartelé (†) - 8. Willy Van Nieuwenhuyze - 9. Callebaut - 10. Madeleine De la Ruelle, echtgenote Louis Van Laere en 11. uw dienaar, Guy Trangez, ook reeds 68 jaar ondertussen !*

“DE BRUINE POORT” ± 1970

Foto geschonken door mevrouw Madeleine De la Ruelle.

Ook al meer dan 25 jaar geleden...

De handboogmaatschappij “De Ware Vrienden” in café “De Bruine Poort”, toen nog bij Louis Van Laere, viert Theophiel Bauwens vanwege een of andere titel. Wij herkennen van links naar rechts : Marleen Van Laere - Albert Gerres (†) - Albert De Waele (†) - Theophiel Bauwens (†) - Gilbert L'Ecluse (met vaandel) - Cyriel - onbekend.

2e rij : Daniël Fermont - Romain Fermont - Felix Carlier (†) - Omer Stevens (met hoed) - Albert Marquenie - Kamiel Van Laere. Het vaandel werd gemaakt door mevrouw Theophiel Bauwens en berust nog steeds in café “De Bruine Poort”.

±1963 : HANDBOOGMAATSCHAPPIJ “DE WARE VRIENDEN”
in “De Bruine Poort” bij Louis Van Laere.

Zittend, van links naar rechts : 1. Madeleine De la Ruelle, echtgenote L. Van Laere - 2. Arthur Seyssens - 3. Raymond Verhulst - 4. Louis Van Laere (†) met zonen Herman en Frank - 5. Albert Bouvry († 1989) - 6. Felix Carlier († 1996) - 7. Gerges De Ridder.
 1e rij : 8. Cyriel Fermont (†) - 9. Albert De Waele (†) - 10. Gustaaf Van Rompu (†) - 11. Edmond Veldeman (†) - 12. Brouwer Maurice Janssens (†) - 13. Lisette Van de Voorde - 14. Eugene De Waele (†) - 15. Eliane Van Laere - 16. Firmin Kamoen (†).
 2e rij: 17. Arthur Boussaer (†) - 18. onbekend - 19. lachende Roger De Meester - 20. Camiel Temmerman (†) - 21. Albert Gerres (†) - 22. Maurice De Roover (†) - 23. Ronald Onderbeke.
 Achteraan : 24. Kamiel Van Laere - 25. Theophiel Bauwens (†) - 26. Michel Celie - 27. Maurice Criel - 28. Gerard Van der Sypt.

1935

Het is nu juist tijd om eene
"PERMANENTE" te nemen.

Slechts een huis kan U zulk een waarborg geven, waardoor U verzekerd zijt, minstens 6 maanden lang goed gecoiffeerd te zijn.

Geen gevaar voor verbranden of ontkleuren van het haar.

PRIJS: Vanaf 35 fr. met het wereldberoemde apparaat "Wella".

Bespreek uur en dag, opdat het wachten vermeden worde.

OOK SALON VOOR HEEREN.

• Zeer spoedige bediening.

Huis De Vylder-Bruggeman
Rechtstree - WACHTEBEKE

ROODE MOLENS Opdorp

Tarwebloem & Prima Crema-Schilfers

Vertegenwoordiger:

AUG. PLASSCHAERT
STATIE · WACHTEBEKE

MEUBELN

Alvorens uw aankopen te doen, wendt U in volle vertrouwen tot het
MEUBELMAGAZIJN EN MATRASSENMAKERIJ

RENÉ VERVAET-VAN ASSEL

KERKSTRAAT, 1 · WACHTEBEKE

waar U zult vinden al de nieuwste modellen. Bijzonder groote keus van slaapkamers, eetplaatsen, buffetten, tafels, zetels, salongarnituren, enz. De beste hoedanigheid — de laagste prijzen — een volle waarborg op al onze meubelen. Dit zijn eenige voornaamste redenen waarom U ons eerst een bezoek brengt alvorens uwe meubelen te koopen.

Als rechtstreeksche vertegenwoordiger der voornaamste meubelfabrieken van België, kan ik U tegen gelijk wie, de laagste prijzen verzekeren, buiten alle concurrentie, 10 % goedkooper dan elders.

Wie bij ons koopt is tevreden
en brengt ons meer en meer klanten mede.

Beleefd aanbevelend.

• Men bestelt en plaatst alles kosteloos ten huize.

Wachtebeke. — De processie. — La procession

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Oost, Antwerpen

** Laten we verder gaan met de wandeling door ons dorp. We keren terug naar 1905-1906.*

WACHTEBEKE - DE PROCESSIE 1905 of 1906

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Een processie door het dorp was steeds een hele gebeurtenis. Wekenlang werd dit voorbereid door de nonnekens van 't klooster en werden "maagdekens en engelkens" klaargestoomd om in alle sereniteit eraan te kunnen deelnemen. Tevens werd er vast gerekend op de medewerking van alle christelijke verenigingen, muziekmaatschappij inbegrepen. De bevolking zorgde ervoor dat het "tracé" bevestigd was en dat de weg bestrooid was met snippers papier, palmgroen, zilverpapier en tot zelfs kleine zandtapijten toe. Niemand zou het gewaagd hebben oneerbiedig te handelen tijdens de processies.

Hier vertrok men van het klooster, voorbij de kerk tot aan het altaar vóór het huis van aannemer Van de Calseyde (waar nu bakker Marroyen woont), dan via de Godshuisstraat, Lindestraat, de Smishoek, het Rechtstro naar de Kerkstraat en zo terug naar het klooster voor ontbinding van de processie.

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Oost, Antwerpen

DORP - 1906

Uitg. D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Ook kon het geburen dat de processie terugkeerde via de Smishoek, zoals hier te zien. Dit was dan de kleine ommegang, gewoonlijk op 15 augustus. De "grote" ommegang vond plaats op de zondag na Sacramentsdag, in juni dus.

WACHTEBEKE - PROCESSIE ±1950

Foto geschonken door Meester De Buck G.

Het verplaatsbaar altaar waarvan reeds sprake in andere teksten werd ook in de jaren '50 nog gebruikt. Hier zien wij een zegening met het Sacrament door pastoor Perquy (1947-1966). Geknield zien wij onderpastoor De Neve.

Op de achtergrond kijken we op de gevel van de "Schuure", (afgebroken in 1955), nu het Dr. Persynplein.

PANORAMA DORP EN KERKSTRAAT - ±1905

Dit deel van het dorp is toch heel wat veranderd !

Links zien we het grote, lage huis van bakker Stien Hertsens, later overgenomen door Hippoliet Verplancke, vader van Richard en grootvader van Marcel. Dit huis besloeg gans de oppervlakte van de huidige bakkerij Mariman, appartement Verplancke en gewezen snoep- en groentenwinkel van R. De Meester-De Wolf ! Daarnaast hebben wij het "straatjen", nu privé-oprit met hek. Het hoge huis was van Ferdinand Saman, kleermaker en schoonvader van Inspecteur en gewezen dienstdoend burgemeester Jos. De Cock. Later werd het jarenlang bewoond door de ouders en het gezin van "meester" Gustaaf De Buck. Nadien kwam er de schoenmakerij "Alfa". Thans is het een keramiekzaak Azulegos (1997). Het huisje met de uitbouw op het dak was de bakkerij van Gustaaf De Pau, deze werd opgevolgd door zoon Aloïs, nadien door kleinzoon Gustaaf. In 1986 werd de oude bakkerij gesloopt om plaats te maken voor de moderne woning van de familie De Pau, Gustaaf en zus Marie-Madeleine (1987). Zij was gedurende twee opeenvolgende periodes van 6 jaar eerste schepene van de gemeente.

Als vierde huis herkennen we de winkel van juwelier en uurwerkmaker Raymond Kamoen. Dit werd later het privé huis van de juffrouwen Kamoen (voor velen bekende onderwijzeressen uit hun tijd !) en wordt nu bewoond door kinesitherapeuten (1996).

Links hoog zien we de Kerkstraat. Wij herkenne Bracke's zaaltje (de latere Katholieke Kring). Het huis waar kunstschilder Jozef De Caluwé (° 1900 - † 1980) woonde, verder nog wat onbekenden en tenslotte, hoog, meedraaiend naar rechts, huize Colpaert.

Aan de hoge einder zien we de boerderijtjes van de Walderdonk, en op de velden de machtig mooie graanopppers !

Wachtebeke. – Panorama.

DORP - PANORAMA ± 1920

Fotopostkaart uit de serie van Meesterken Acke (dorpsfotograaf vooral tussen 1917 en ± 1940).

Wij herkennen goed “De Groene Poort” (nu “Rozenhof”), café “De Gouden Leeuw” (nu Gemeentekrediet), dan de zaak van Serafien Van Hecke-De Mol Melanie (nu het huis van Dr. Demuynck).

Achteraan boven links het kasteeltje van mijnheer Rogghé.

Ook het gemeentehuis (5e vierkante dak rechts) is goed te situeren.

21 JULI 1955

Foto geschonken door Mevrouw Marie-Louise De Munster.

Eer we ons verder van de dorpskern verwijderen, eerst nog een foto van een nationale plechtigheid. De Vuurkruisers van de Grote Oorlog 1914-1918 hier verenigd rond het monument aan de kerk. We zien zowel delegaties uit het omliggende, naast enkele bekende Wachtebekenaren. Wij herkennen o.a. Eduard De Munster en gewezen postmeester Van Zele.

Wachtebeke — Dorpplaats.

HET DORP - ±1908

Uitg. S. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Het dorp verandert slechts heel geleidelijk.

Wel zijn er reeds enkele verlichtingspalen (petroleum) en een nieuwe afsluiting rond het kerkhof (sedert ± 1904). Vergelijk met vorige foto's

Er is slechts één ingang meer, zowel voor de gelovigen als voor de lijkwagen.

De groote plaats. — La grand place

DE “GROOTE PLAATS” - 1902

Uitg. D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Baseer u op het midden van de foto en wij zien onmiddellijk waar we zijn : Herberg “De Groene Poort” (nu “Rozenhof”). Rechts ervan herberg “De Gouden Leeuw” (nu Gemeentekrediet). Dan de zaak van de weduwe Jan Colpaert, nu het huis van Dr. Demuynck. Vervolgens het huis van Stefanie De Bruyne, een rijke rentenierster. Op deze plaats verrijst nu het café “Towerbridge”. Vergelijk eens met de volgende foto van 1997 !

DORP 1997

Vergelijk deze foto eens met de vorige en ook met de volgende postkaarten en u zal heel de evolutie kunnen volgen.

DORP 1905

Uitg. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

België : 75 jaar onafhankelijk !

In gans het land werd dit met luister gevierd en in elke gemeente waren er feesten en herdenkingsplechtigheden. Overal wapperde de Belgische driekleur. Alle burgemeesters hadden hiervoor instructies gekregen "van hogerhand".

Hier staan we terug aan het huis van weduwe J. Colpaert en van Stephanie De Bruyne, dan het huis van de "Dikke Naessens", die er woonde met zijn meid, die later alles erfde. Na verschillende andere bewoners woont er heden Michel Vande Cotte.

Vervolgens zien we de eigendommen van Bruno De Pauw, slachterij en bloemisterij. Zoon Aimé zette enkel de bloemisterij voort. Nadien kwam hier de bloemenwinkel van Jozef De Pauw (3e generatie), vervolgens Greetje Pöpsel en nu nog steeds de bloemenzaak "Amaryllis" van de heer en mevrouw Sandra Pieter sedert augustus 1991.

WACHTEREKE. — De Groote Plaats.

Uitg. Van Hecke-De Mol.

HET DORP ROND 1910

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol.

Uiterst links de afspanning "Het Bronzen Paard" bij S. Van Hecke-De Mol Melanie, uitgevers van postkaarten tussen 1908 en 1914, vervolgens de Kinderen De Mol (1922-1925), en nog later de Gezusters De Mol ($\pm$ 1930).

De spelende kinderen midden op de straat : zij verwachten geen enkel voertuig dat hun vreugde zal verstoren !

DE “GROOTE PLAATS” 1912

Uitg. : Van Hecke-De Mol.

Een zicht op gans de dorpsplaats, slechts 10 jaar later. Geen auto's te zien, wel koeien die waarschijnlijk naar de weide gebracht worden.

De afspanning “Het Bronzen Paard” bij weduwe Jan Colpaert is veranderd in “Het Bronzen Paard” bij S. Van Hecke, koopman in vee. Melanie was dus hertrouwd met Serafien.

HET DORP ±1930

Uitg. : A. De Clercq, Wachtebeke.

Nog een mooi algemeen zicht genomen van aan de Vierschaar, richting Smishoek en Godshuisstraat.

Bij praktisch alle bakkers had de "triporteur" zijn intrede gedaan. Men miste waarschijnlijk ook de mooie bomen van weleer en er werden terug boompjes geplant ter opfleuring van het dorp.

HET DORP 1997

Vergelijk dit zicht maar eens bij vorige opname. Vooral het oude huis “Saman” (nu een zaak voor verkoop van Portugese faiencesteentjes “Lujolejos”) en verder de profielen van de oude herenhuizen, nu het “Snoephuys”, de A.S.L.K. en het “Rozenhof” zijn goed terug te vinden.

HET DORP ±1960

Uitg. : Creve-Cheyns, Dorp 81, Wachtebeke.

Slechts 38 jaar geleden en toch nog heel anders. Uiterst links waar nu de videozaak is ("’t Safarken"), was de herberg "Onder den Toren" bij Cyriel Fermont en zijn vrouw Emerence. De gevel van wat nu het "Snoephuis" is zag er helemaal anders uit. We herkennen ook de elektrozaak van onze eerste voorzitter Maurice Van Heirsele. Ook café "De Gouden Leeuw" bestond nog, uitgebaat door René Marquenie.

Uiterstrechts zien we nog het dubbele woonhuis dat vóór de drukkerij Geers-Meskens stond.

DORP 1982

Foto genomen door ons medelid en gewezen bestuurslid Guy Hoebeke, op 14 maart 1982. Hier een voorbeeld van een klassieke winkel van eertijds, die werd uitgebaat door mevrouw weduwe Jules Van Assche, destijds gemeenteontvanger. Deze oorspronkelijke gevel heeft er gestaan tot 1996 ! En plots... na de heropbouw in 1997 is niets meer te herkennen. Zie volgende foto.

HET DORP 1997

Niet te geloven ! Alleen de stand van de bovenste ramen herinnert ons aan de architectuur van weleer !

1935

Groot en Klein

HUIS

B. Van Gaever-Roets

Molenhoek

WACHTEBEKE

Tel. Moerbeke-Waas 94

Handel in Koloniale Waren
Kaas, Amerikaansch Spek en vet
Alle soorten conserven van
de best gekende merken
Hard concurrerende prijzen voor
voortverkoopers

Stipte bediening !
Goede verzorging !

In den **BOORLING**

Kruidenierswaren
Conserven - Bonbons
Tabak - Sigaren - Sigaretten
Papierartikelen
Merceriën - Gemaakt goed
Sayetten - Breiwerk
Fourruren - Kinderartikelen
Groote keus van Damenstoffen :
Wollen - Zijden - Fantaisie

Wed. J. Van Assche

en Kinderen

DORP

WACHTEBEKE

KINDEREN GOETHALS

Lindestraat 18

WACHTEBEKE

V raagt overal onze Limonade
« Tobie » - en ons tafelwater
« Heuvelbronnen »

Beste wijnen en likeuren te bekomen
Depositaris der alomgekende
Brouwerij « Chevalier Marin »
Mechelen
De beste bieren van het land

Mooie hoeden - Laatste chick
Matige prijzen - Goede bediening
Dit alles vindt U bij

ELZA GOETHALS

Lindestraat

WACHTEBEKE

Weduwe

Eugeen Van Renterghem

en Zoon

HOOGSTRAAT

WACHTEBEKE

Beste melk
Versche boter te bekomen
Trouwe bediening
Alles wordt ten huize besteld

DE “GROOTE PLAATS” 1903

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Uiterst links het huis van dokter De Coninck (nu Gerrit de Jonge). De tweede grote woning was de eigendom van Benoni Coppens, beenhouwer. Het derde lagere huis was de ijzerhandel en handel in huishoudartikelen Coppens, later wassalon en nu “Groenten- en Fruitweelde”. Verder zien wij de ingangspalen van het kasteeltje van mijnheer Rogghé en vervolgens de huizen genaamd “De Schuur”.

Midden op de foto herkennen we de woning en de werkhuizen van aannemer Van de Calseyde, later de drukkerij Creve-Cheyns en tenslotte warme bakker Marroyen.

Uiterst rechts zien we nog een glimp van het hoge herenhuis van brouwer Van Pottelberghe ; hier staat nu het moderne huis van de heer en mevrouw Peleman-Van Pottelberghe. Het eerste volledig zichtbare huisje rechts werd betrokken door de knechten van de brouwerij. Het tweede wat vooruitspringende huis werd bewoond door Louis Tacq, werd nadien door Jules Tacq en zijn gezin uitgebaat als café, en nu is dit de lingeriewinkel “Iris”. Het derde huis rechts is nu het hoge huis met zijn gevel in gleiersteentjes geworden. Het werd lange tijd bewoond door de laatste molenmaker van Wachtebeke, Maurice Rombout. Nu woont daar mevrouw weduwe P. Van Assel. Het vierde lage huis is café “Breughel” geworden. Voordien hebben Alfons Van Petegem en vooral zijn vrouw Yvonne er lange jaren een druk bezocht café uitgebaat. Nog vroeger woonde daar Louis Vervaeke, de stichter van de huidige firma Staelens-Vervaeke. Het vijfde en laatst zichtbare huis heeft een reeks van bewoners gekend. Toen uiteindelijk optieker Victor verhuisde naar zijn nieuwe zaak in de Stationsstraat, werd hier het Chinese meeneemrestaurant “Hong Kong” geopend.

Vervolgens zien wij alleen nog de weg naar Moerbeke...

HET DORP ±1927

Uitg. : De Kinderen De Mol.

Een mooi overzicht van het toenmalig dorp (N).

Rechts bemerkt men de mooie eigendom van Benoni Coppens, thans bewoond door zijn nazaten, de heer en mevrouw Emiel Coppens-De Wilde. Van dit huis werd een gedeelte weggenomen en dit werd het café "Rembrandt". De poort van het huis Coppens kwam naast de voordeur.

Als tweede huis met bijhorende poort hebben wij de grote woning van dokter De Coninck. Lange tijd woonde er nadien de groothandelaar in koloniale waren Achille Vande Calseyde, wiens echtgenote gedurende verscheidene jaren in de gemeenteraad en zelfs in de provinciale raad zetelde. Thans is de elektrozaak Gerrit de Jonge er gevestigd sedert 1 juni 1973. Daarnaast hadden wij het huis van de familie Van Assche. Nadien werd het de winkel "In den Boorling" van mevrouw weduwe Van Assche. Het huis is voor ons allen lang herkenbaar gebleven tot in 1996, toen gans de gevel een totaal nieuwe architectuur kreeg.

Het vierde huis was het herenhuis van Pieter De Caluwé, bijgenaamd "Piet Spek". Dit huis werd in twee gesplitst : het eerste met drie vensters boven en ronde deurbeneden werd enige tijd bewoond door de families Bundervoet-De Meyen B. Veldeman-Van Landeghem, nadien werd dit de zaak "Babelutte". Het tweede gedeelte van het huis werd nieuwkuis "De Linde" bij mevrouw Cyriel Seghers, nadien werd het de fotozaak "Marik".

Verdere, moeilijk te onderscheiden huizen, werden reeds beschreven bij vorige postkaarten en foto's.

DORP 1997

Hier zien we goed dat een gedeelte van het huis van beenhouwer Beni Coppens nu café "Rembrandt" geworden is. De garage is nu juist naast de voordeur.

DORP ±1960

Foto geschonken door de heer en mevrouw A. Coppens.

Als tussendoortje deze mooie foto van de vissersclub "De Grensvissers" - lokaal café "Rembrandt".

Wij herkennen van links naar rechts :

Zittend : 1e rij : 1. Frans Adam - 2. Raymond De Waele - 3. Julien Poignaert - 4. Maurice De Vos - 5. Albert Van Rompu - 6. Henri Gommers.

2e rij : 7. Emiel Baers - 8. Arsène Ackerman - 9. André Coppens - 10. onbekend - 11. ... De Block - 12. Cyriel Van Rompu - 13. Florimond De la Ruelle.

3e rij : 14. Maurice Van Bambost - 15. Raoul De Smet - 16. rijksnachtcommandant Philemon Van de Voorde - 17. onbekend - 18. Georges Seghers - 19. Roger De Walsche - 20. Roger De Graeve - 21. onbekend.

1935

HEEREN, voor uw KLEEDING ??

Zoek niet ver !

De firma

NIEUW LONDEN
Wed. De Maere en Zoon
OVERSLA - WACHTEBEKE

biedt U eene prachtige keus in de meest
verschillende kleuren en kwaliteiten.

Wij schicken ons naar de omstandig-
heden des tijds.

VRAAGT ONZE PRIJZEN.

 Alles wordt ten huize besteld

Fonsken Casseye's lekkere koffie
is spek
voor iederen bek

Verkooper :

Mijnheer
Allons Van de Calseyde
Kerkstraat
WACHTEBEKE

Prima-vleesch

Trouwe bediening

Stipte uitvoering van bestelling

Dit alles bekommt men bij de

Runds- en Verkensslachterij

ROBERT COPPENS-FERMONT

DORP - WACHTEBEKE

Men bestelt ten huize

Wilt gij goed en goedkoop bediend
worden, wendt U in volle vertrouwen bij
Jules Baetselier aan de statie.

Daar kunt gij bekomen, beste velo's
van de beste merken aan zeer voordeelige
prijzen. Hij aanvaardt ook alle reparatiën
met spoedige bediening.

Luxe-auto « Master Buick » 7 plaat-
sen. Bijzonder geschikt voor trouwen,
doopen, reizen in binnen en buitenland.

Ook reizen naar de tentoonstelling aan
zeer voordeelige prijzen.

JULES BAETSELIER

Statie - WACHTEBEKE

Uitstapjes per boot « KAREL TAXI »

Lekkere mosselen. Versche paling. Zich wenden :

SOETAERT KAREL, OVERLEDE - WACHTEBEKE

Wachtebeke. — Dorp

DORP ±1950-1955

*Nog eens een oud zicht van het dorp toen de “Schuure” er nog was (afgebroken in 1955).
Zo was het dus vóór het Dr. Jules Persynplein er kwam.*

DORP 1940-1950

Archief Heemkundige Kring.

“De Schuure”... dorpsbeeld nog bij de vóóroorlogse generatie in het geheugen geprent. Uiterst links zien we de oprit naar het kasteeltje. Het huis links werd gedurende de oorlog 1940-45 gebruikt door “Winterhulp”. Dan, na verscheidene jaren leegstand, deed het nog tijdelijk dienst voor de K.S.A.

Daarnaast zien we een gemeenschappelijke ingang (poort) voor de vier huisjes die vroeger bewoond werden onder andere door Vien Stevelinck, Wies Haeck, een tot nu onbekende, en Achiel Lammens.

DORP ± 1965

Uitg. Drukkerij Creve-Cheyns & C°.

Wij hebben al niet te veel kastelen in Wachtebeke en toch hadden wij er een midden in het dorp (sedert 1904). En toch is het afgebroken in 1978 ! Sic transit gloria mundi...

Kenneren zeggen dat het er schoon was met grote aangelegde tuin. De vijver werd slechts veel later aangelegd toen het kasteeltje reeds in verval was.

P.S. : Dit kasteeltje is niet te verwarren met de oude, omwalde hoeve waar dr. J. Persyn geboren werd. De hoeve werd ook kasteeltje genoemd, maar dit was vóór 1904 en ook min of meer te zien op de oudste postkaarten.

DORP 1997

En dit is nu het Dr. J. Persynplein, eertijds de hovingen van het kasteeltje van mijnheer Rogghé.

DORPSPLAATS ±1905

Uitg. D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Wij weten zeker dat de “dries” hier gefotografeerd werd nà 1903 :

1. wegens het adres van de uitgever en

2. omdat er reeds een petroleumlantaarn staat voor het huis van aannemer Van de Calseyde, de latere drukkerij Creve-Cheyns en nu bakkerij Marroyen-Petrus, sedert 23 maart 1984. Zie volgende foto's van 1920, 1960 en 1997.

Er is heel wat veranderd !

DORP ±1920

Archief Heemkundige Kring.

*De elektriciteit heeft reeds een tijdje haar intrede gedaan. De afgedankte (petroleum)lantaarn doet nu dienst als wegwijzer naar Moerbeke !
Een mastodontmast voor elektrische kabels ontsiert het dorp.*

DORPSPLEIN ±1960

Uitg. : Creve-Cheyns, Dorp 81, Wachtebeke.

Hier krijgen we reeds een moderne aanblik ! Het dorpsplein is geplaveid en doet meer dienst als speelplein dan als parking. Drukkerij Creve-Cheyns is gemoderniseerd en Meubelen Maurice Leroux maken flink publiciteit.

DORP 1997

Dit is tenslotte het beeld dat wij allen in ons geheugen prenten, het beeld van ons dagelijks leven, comfortabel, maar waarvan onze voorouders zeker zouden schrikken !

DORP 1905

Uitg. : H. Feyen, Westdorpe.

Het grote feest van 21 juli 1905 : België 75 jaar onafhankelijk !

Overal wordt er gefeest ! Vaderlandsliefde was geen ijdel woord ! 's Avonds was er vuurwerk : deze traditie bestaat nog steeds.

Opgelet ! We zien op deze kaart boven links ook nog de twee huisjes naast de poort van het gemeentehuis. Eén werd afgebroken (de bakkerij Van Doosselaere, later Saman), het andere is dat waar nu nog de christelijke mutualiteit gevestigd is.

DORP 1905

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Nog een herinnering aan de nationale feesten. Ditmaal een zicht van aan de Meersstraat tot aan de Godshuisstraat.

Het eerste huisje werd afgebroken vóór 1914 voor de verbreding van de Meersstraat.

Het tweede huisje was de winkel van kruidenierswaren en houten huisraad van de gezusters Octavie en Marie Van de Calseyde. Dit huis kreeg een verdieping en een moderner uitzicht en is nu het hoekhuis van de Meersstraat.

Dan volgen de eigendommen van de familie Van Pottelberghe. In het vijfde huisje woonde M. Buyst, brouwersgast. Daarna Emiel Verhegghe, de chauffeur van de brouwerij tot 1940, die er samen met zijn Martha een café uitbaatte. Het huisje is nu geïntegreerd in het woonhuis van de familie Peleman-Van Pottelberghe.

WACHETEKE. — Stadhuis en Dorp.

Uitg. Van Hecke-De Mol.

“STADHUIS EN DORP”

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen (1906).

Van Hecke-De Mol, Dorp, Wachetebeke (1912).

Van deze zuiderkant van het dorp bestaan twee identieke opnamen (1905 met - en 1912 zonder personen).

Het eerste huis, nu afgebroken, was van Prudence Stevens. Ze had een winkel van wol- en kruidenierswaren. Oorspronkelijk was het één huis, maar rond 1905 is het in twee verdeeld. Links woonde er juffrouw Alice Piro, hoofdonderwijzeres van de lagere meisjesschool van de Molenhoek. Naderhand heeft koster Aloïs Coppens er gewoond. Dit huis is uitgebrand na 1955.

Het eerste hoge, maar zeer smalle huis met twee vensters boven was van de familie De Caluwé vanaf 1914 tot zeer recent. Na een hele tijd leegstand is er de drukkerij Geers-Meskens gekomen.

Het derde, grote herenhuis, met vijf vensters boven : tot in 1903/1904 woonde daar notaris Desclain. Vanaf 1904 kwam Edmond Van Damme er wonen. Hij was medebeheerder van de brouwerij Van Damme-Despierre. Deze Edmond Van Damme is later notaris geworden, ter opvolging van notaris Dorval. In dit huis kwam later dokter Hosten, die de gevel moderniseerde, vervolgens dokter Van Parys van 1987 tot 1995 en sedert eind 1995 dokter Veerle Bruggeman.

Het volgende grote herenhuis onder één dak was een tweewoonst. Rechts woonde veldwachter Gentiel Verkinderen, gehuwd met Eufrasie Verplancke. Links woonde koster Aloïs Coppens (beneden deur + 3 vensters, boven 4 vensters). Voordien, vóór 1900, was dit huis het GEMEENTEHUIS. Nu is het rechterdeel een kinderdagverblijf, onder de goede zorgen van Zuster Erna.

Het vroegere gemeentehuis heeft reeds heel wat verschillende bestemmingen gehad. In de

jaren 30 was er een huishoudschool, daarna kwam meubelzaak en matrassenfabrikant René Vervaeterwonen, nadien werd het een “Welvaart”-winkel, vervolgens een textielwinkel van het echtpaar Nekla-Bruggeman, en tenslotte de zuivel- en delicatessenwinkel “Het Fijnproeverke”.

In het huis juist voor het gemeentehuis woonde vóór 1900 notaris Van Waesberghe. Het Gemeentekrediet is er ook nog gevestigd geweest vóór de gemeente het kocht, en nu is de gemeentelijke culturele dienst erin gevestigd.

Het gemeentehuis heeft gelukkig steeds zijn klassiek uitzicht bewaard. Afwachten wat de verbouwing zal geven ?!

DORP ±1932

Uitg. : Gezusters De Mol.

Twintig jaar later ziet het dorp er nog praktisch eender uit. Wel is de straatweg heel wat verbeterd en hotsen paard en kar nu ook over de kasseien. Ook de auto komt eraan !

Interessant is de vermelding “Huishoudschool” op de gevel van het tweede huis voorbij het gemeentehuis. Dit was ook het gemeentehuis vóór 1900.

HUISHOUDSCHOOL (DORP ?) ±1925

Ter herinnering aan de huishoudschool : wij herkennen van links naar rechts :

- 1. Coralie Creve, echtgenote Albert De Clercq (†)*
- 2. Maria Colpaert (†)*
- 3. Maria Stadeus, echtgenote Jozef De Decker (†)*
- 4. Onbekend*
- 5. Onbekend*
- 6. Adrienne Cheyns, echtgenote Maurits Creve (†).*

DORPSTRAAT (1903)

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Deze postkaart, verzonden in 1907, is een heruitgave, maar de foto is van 1903. We mogen u zeker dit algemeen dorpszicht niet onthouden.

Badend in een zomerzonnetje en omkaderd door machtige bomen met ritselend groen, genoten onze voorouders ervan om eventjes op dit "schilderij" te staan.

Aan u om een en ander te herkennen, want... tempus fugit !

OORLOG 1914-1918

Aangezien wij in onze archieven geen foto's hebben met de trieste herinnering van de zogenoemde "elektrischen draad" aan de grenzen, neem ik ter illustratie maar een paar voorbeelden van de omliggende gemeenten zoals Koewacht en Zelzate.

Het was toch overal hetzelfde scenario : prikkeldraad en doorgangspoorten, goed bewaakt, aan de ene zijde door de Duitse soldaten met pinhelmen en aan de andere kant door de Nederlanders. Niettegenstaande dit alles was omkoping, smokkel, vlucht en spionage schering en inslag.

Bewonder volgende foto's zaliger gedachtenis !...

OORLOG 1914-1918

Beghische Koewacht 1915

Of we hier van een werkelijk “elektrieken” draad kunnen spreken is te betwijfelen. Wel eens een mooi sfeerbeeld van W.O.I.

Foto Koewacht (10.11.1915).

Foto Stuiver Zelzate (Achel De Windt - Zelzate).

OORLOG 1914-1918

Naast de "Groene Poort" in het dorp was het café "De Gouden Leeuw" aangeslagen door de Duitsers om te dienen als "Soldatenheim". Geen verder commentaar...

> Archief Heemkundige Kring.

** We wandelen verder, de jaren 1930 tot 1960 tegemoet.*

ELEKTRICITEIT TE WACHTEBEKE

(met toestemming en medewerking van Electrabel)

1. Straatverlichting.

Tijdens Wereldoorlog I (1914-18) kreeg Wachtebeke uitzonderlijke bekendheid. De grens tussen ons land en het neutrale Nederland was toen helemaal geen denkbeeldige lijn, maar moordende werkelijkheid. Om spionage en vlucht van mogelijke rekruten voor het IJzerfront tegen te gaan en vooral om briefwisseling tussen het zogenaamde “Etappengebied” en het Belgisch leger te vermijden, had de Duitse bezetter een prikkeldraadversperring geplaatst die ‘s nachts onder elektrische stroom stond (!) en overdag streng bewaakt werd. Dat bleek echter geen onoverwinnelijke hinderpaal te zijn, want door houten tonnen tussen de stroomdraden te plaatsen konden de vrijwilligers voor het front of de koeriers die militaire inlichtingen of brieven van familie aan soldaten en omgekeerd overbrachten, er ongehinderd (!) door kruipen. Vooral het toen vrijwel onbewoonde gebied in het noorden van Wachtebeke, d.w.z. Overslag, kreeg also zijn eigen oorlogsgeschiedenis.

Na de oorlog werden zij die zo hun leven hadden gewaagd, door het gemeentebestuur verdiend gehuldigd. In de registers van de gemeenteraad werd daar uitgebreid melding van gemaakt.

Toen de 2e Wereldoorlog uitbrak, oordeelde het gemeentebestuur dat dit bezwarende documenten konden worden voor hen die deze bewogen periode hadden meegemaakt. Prompt werd besloten dat de boeken, die hierover melding maakten, zouden vernietigd worden om deze patriotten en hun familie te beschermen. Door die veiligheidsmaatregelen ging heel wat historisch materiaal verloren, onder meer wat betreft de openbare verlichting van de gemeente. Ook deze materie was in de betrokken boekdelen vastgelegd, zodat het thans zeer moeilijk wordt om ruime informatie te achterhalen.

Toch is het bekend dat er op 9 december 1913 een overeenkomst werd gesloten tussen het gemeentebestuur en de CEF (Centrale Electriciteitsmaatschappij van België), waarbij aan deze laatste de concessie werd verleend tot verdeling van de elektriciteit in de gemeente. Waarschijnlijk heeft het voorbeeld van Moerbeke, dat reeds in 1909 een akkoord met de vennootschap had gesloten, aanstekelijk gewerkt. Ook heeft de wereldtentoonstelling te Gent in 1913 de voordelen van de elektriciteit kenbaar gemaakt aan de vele bezoekers en volgden de aanvragen tot straatverlichting in de gemeenten elkaar in snel tempo op.

Voor Wachtebeke bestaat nog de tekst van het contract waarin burgemeester Désiré Fermont het document ondertekent namens de gemeente en baron Albert van Loo en afgevaardigd-bestuurder Lucien Beckers dat doen voor CEF. Besloten werd dat er een net van 3,5 km zou worden aangelegd in het centrum van de gemeente. Daarop moesten 60 lampen van 32 “bougies” (± 40 Watt) geplaatst worden voor de openbare verlichting.

Tijdens de morgenuren zouden die vanaf 5 uur worden aangestoken en naargelang de jaargetijden hooguit tot 6.30 uur blijven branden. Voor de avondverlichting hield de gemeente ook rekening met de seizoenen. Op zondagen brandden ze tot 23 uur en bij grote

feestdagen of tijdens de kermis werd daar nog een uur aan toegevoegd. De jaarlijks verschuldigde som bedroeg 1380 fr. !

2. Elektriciteit in huis.

Stel u heden een dag voor zonder elektriciteit. We houden het niet voor mogelijk. Maar het was pas in 1915 dat “enkele” huizen werden voorzien van elektriciteit. Dat is slechts 80 jaar geleden ! Elektrische verlichting in huis was een echte luxe. Iedereen was met het gebruik ervan zeer zuinig, slechts bij moeilijk handwerk of briefschrijven werd het licht aangestoken ! Een gezellige babbel kon even goed rond de gloeiende kachel (Leuvense stoof !) of bij invallend maanlicht. Lange tijd bleef nog de “petroollamp” of de kaars in gebruik. Naar de stallingen ging men met de “lanterne” of draagbare petroleumlantaarn.

Elektriciteit was duur, namelijk de prijs van een brood (0,50 fr. !) per kWu. 1 Kilogram rundsvlees kostte toen 2,5 fr. Een portie mosselen met friet 1 fr. Een biefstuk met friet 1,25 fr.

De huur van een teller kostte doorgaans 0,75 fr. tot 1 fr. per maand. Men gebruikte er volgende tabel voor (2) :

Meters van (Amp.)	5	10	3x5	3x10	3x15	3x20	3x50
Prijs/mnd. (fr.)	0,75	1,-	1,-	1,50	2,-	2,50	3,50

Willen we nu de vergelijking maken van wat een huisgezin (gemiddeld) verbruikte in 1915 en nu in 1996. We veronderstellen een tamelijk groot huis en houden er rekening mee dat 1 bougie = 1,2 Watt.

1915 :	3 lampen	50 bougies	= 180 Watt
	3 “	32 “	= 120 Watt
	3 “	16 “	= <u>60 Watt</u>
	* Als alles brandde		± 360 Watt/uur

Door de evolutie en de massale aansluitingen daalde de prijs spectaculair en krijgen wij volgend beeld :

JAAR	1915	1996
Gemidd. dagverbr Jaarverbruik	400 Watt 164 kW	16000 Watt 6000 kW
Jaarl. kosten (broden)	164 x 0,5 = 82 fr 365 x 0,5 = 182 fr.	6000 x 4,9 = 29400 fr. 6000 x 57 = 342000 fr. (29400 fr. = reëel !) (342000 fr. = fictief)
Prijs elektr. Prijs brood	0,5 fr./kW 0,5 fr./stuk	4,9 fr. 57 fr.

Het brood is 110 maal duurder geworden ! De elektriciteit slechts 10 maal ! 't Is niet mogelijk ? 't Is wèl waar !

Geniet ondertussen van de zichten van het dorp zonder verlichting ($\pm$ 1900), met lantaarns (vanaf $\pm$ 1905) en tenslotte met muursteunen, verdeelpalen, verlichtingspalen en elektrische kabels (vanaf $\pm$ 1914).

- (1) Zie ook in Jaarboek 1984 (nr.18)
- (2) Info C.C. De Laender, Wachtebeke.

L. VERVAET - DUCARMON

Statiestraat, 1, WACHTEBEKE

1926

Alle soorten van IJzerwaren, Keukengerief,
Timmermans-, Meisiers- en landbouwgereedschappen,
Bouwartikelen, Stoven, Kachels, Forneizen, Raapmolens,
Wanmolens, Bascuuls, Aalpompen, Vlechtwerk, Doordraad.

Bijzondere keus van Cuisinièren.

Postch.-rekening 270.19

Telef.: Selzaete 143

EEN KUS UIT WACHTEBEKE VAN 1911

“Un baiser de Wachtebeke”. Uitgave Fauvette 1041 van 1911.

Wachtebeke

KERKSTRAAT 1902

Uitg. : D. Hendrix, Antwerpen.

Een mooie inkijk in de Kerkstraat, genomen vanaf het Dorp, richting Rechtstro.

Een echt landelijk tafereel waar het dorpsleven eventjes stilviel omdat de fotograaf dit wilde vereeuwigen.

Ons herkenningspunt voor de foto uit 1997 waren de boogramen van het huidige huis nr. 16, bewoond door de familie E. Vercauter-Van Hoecke, eertijds ook nog door "meester" Galens.

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT - APRIL 1997

Vergelijk eens met de kaart van 1902 !

Aangépast aan de noden van het moderne verkeer, vervagen stilaan alle herkenningspunten en gaat het idyllische verloren. Dit is de tol aan de 20e eeuw... en weldra aan de 21e !

KERKSTRAAT 1909

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Nog een prachtige zichtkaart gefotografeerd richting Dorp.

Uiterst links zien wij de “Bazar” van de gezusters Thienpondt. De prachtige bomen zijn reeds lang uit het straatbeeld verdwenen. In de diepte zien we het huisje met donkere zijgevel. Dit was de snoepwinkel van Henri en Clemence Pieters. Ook reeds lang afgebroken om de nieuwe rooilijn te verwezenlijken. Daarachter zien we nog het grote herenhuis van burgemeester Fermont, afgebroken in 1972.

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1912

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

Vergelijk nogmaals eens met de foto van 1902.

Met amper 10 jaar verschil duiken reeds de eerste grote huizen met verdieping op. Het hoogste huis op de rechterkant is nu nr. 21 waar tandarts Tom Hoebeke woont. Heel vroeger woonde hier dokter Dutordoir, daarna dokter Martens en nog later dokter Van Overstraeten. Vervolgens de familie Petrus Staelens en tenslotte achtereenvolgens de tandartsen Van der Aa en Hoebeke.

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1912

*Nog een mooi zicht van de Kerkstraat, maar nu richting kerk en Dorp.
Hier herkent ge nog beter de grotere "herenhuizen" van weleer die ook nu nog hun oude
gevel hebben.*

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1914-18

*In de grote wereldoorlog 1914-18 was er heel wat armoede en zeker voedseltekort !
Hier werd de feestzaal van de Katholieke Kring ("Bracke's zaaltje") ingenomen om een of andere bedeling uit te voeren.*

Van de zes personen herkennen wij nog van links naar rechts :

1. Hector Fauconnier - 2. Prosper Jaspaert - 3. X - 4. X - 5. waarschijnlijk Ernest Van de Calseyde - 6. Gerard Bracke.

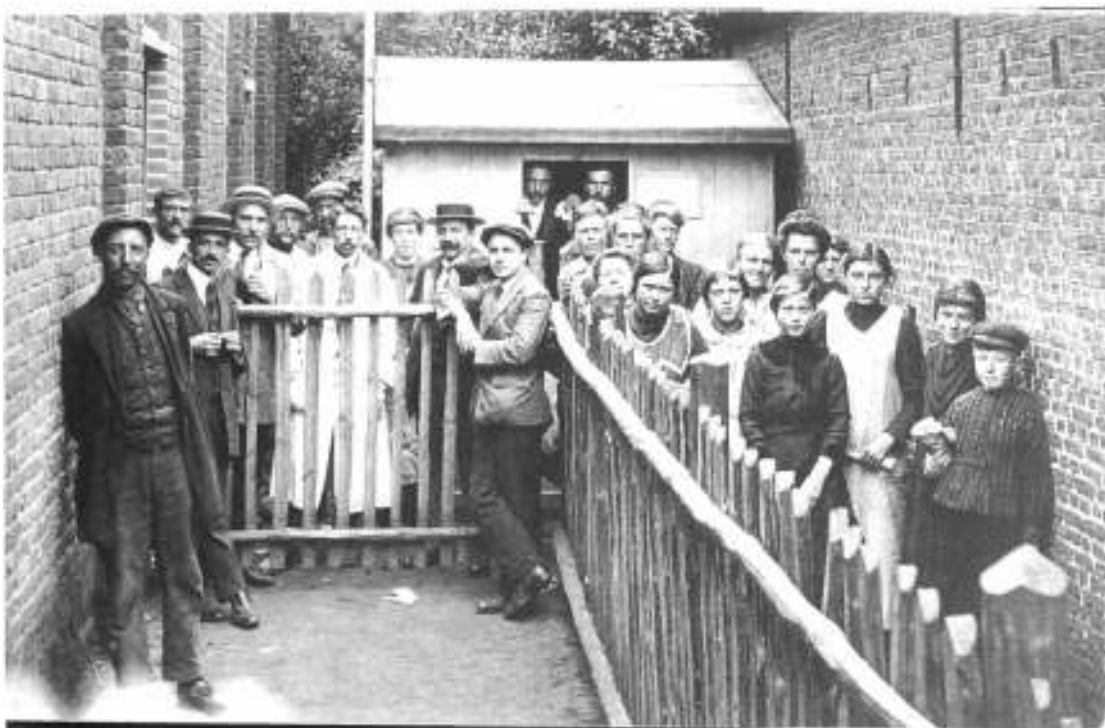

KERKSTRAAT 1914-18

Archief Heemkundige Kring.

Bakker Van Doosselaere bij de broodbedeling aan Bracke's zaaltje (de Kring).

Zo te zien kreeg ieder gezin drie broden. Spijtig genoeg kunnen wij geen namen meer plaatsen bij de aanwezige personen.

KERKSTRAAT 1914-18

Archief Heemkundige Kring.

Voedselbedeling aan de Kring. Nog een prachtig document uit de grote wereldoorlog 1914-18.

Velen van ons kijken hier waarschijnlijk op hun grootouders in de "fleur" van hun leven. Wij herkennen helemaal links Ernest Van de Calseyde, vlak achter hem Arthur Bracke, en in het midden van het kleine hek, met witte stofjas, naar men zegt Achiël Bracke. Verder kunnen wij u helaas niet helpen. Weer eens aan de oude Wachtebekenaren om ons verder te helpen !

KERKSTRAAT 1920

Uitg. : De Kinderen De Mol.

De eerste rijen houten elektriciteitspalen verbreken reeds overal het oorspronkelijk landelijke uitzicht.

De huisjes staan er nog bij in hun oorspronkelijke uitvoering: Bracke's huis, de muzieksaal, het huis van Jozef De Caluwé... Rechts de meubelzaak van R. Vervaet-Van Assel, eerder (1914) nog van de familie Van Quaquebeke.

KERKSTRAAT 1920-1925

Feestelijke foto aan de Katholieke Kring. Spijtig genoeg weten wij niet bij welke gelegenheid !

Achter de linkse koetsiers het huis van kunstschilder Jozef De Caluwé. Rechts het meubelmagazijn R. Vervaet-Van Assel.

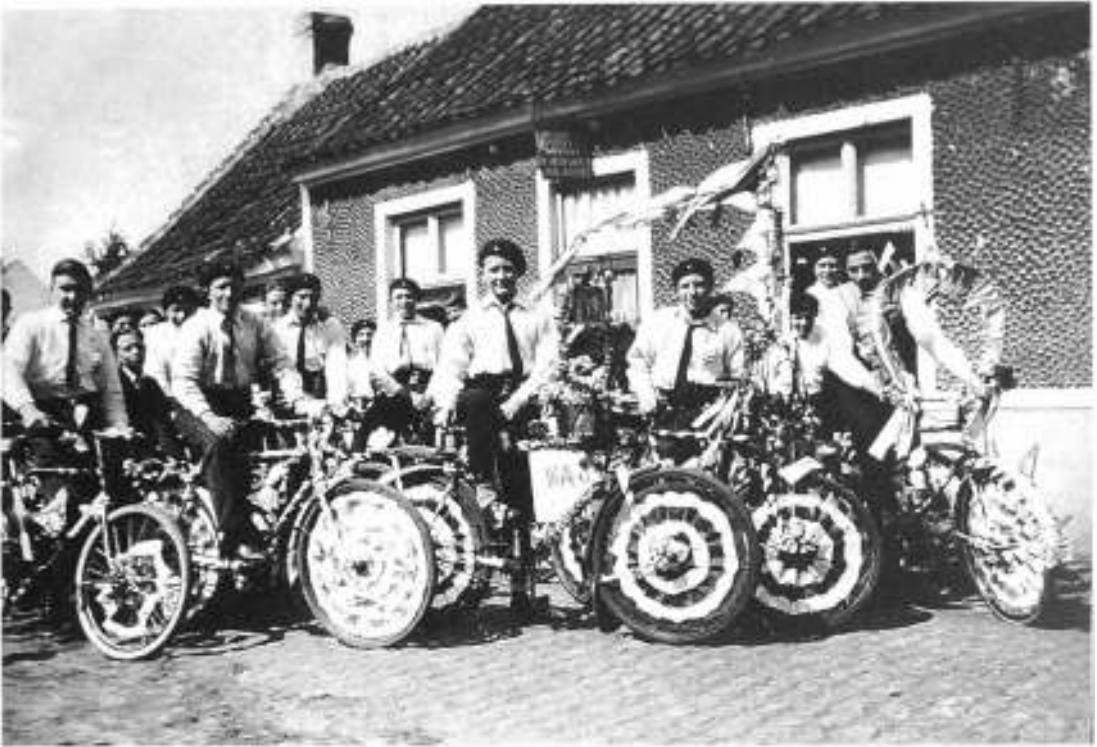
KERKSTRAAT ± 1940

Uitg. De Kinderen De Mol.

Alhoewel alles nog goed herkenbaar is, zijn toch reeds enkele huizen opgesmukt en gemoderniseerd : bezetwerk weg, deuren verstoken, verdieping toegevoegd.

Het 7e huis links is nieuwbouw met verdieping. Uiterst links is het huis van de familie René Baers-Van Rompu. Toen huis nr. 4, nu nr. 6.

Bemerk overal de smalle individuele tegelvoetpaadjes ! Van "trottoirs" nog steeds geen sprake in 1940 !

VERENIGINGEN

Sinds jaar en dag floreren jeugdverenigingen van alle gezindten in onze gemeente. Ook de KAJ (Katholieke Arbeidersjeugd) en later de VKAJ (Vrouwelijke Katholieke Arbeidersjeugd), gepatroneerd door onderpastoor en proost Leo Bredael, hadden flink wat aanhang.

Deze foto en de volgende zullen heel wat jeugdherinneringen oproepen.

Vergeet niet dat al deze mooie jonge mannen en vrouwen die hier nu de revue passeren, 60, 70 en tot in de 80 jaar oud zijn, voor zover zij nog het geluk hebben te leven !

± 1935-1938 : De KAJ op stap ! Vertrek in de Kerkstraat aan de meubelzaak R. Vervaet-Van Assel. De fotograaf stond met de rug naar de Kring. We kunnen nog van links naar rechts herkennen :

1. Albert Pieters - 2 tot en met 5. onbekend - 6. Maurice Chalmet († 1997) - 9. Modest Saey van de Smishoek - 10. René Roets - 11. onbekend - 12. Pradel Moreels - 13. Maurice Brijs - 14 to 16. onbekend - 17. Aimé Van Quaquebeke (°1915 - †1981), broer van Anna.

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1949

Foto geschonken door de familie J. Swartelé-Van de Voorde Palmyre.

Deze foto van de VKAJ werd genomen op de zijgevel (N) van de Vierschaar. De namen werden opgezocht en genoteerd in 1996.

1e rij : Huguette Lefèvre - Aline Tacq - Rita Waelput - Suzanne De Winter - Martha Soetaert - Louise Celie - Hermine De Winter - onbekend - Irma Dhondt.

2e rij : Yvette Bauwens (†) - Emma Buysse - Ria De Buck - Rosette Poppe - Jeannine Braeckman (†) - Margriet Bouvry - Palmyre Van de Voorde - Irène Neyt - onbekend - Jenny Velleman.

3e rij : Georgette Buysse - Berenice Van Bastelaere - Marcella De Maeyer - Martha Roets (†) - Gilberta De Waele - Amanda Roets - Francine De Coninck - Annie Waelput.

4e rij : Irma Van Nieuwenhuyze - Godelieve David - Simonne Van Doorselaere - Lea Criel - Monique Dierick - Marcella Bruggeman - Yvonne Criel (†).

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1997

Foto genomen op praktisch dezelfde plaats als de vorige, alleen, door plantengroei verplicht, wat meer naar links !

Wij herkennen goed het smeedwerk van het waterputje. Natuurlijk missen wij het vroeger huis van burgemeester Fermont, dat in 1972 afgebroken werd om plaats te maken voor de oprit van de kinderkribbe "Kindervreugd", geopend sedert 1974.

KERKSTRAAT - VIERSCHAAR ±1960

Uitg. : Drukkerij Creve-Cheyns & C°, Dorp 81.

De nieuwe ingang sedert de restauratie van 1937. Mooi voorhofje met Oostenrijkse grenspaal (1713-1795), die hier natuurlijk niet op zijn oorspronkelijke plaats staat ! Naast de plaatselijke bibliotheek, die hier nog steeds een vaste stek heeft, was hier ook de Christelijke Mutualiteit gevestigd van februari 1962 tot en met 1980.

WACHTEBEKE 1947 - EEN ODE AAN ALLE MOEDERS

Foto waarschijnlijk genomen in de Kerkstraat, ter gelegenheid van 25 jaar - toen nog - "Kroostrijke Gezinnen".

Wij herkennen van links naar rechts :

1. Martha Van de Voorde, echtgenote Karel Bouvry - 2. Mevrouw Poppe (Overslag) - 3. Oscar De Quick - 4. en 5. onbekend - 6. Irma Creve, echtgenote Gustaaf Celie - 7. onbekend - 8. Irma L'Ecluse - 9. Mevrouw Gommers - 10. Elisa Temmerman, echtgenote Arthur Verswalm - 11. onbekend - 12. Alma L'Ecluse, echtgenote Fermont - 13. René De Maesschalck - 14. onbekend.

WACHTEBEKE - KERKSTRAAT 1997

Een toemaatje ! Nog een bekend hoekje in de Kerkstraat.

Uiterst links zien we nog het huis waar de uitvinder van de "constateur" Gustaaf Synave eerst woonde, daarna winkel van de drukkerij Creve-Cheyns van 1932 tot 1950.

Het huis met de witte gevel, juist in de bocht van de straat, is zeker sinds het begin van de 20e eeuw eigendom van de familie Colpaert, en op alle oude foto's herkenbaar.

FANTASIE 1923

Uitg. : Serie GUY 147.

Eer we Wachtebeke verlaten via de Meersstraat en de Wachtebeekse dam naar Zaffelare, eerst nog "Mijne groeten uit Wachtebeke".

DE MEERSSTRAAT 1997

Wij beginnen terug een nieuwe wandeling aan de kerk, via het dorp voorbij het gemeentehuis de eerste straat rechts, de Meersstraat in, richting Zaffelare.

De naam komt van de vroegere "meerschen" : dat waren natte weiden op de lagere gronden voorbij de Moervaart, waar gedurende de zomer alleen gras geteeld werd om te gepasten tijde "gehooïd" te worden. Vervolgens werd het hooi bij ophod verkocht en dat was veelal voor de cavalerie van het leger ! Deze venditie ging door op Sint-Pietersdag, 29 juni. Het gebruik werd stopgezet in 1939.

We fotograferen hier vooraf de inkom van de straat, want het hoekhuis links loopt ook op zijn laatste beentjes. Binnen afzienbare tijd zal hier het gebouw van de Christelijke Mutualiteiten verrijzen.

Wachtebeke

1. 2. 3. 4. 5. *Antwerpen*

MEERSSTRAAT ± 1904

Uitg. D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Nog een prachtig document van Wachtebeke ! Een en al landelijke rust en schoonheid, slechts een paar honderd meter buiten het dorp. Dit is nu rechtover de UNIC, waar de villa van René Vervaet staat. We zien hier de herberg van Leo Ducarmon-De Decker. Leo was herbergier, boer en hooihandelaar. De naam op de voorgevel is foutief geschreven ! Dit waren de grootouders van mevrouw Madeleine Vervaet, echtgenote van Maurice Staelens, en ouders van Rosalie Ducarmon van de eerste zaak Vervaet-Ducarmon.

Op de foto herkennen we nog enkele personen van links naar rechts : 1. niet nader bepaald - 2. Coralie Ducarmon - 3. Marie Ducarmon - 4. niet nader bepaald - 5. Rosalie Ducarmon, moeder van Madeleine Vervaet, de latere mevrouw Maurice Staelens.

Wachtebeke. — Overledebrug

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Antwerpen

OVERLEDEBRUG 1905

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Heruitgave foto van 1902 : D. Hendrix, Cuylitsstraat.

Uiterst rechts stond de zaak van Edward Verplancke, herberg, bloemisterij en boerderij. Hij verkocht ook bouwstenen.

In het grote huis met de vijf vensters boven en de "speklagen" structuur woonde juffrouw Delphine Van Pottelberghe, rentenierster van de voormalige olieslagerij Van Pottelberghe. Juist vóór 1914 werd het huis aangekocht door August Willems, hooihandelaar en schipper die "ketste". "Ketsen" was het voorttrekken van een schip, met het paard langs de trigel. Nadien werd het huis verkocht aan Edmond Alexander, en nu is het weerom in andere eigenaarshanden gekomen.

In het kleine huis vóór het grote woonde een werkman van de olieslagerij. Hij kocht nadien het huis én de olieslagerij van juffrouw Van Pottelberghe. Dat is nu het nummer 54, waar het echtpaar Jozef Tacq-Irène Neyt woont.

Het laatste huis langs de trigel, te zien tussen de personen op de brug, was de boerderij en herberg van Pier Fermont, bruggendraaier, nadien overgegaan op de zonen Jan en Karel, en tenslotte op Hector Fermont, zoon van Karel.

Uiterst links zien we nog Fred Willems met zijn paard op weg naar zijn "bargie" (beurtschip) om naar Gent te "ketsen".

Achter de bomen links zien we nog de gevel van herberg "De Brug" van Jan Willems. Jaren later, na enkele jaren heropstanding, opnieuw gesloten en verlaten sedert 1996.

Wachtebeke. — De Overledebrug — Le pont d'Overlede

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Antwerpen *1904*

OVERLEDEBRUG 1904

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Postkaarten van de Meersstraat zijn eerder zeldzaam. De meeste opnamen zijn vooral gemaakt rond Overledebrug.

Het grote hoekhuis links was van schepen Adolf Van Hecke, die ook in bouwmaterialen handelde en ook een bloemisterij had. Na zijn dood bleven de dochters Van Hecke er wonen tot 1918. Dan werd het huis gekocht door schipper-op-rust Jan Van de Wiele. Nadien werd het de herberg "Het Loze Vissertje" bij Gerard De Caluwé, nadien bij Camiel Temmerman. Vervolgens, na verschillende uitbaters, nu ook in de jaren 90 nog steeds dezelfde naam en clubhuis van de Wachtebeekse Watersportvereniging.

OVERLEDE 1997

Op de situatie van vandaag kunnen we alles nog goed herkennen. Wel was de gewone, ouderwetse draaibrug veel mooier dan de huidige wipbrug !

OVERLEDE 1910

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Dit beeld van werkelijk industriële archeologie beheerst sinds tientallen jaren dit hoekje van Overlede, maar stilaan verdwijnt hier en daar een detail...

OVERLEDE 1997

Wat meer steen en metaal en wat minder natuur ! Tegenwoordig in officiële stukken veelal “Overleide” genoemd !

OVERLEDE 1934

Uitg. : Gezusters De Mol, Dorp.

Overlede nu eens uit een andere hoek bekeken, richting Dorp.

Uiterst links het café "Het Loze Vissertje". Rechts café "De Brug" met aanpalende huisjes. Achter het café zien we de grote schuur, nu evenwijdig aan de Moervaart. Deze schuur werd gebouwd na de brand van april 1906, die een veel kleiner gebouw in as legde.

OVERLEDE 1997

Lente 1997 : het terras van “Het Loze Vissertje” nodigt reeds uit op een lekker pintje. Café “De Brug”, indertijd uitgebreid met de vroeger aanpalende huisjes, is na enkele succesvolle jaren een stille dood gestorven en staat spijtig genoeg terug te verkommeren. Waar zitten nu de jonge ondernemers ?

Aan de Overleede brug. — Au pont d'Overleede

OVERLEDE 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Deze mooie, oude postkaart werd in juni 1902 verzonden aan onderpastoor E.H. De Westelinck van Lokeren.

Wij zijn hier langs de oevers van de Moervaart. De foto werd waarschijnlijk reeds genomen in de wintermaanden van 1901, gezien de kale bomenrij.

Volgens overlevering van oude dorpelingen was de opgehoopte grond naast de weg, vette grond komende van Gent, om na voldoende uitdroging uitgevoerd te worden in de nabije meersen.

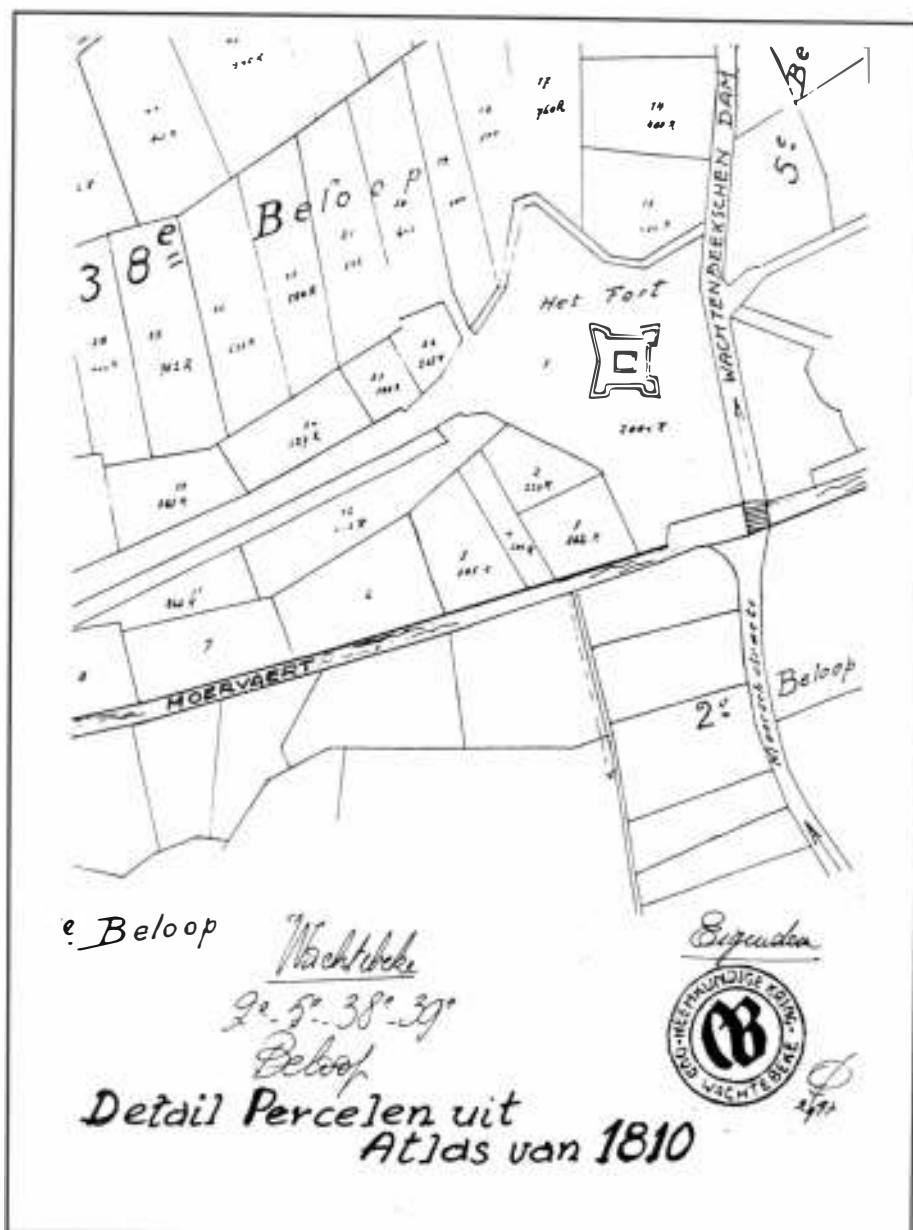
De platte bootjes op de rechteroever zijn slijkbotten, toebehorend aan aannemer Leo Van de Calseyde uit het Dorp. Te gepasten tijde werd de Moervaart uitgebaggerd door middel van lepels (loeten) en zo werd het slijk, na min of meer uitdroging, via de slijkbotten gelost waar het nodig bleek.

De hopen voor het gebouw op de linkeroever zijn gestouwde bouwstenen, te koop bij schepen Adolf Van Hecke, handelaar in bouwmaterialen.

OVERLEDE 1997

En nu, 96 jaar later, kunnen we toch de link leggen met het verleden. Alles past nog netjes in de puzzel, maar wat eens een levensader was tussen de “Honte” (Westerschelde) en Gent is nu de stille Moervaart, nog alleen thuishaven voor de pleziervaart. Hier klopt het hart van de Wachtebeekse Watersportvereniging.

SCHEMA OVERLEDE

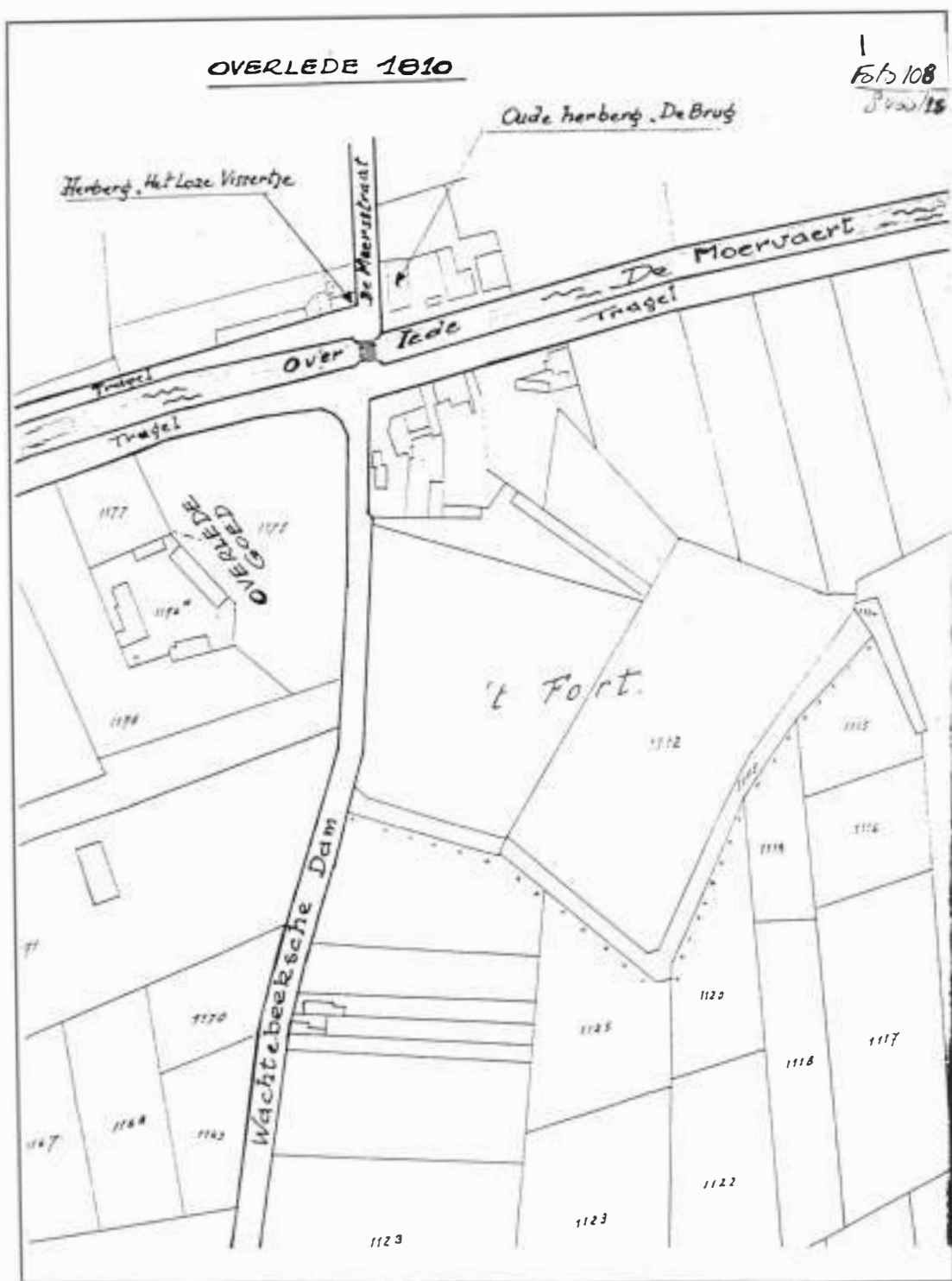
Gooien we het eens over een andere boeg en bekijken we een detail uit de perceelsgewijze atlas van 1810.

Vergeet niet dat Overlede sedert eeuwen een nijvere hoek was, belangrijk zowel economisch als strategisch. In de Middeleeuwen was er ten tijde van de eerste ontginningen een eerste "curtis" of uitbatingencentrum van de Sint-Pietersabdij, namelijk het "Overledegoed", nu nog altijd een welbekende hoeve. Hier wordt op oude kaarten ook de "Voorde" vermeld, een ondiepe, doorwaadbare plaats in de rivier toen er nog niet overal bruggen waren.

Ten tijde van de Spanjaarden en de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) bestond hier ook een "fort", waarvan de vorm nog lang te herkennen was in de verdeling van de percelen.

Later was hier ook de tol te betalen aan de brug om de scheepvaart door Wachtebeke te krijgen. Ook de olieslagerij Van Pottelberghen zal indertijd zonder twijfel haar economisch belang gehad hebben.

Hier vertrokken reeds vóór de eerste wereldoorlog de eerste beurtschepen met een geregelde vaart naar Gent, zowel met goederen als met passagiers!

FORT "MISERIE" - OVERLEDE

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) werden de gebieden ten zuiden van Axel gans onder water gezet in 1586 door de Staatsen onder leiding van Maurits van Nassau. De Braakman, het kanaal van Axel en het Hellegat werden één grote watervlakte. Aan de

zuidkant van deze waterlijn richtten de Spanjaarden in allerijl een fortengordel op tussen Sas van Gent en Hulst. De aarden bolwerken waren wacht- en uitkijkposten met zuiver defensief karakter en moesten de Staatsen (de Noordelijke Nederlanden) ontmoedigen en afschrikken om verder (Spaans) Vlaanderen binnen te dringen. Nog wat zuidelijker hadden we de forten “Miserie” te Wachtebeke en “Franci(s)pani” te Moerbeke.

Fort “Miserie” (wat een akelige naam) zou gebouwd zijn door Alexander Farnese (°Rome 1545 - †Atrecht 1592), hertog van Parma en in 1578 landvoogd der Nederlanden. De bouw zou zich dus situeren rond 1580 en zeker vóór 1592).

Naar het einde toe van de Tachtigjarige Oorlog werd einde juni van het jaar 1644 Wachtebeke aangevallen en gebrandschat door de Hollandse veldheer Jan Wolfert van Brederode en in juli 1645 landde de prins van Oranje met een vloot tussen Sas van Gent en Philippine.

Wachtebeke, toen beschermd door een schans, werd door de Hollanders op 9 juli 1645 ingenomen en opgeblazen. Het fort werd nadien heringericht tot redoute.

In de Hollandse Oorlog waren de Fransen gelegerd te Wachtebeke, gereed voor de aanval op Hulst. Na de Unie van Utrecht (1579) werd het fort “Miserie” overbodig, ontmanteld en verlaten. Alleen de percelen op oude kaarten herinneren er ons aan.

Wat de naam “Miserie” betreft : dit kan zowel een naam zijn bedacht door de soldaten die er geen goede tijd beleefden, als een volksnaam gegeven door de omwonenden, die weinig goeds ondervonden hebben van de aanwezige soldaten die de buurt soms onveilig maakten !

OVER FORTEN GESPROKEN

Om beter oude teksten te begrijpen en versterkingen en forten uit elkaar te kennen, heb ik met historicus drs. A. de Kraker uit Axel een gesprek kunnen hebben, waarvoor nogmaals hartelijk dank.

1. Wat is een “redoute” > middeleeuws Latijn “reductus” = wijkplaats (“reducere” = terugbrengen). Sommigen leiden het ook af van “réduit” = klein.

Dit is een vrij klein, door stenen of aarden wal omsloten terrein. Redoutes werden aangelegd tussen twee grote(re) forten om de sluikwegen onder controle te houden. Een redoute kon een barak hebben en zelfs een poort. Er waren meestal een 10-tal manschappen, of iets meer, gelegerd.

2. Een grote redoute is een fort.

De grotere forten hadden een omvangrijk, meestal wat opgehoogd binnenplein, omringd door een brede, ondiepe buitengracht (droge gracht genoemd), vervolgens een hoge wal met daarna een diepe, smalle gracht met steile hellingen (natte gracht genoemd).

Op het binnenplein werden verschillende houten of stenen gebouwen voorzien, zoals een kruithuis, barakken en soms een uitkijktoren. De schuine zijde van het binnenterrein, die naar de binnengracht afliep, was begroeid met doornhagen (die zeer goed moesten onderhouden worden !), om alzo het opklimmen naar het binnenplein ten eerste te bemoeilijken.

In de hoge wal bevond zich een blokpoort, direct aansluitend op een valbrug. Op de hoge wal stonden ook verschillende “corps de garde” (wachtposten), en een borstwering met loop-schans. Aan de voet van de hoge wal was er nog eens een houten palissade, d.w.z. een omheining van dikke, aansluitende houten palen, met scherpe punten afgewerkt. In deze grotere forten verbleven meestal 25 tot 50 man, dan wel “compagnie” genoemd.

3. Forten met bolwerken.

Dit waren de grootste forten (soms ook versterkte dorpen, haventjes, steden...). De “bolwerken” werden gevormd door de uitstekende punten op de hoeken van de wal en waren uitstekend geschikt voor de wachtposten en het opstellen van het geschut (in oude teksten “kartouw” genoemd). Hier waren dus ook “aprilten” (schuine opritten) nodig tot op de wal en naar het bolwerk toe. Vandaar de grote oppervlakten nodig voor deze forten.

Deze forten met bolwerken waren zó groot dat er voorzieningen waren voor een burgerbevolking : kerk, schuren, molen, regenputten, prediker, schoolmeester, vroedvrouw, enz. Zulk een fort kon wel twee compagnieën behuizen (100 man met gezin).

Ook spreekt men wel eens van een “ravelijn” : dit is het gedeelte van de verdediging dat totaal afgezonderd lag in de buitengracht van het fort, volledig omringd door water. De ravelijn lag

tussen de voorste verdedigingslinie en het eigenlijke fort.

Er is nog heel wat interessants te vertellen en vooral te lezen over de forten in onze regio, maar dit zou ons te ver leiden. Wij verwijzen u hiervoor liever naar bestaande boekwerken ter zake.

OVERLEDE ±1950

Nog even een tussendoortje.

Overlede-kermis werd en wordt nog steeds goed in ere gehouden. Er is nog altijd wel iets speciaals te doen.

Hier wordt het echtpaar Henri Herman-Maria Dieleman geëerd en verwelkomd omdat zij steeds bereidwillig meewerkten aan de kermis door hun weiden ter beschikking te stellen. Aangezien echtgenote Maria overleed in 1953, kunnen we ongeveer het tijdstip van deze opname bepalen.

Saffelaere

Het kasteel van Puiënbrug. — Le château de Puiënbrug
D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Antwerpen

PUYENBRUG 1903

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Van dit domein met kasteel bestaan verschillende uitgaven, zowel met vermelding Mendonk als Zaffelare, omdat het vroeger ook zo was. In de jaren '60 zijn er echter heel wat correcties geweest aan de gemeentegrenzen, zodat het Provinciaal Domein met kasteel nu ook ontegensprekelijk tot Wachtebeke behoren en dus passen in ons fotoboek.

Het kasteel, oorspronkelijk in 1881 gebouwd als buitenverblijf, werd in de jaren '20 nog verbouwd tot zijn huidige vorm. Sedert 1976 is het molenmuseum er gevestigd.

We staan hier werkelijk op de grens Wachtebeke-Zaffelare en beëindigen hier deze wandeling. Want we hebben in 't dorp nog heel wat te bekijken !

FANTASIE ± 1930

Uitg. : (niet vermeld)

Eens een gans ander type van vriendschapskaart uit de jaren dertig. Hier : “Een kus uit Wachtebeke”.

Dit soort kaarten is minder exclusief en werd gebruikt door de groothandel voor meerdere gemeenten.

Het godshuis. — L'hospice

H. Hendrix

GODSHUISSTRAAT 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuyllitsstraat 84, Antwerpen.

Het "Godshuis De Mey", in de volksmond beter bekend als "t Gesticht", is een nalatenschap van Joannes Carolus De Mey en zijn zuster Francisca Antonia aan de gemeente Wachtebeke, en bedoeld om behoeftige ouderlingen heider kunne op te nemen.

Carolus De Mey (° Wachtebeke 14.06.1780 - † 13.10.1858) was gedurende 24 jaren ontvanger van octrooien en grondbelastingen van de gemeenten Wachtebeke, Sint-Kruis-Winkel en Mendonk.

WACHTEBEKE. — Hospicestraat.

Uitg. van Hecke-De Mol.

GODSHUISSTRAAT 1911

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Vraagt ge in 't dorp naar “'t Godshuis De Mey”, naar “'t Gesticht” of naar “'t Hospice”, geen enkel probleem : iedere Wachtebenaar kent het en helpt u wel op de goede weg, alleen de naam “Hospicestraat” wordt niet meer gebruikt en is sedert lang al “Godshuisstraat”. Het klassieke gebouw bepaalt ook sedert 1864 mede ons dorpsgezicht.

HET GODSHUIS ±1960

Uitg. : Drukk. Creve-Cheyns & C°, Dorp.

Als een rots in de branding sinds tientallen jaren een bekende plek, een toevlucht en t(e)huis voor minder gegoede ouderlingen.

Hier op deze foto is de strenge omheining reeds verdwenen en is de kapel vernieuwd.

Twee bekende oudjes : "Achielleken" Pieters en August De Buck genieten van het middagzonnetje.

Waar eertijds de zusters van de H. Vincentius a Paulo hun hemel konden verdienen, zijn het thans grotendeels leken, verpleegkundig en administratief personeel, die er met hart en ziel het beste van hun kunnen geven.

HET GODSHUIS DE MEY 1997

*Hier wordt geschiedenis geschreven ! Na 133 jaren intensieve sociale dienst voldoet het gebouw niet geheel meer aan de noden van de moderne tijd en dienstverlening, en verliest het stilaan zijn oorspronkelijke functie.
Gelukkig werd in november 1997 het nieuwe rusthuis officieel geopend en hoefden de oudjes slechts over te stappen in het nieuwe, hypermoderne gebouw onmiddellijk naast de deur !*

Wachtebeke. — Molenhoek

DE MOLENHOEK ± 1945

Uitg. Ach. Coone-Verswalm (bakker) - Molenhoek 1.

Eens een kalme, stille opname van de Molenhoek, toen nog met de klassieke kasseien, recht naar Kalve toe.

Links herkennen we de jonge gast, namelijk Albert Blendeman, ondertussen ook reeds tachtiger !

Uiterst rechts de bakkerij van Achiël Coone (tot 1973), uitgever van deze postkaart. Daar is nu het tankstation "Avia".

WACHTEBEKE - MOLENHOEK 1997

De Molenhoek, wat breder genomen. Het tweede huis links op deze foto is het eerste huis op de postkaart.

De gewezen bakkerij van Achiël Coone (rechts), tot 1973, is reeds sedert 1977 het tankstation geworden van de familie Snauwaert-Verheye.

MOLENHOEK 1920 - 1925

Foto geschonken door mevrouw Bertha Verswalm, weduwe van bakker Achiel Coone.

Getrouw aan ons vastleggen van "momenten", hier nog een gezellige fotostop van de holders in de Molenhoek.

Wij herkennen van links naar rechts :

1. Jan Buerick (de gewezen "Suisse" in de kerk) - 2. Rosalie Willaert (echtgenote van Bernard Verswalm en grootmoeder van Bertha) - 3. Notaris Van Damme (echtgenoot van Louisa Dhont) - 4. Edouard Roets (barbier) - 5. Fideel Hillaert - 6. Bernard Verswalm (echtgenoot van Rosalie, caféuithater, grootvader van Bertha) - 7. Louis Poppe (°1874-†1955), vader van Madeleine Poppe uit de Reepkes - 8. August Verswalm (broer van Bernard) - 9. Frans Verswalm (zoon van Bernard en vader van Bertha).

Ons baserende op de bidprentjes in ons bezit kunnen we de foto situeren rond 1920-1925.

Wachtebeke. — De Molenhoek

MOLENHOEK ± 1940

Uitg. : Th. Dellaert-De Caluwé, Dorp 86.

De Molenhoek eens anders bekeken, richting Dorp. We zijn ter hoogte van de Molenstraat (uiterst rechts).

Links zien we de kruidenierswinkel van het echtpaar Van den Broecke-De Smet. Verder het ouderlijk huis van Basiel Velleman.

Het eerste huis rechts is de herberg van Leo L'Ecluse. Op de hoek staat zijn echtgenote, en de jongeman met witte kiel is hun zoon René, die ter plaatse zijn beroep van herenkapper uitoefende. Midden op de foto herkennen wij Karel Neyt van Overlede met zijn gespan, waarop zijn dochter Irène plaats nam.

Wellicht herkennen sommigen onder u nog wel andere personen onder de vele poserenden... Op het laatste ogenblik herkennen we als vijfde meisje van links Leonie De Decker.

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Antwerpen

KALVE 1903

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

We gaan een stapje verder en arriveren op Kalve, een van de oudste gedeelten van Wachtebeke. Er zijn vermeldingen in de archieven van het Rijksarchief te Gent (RAG) waarin men in 1171 spreekt van "Calf" en in 1240 van : "in territorio de Kalve" = "op het grondgebied van Kalve" (Van Haeck M. : Cartulaire Marquette nr. 98, p. 89).

Kalve was een nederzetting op het hoogste punt van Wachtebeke, langs de heirweg van Gent naar Antwerpen, in de onmiddellijke nabijheid van de Moervaart en het Axelsvaardeken (de oude scheepvaartweg naar de Honte of Westerschelde).

Hier op deze prachtige postkaart zien we links de huisjes van de klompenmaker Theophiel Lippens (de boom ligt reeds gereed). Deze huisjes zijn reeds jaren geleden afgebroken.

Het vierde huis links, met de linden ervoor, is de herberg van De Letter, op de hoek van het Axelsvaardeken. Rechts zien we nog duidelijk de "travoalde" (= travail) van de smid die ook op de foto staat. In de "travoalde" werd het paard vastgezet eer de hoefsmid het paard met één of meer hoefijzers besloeg.

KALVE 1997

95 jaar later ! Van de twee kleine huisjes onder één dak (links) geen spoor meer ! De rooilijn van de verbouwde huizen links heeft nog steeds dezelfde knik en zijn daardoor goed te situeren. Het witte huis achter de oranje verkeersplaat is nu de woning van het echtpaar Gert Du Cheyne. Dan volgt het Axelsvaardeken (straatnaam !).

De profielen van de eerste drie huizen rechts zijn nog steeds goed te herkennen. De smidse was juist ter hoogte van de verkeersdriehoek.

KALVE 1917

Uitg. : Fotopostkaarten van “meesterken” Acke.

Wij zijn aan de herberg van D. De Letter, op de hoek van het Axelsvaardeken. Wij kijken richting Moerbeke. Rechts zien we nog een oude lantaarnpaal (petroleum). Ter hoogte van het hoge, smalle huis en het volgende zal later het restaurant “Le Périgord” komen.

WACHTEBEEKE
Wijk Kalve

KALVE 1923

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

Deze postkaart van 1923 geeft een beter en meer helder zicht op Kalve. Het tweede en derde huis links is de eigendom en herberg van D. De Letter, waar de lindebomen reeds verdwenen zijn. We zien goed, links en rechts, de uitrit van het Axelsvaardeken (straatnaam).

Nota : De straatnaam "Axelsvaardeken" is ontstaan uit het feit dat deze weg voor een groot deel ligt op het gedempte, vroegere Axelsvaardeken.

KALVE 1997

Men moet wel van Wachtebeke zijn om deze foto met de vorige te kunnen vergelijken en iets te herkennen !

Het witte huis links, nu van de familie Gert Du Cheyne, is de vroegere herberg van D. De Letter. Vervang het derde en het vijfde venster door een deur en er komt reeds meer gelijkenis. De gevelankers zitten nog op dezelfde plaats.

De elektriciteitscabine staat midden op het Axelsvaardeken en geeft zo een verplichte in- en uitrit voor de straat.

Rechts, voorbij het eerste huis, net vóór de witte zijgevel, loopt ook het Axelsvaardeken (straat) voort.

De weg is prachtig, maar van bomen is geen sprake meer...

KALVE 1997

Gezien onze liefde voor het oude, het vroegere, en onze drang tot vastleggen en archiefvorming, konden wij niet nalaten deze getuige van “Oud Wachtebeke” vast te leggen, eer dit “kaduke” huisje zou verdwijnen, want het heeft zeker zijn langste tijd gehad! Eigendom van de familie Schaut-Van Nieuwenhuyze.

KALVE 1978/1997

Uitg. : WNF - Stekene.

Eer we Kalve verlaten om naar Peene te gaan (de grens van het Meetjesland en het Waasland) mogen we niet nalaten een groet te brengen aan ons plaatselijk museum "Moervaartstede", Kalve 70, 9185 Wachtebeke. Conservator : Georges De Laender. Dit museum werd indertijd met grote luister geopend door de toenmalige burgemeester Wies Creve in aanwezigheid van minister Rika De Backer.

PEENE 1908

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

We naderen stilaan het einde van deze wandeling en arriveren op Peene, het meest oostelijke punt van Wachtebeke, op de grens van het Waasland, en op de as van de oude heirweg Gent-Antwerpen. Deze kant van ons dorp is van oudsher best bekend door de eigendommen van de familie Poullier, die hier aankwam rond de eeuwwisseling (± 1890), en die weldoeners waren voor de kleine boeren, die ze met raad en daad bijstonden. Een telg uit de familie was ook burgemeester, nl. Stéphane Poullier (1915-1926).

De grote herenhuizen met stallingen, aanhorigheden en omliggende gronden werden zoals gewoonlijk in die tijd "kasteel" genoemd.

Wachtebeke

STED. VERBODEN TOEGANG

*Het kasteel } De Peene
Le château }*

PEENE 1903

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Ook dit kasteel(tje) behoorde tot de familie Poullier en was waarschijnlijk het eerst gebouwde. Het werd in de jaren 70 afgebroken en door een moderne villa vervangen.

PEENE ±1960

Uitg. Creve-Cheyns, Dorp 81.

Tot slot van onze wandeling nog een totaalzicht op Peene met het eerste kasteel Poullier nog in volle glorie (nu afgebroken en vervangen door moderne villa).

We zien de steenweg naar Moerbeke-Waas (de oude heirweg Gent-Antwerpen) en hier ergens eventjes voorbij ligt de grens van het Meetjesland en het Waasland, of meer staatkundig, de grens tussen het vroegere Ambacht Assenede en het Land van Waas.

FANTASIE 1930

Uitg. : niet vermeld.

*Voor we de Smishoek verkennen, eerst en vooral nog “Een goedendag uit Wachtebeke”.
Eens een hart onder de riem voor de uitgeweken Wachtebekenaars.*

Wachtebeke. — Smishoek

D. Hendrix, 293, Plantijnlei, Oost, Antwerpen

SMISHOEK 1907

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

De Smishoek en Lindestraat omtrent 1907. Uiterst links is de herberg-beenhouwerij "Den Ossekop" van de familie Cloeckaert.

Aan de overkant links het huis van briefdrager Désiré De Wilde.

Rechts, overkant, de herberg-beenhouwerij "In Selzaete" van O. De Pauw en vooraan rechts de zijgevel van de herberg "Het Boldershof".

Dat was de toestand begin 1900 en dit gaan we nu een beetje uitklaren aan de hand van de volgende opnamen, die heel wat zullen ophelderen. Ook de foto's van de Lindestraat tonen even goed de "Vierweegse".

SMISHOEK - NOG EVENTJES TERUG NAAR 1914-18

(uit de archieven van de Heemkundige Kring).

Hopelijk zien we nooit meer dat afschuwelijk woord "Ortskommandantur" in onze straten ! Een mooi zicht op de afspanning "In Selzæte" bij O. De Pauw-De la Ruelle, slachter. Daarnaast estaminet L. Leroux, ook magazijn in ellegoederen. Alleen de ronding aan de ingangsdeur van het huidige kapperssalon "Hair & Beauty" situeert ons nog op de juiste plaats.

Ook opvallend, hoe ver een lindeboom van de Lindestraat op de Smishoek doorkwam, zodat toen de Stationsstraat niet recht in het verlengde van de Smishoek lag. De rooilijn moet aangepast zijn bij de bouw van de zaak L. Vervaet-Ducarmon, nà 1918.

**H. De Caluwé
en Zoon
LINDESTRAAT, 2
WACHTEBEKE**

**Schilder- en
Behangwerken**

**Alf. Marquenie
en
JULES
Van den Hende
SMISHOEK
WACHTEBEKE**

Huurhouderij

**Achiel Aerens
MOLENHOEK
WACHTEBEKE**

**Gediplomeerde
HOEFSMID**

1935

WACHTEBEKE - SMISHOEK ±1923

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

Enkele jaren later...

Links : het café "Boldershof" is reeds wijn- likeur- en sigarenhandel geworden. Elodie Hillaert staat in het deurgat met haar kleine neefje Michel.

Rechts : café "Den Ossekop" wordt nu uitgebaat door de weduwe Cloeckaert - beenhouwerij.

Er is volop straatverlichting, talrijke logge elektriciteitspalen en draadsteunen ontsieren de straten.

Wij kijken richting Zelzate.

SMISHOEK 1997

Een zelfde inkijk richting Zelzate. De kleine herberg uiterst links is nu het appartementenblok De Bruyne en zakenkantoor Van Bambost. Aan de overkant is de wijn- en likeurhandel gebleven, maar nu wel van Arthur Du Cheyne en echtgenote (tot einde 1997).

Overkant rechts : de Kredietbank. Deze kant rechts : het aloude gekende huis Staelens-Vervae, dat nu praktisch gans de Lindestraat beheerst.

SMISHOEK ± 1920-23

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

Nog een mooie foto van de Smishoek en de schaars bebouwde Stationsstraat.

Hier zien wij goed dat de versmalling aan de "Statiestraat" weg is en dat de zaak L. Vervaeke-Ducarmon op de nieuwe rooilijn gebouwd is.

De linden van de "Lindestraat" zijn ook verdwenen. Er is nog geen algemeen voetpad.

Wat in 1912 nog herberg "Het Boldershof" was, is nu reeds wijn- en likeurhandel bij Em. Genbrugge-Hillaert.

Herberg "In Selzaete" is reeds veranderd van naam en van eigenaar en wordt nu uitgebaat door C. Marquenie-De Letter - beenhouwerij. Ook hier is nog een "boalde" (balie) vóór de ingang deur.

Uiterst rechts het magazijn van ellegoederen van L. Leroux-De Wilde.

VIERWEEGSE - SMISHOEK 1930

Uitg. : Dellaert-De Caluwé.

Een mooie inkijk op de "Lange Strate" of Stationsstraat.

Café "Den Ossekop" (links) en de ijzerwarenhandel L. Vervaet-Ducarmon (rechts) draaien op volle toeren. Wie van de families Cloeckert of Vervaet herkent nog iemand ?

Op de plaats van café "Den Ossekop" verrijst in 1981 de Kredietbank.

DE VIERWEEGSE - SMISHOEK 1950

Uitg. : Creve-Cheyns, Dorp.

Terug 20 jaar later. De zaak L. Vervaeet-Ducarmon beheerst reeds vele jaren het dorpszicht op de hoek Lindestraat-Stationsstraat.

De rechtse hoek van de Lindestraat herinnert ons aan het café-friture M. Bruggeman, trouw aan de plaatselijke bieren "Atlas". Nu verrijst op deze plaats het moderne appartementenblok De Bruyne, met het zakenkantoor Van Bambost, geopend sedert 6 november 1976.

SMISHOEK ± 1916

Foto van "meesterken" J. Acke. - Archief Heemkundige Kring.

Een minder scherpe maar toch wel zeer aparte foto van de Smishoek, richting Stationsstraat !

Vooraan nog weinig of geen handelsbedrijvigheid te zien. Uiterst links wel de ingang van de bloemisterij Leroux, dan het huis van August Hillaert, waar nu de "Nopri" gevestigd is, en achteraan, tussen de linden, het witte huisje van briefdrager Désiré De Wilde, waar nu de firma Staelens-Vervae is.

SMISHOEK ± 1950

Uitg. : Rouckhout-Pauwels.

Nog een heel apart zicht op de Smishoek.

Uiterst links de ellegoederenwinkel van de familie Dierick, vervolgens de garage en het huis van bakkerij Willy Verplancke-De Waele, nadien Lafaut, en sedert 1 augustus 1997 Bart Van der Linden-Veerle Verswalm.

De volgende vooruitspringende huisjes zijn afgebroken in 1980, dat is de plaats waar nu in de inham de apotheek Hallynck-Remorie gevestigd is sedert 1982.

Zie volgende detailfoto.

SMISHOEK 1980

Foto geschonken door de heer en mevrouw A. Coppens-Dieleman.

Ook "oud" heeft zijn charmes. Deze twee getuigen van Oud Wachtebeke werden laatst bewoond, links door Oscar Dhaemers, rechts door Modest Saey. Deze huisjes werden afgebroken in 1980 om plaats te maken voor de apotheek Hallynck, gestart in 1982.

Uiterst links zien we nog een stukje van de bakkerij Willy Verplancke en uiterst rechts nog een stukje van de snackbar "Riviera", thans restaurant "Klavertje Vier".

SMISHOEK ± 1930

(Copie geschonken door ons medelid A.D.C.)

Slager Robert Coppens scheidt een luchtje terwijl het even kalm is.

Deze foto werd genomen vóór de bouw van de bakkerij van Willy Verplancke, gezien het muurtje uiterst links.

SMISHOEK 1997

Hier eens een totaalzicht van de Smishoek, op een paar huizen na.

Het eerste gebouw links is de bloemenwinkel St. Tropez, toevallig op een sluitingsdag. Dan de bakkerij Lafaut (tot en met juli 1997), nu bakkerij van Bart en Veerle Van der Linden-Verswalm. Waar de fiets staat is de insprong van de apotheek Hallynck.

Uiterst rechts de gebouwen van bakker Marroyen, dan slagerij "Geert", waar vroeger slagerij Coppens was. Dan de VDK-Spaarbank. Verdere details op volgende foto's.

SMISHOEK - JAARMARKT 1948

Herinnering aan de slagerij Robert Coppens-Fermont, Smishoek, toen nummer 3. We noteren van links naar rechts : Victorine Fermont (echtgenote R. Coppens), zoon André (de jonge garde dient zich aan !), slager Robert Coppens, en tenslotte een onbekende Moerbekenaar, die daar demonstreerde met zijn wasmachines gedurende de jaarmarkt.

Reeds drie generaties verblijven hier bekende beenhouwersfamilies, namelijk :

1922 - 1950 : Robert Coppens - Victorine Fermont.

1950 - 1990 : André Coppens - Elvire Dieleman.

1990 - heden : Geert De Schepper - Van Driessche.

SMISHOEK EN STATIONSSTRAAT

Uitg. : Creve-Cheyns, 1944.

Geen auto's ! Probeer nu nog maar eens zo een foto te maken op het middaguur ! Alles zo rustig !

We bemerken van links naar rechts : nog een deel van de poort van het bijhuis der meubelzaak Leroux ; dan apotheek Coppens, vervolgens de zuivelwinkel van "Netjen Cloeckaert" (het ouderlijk huis van wijlen ons bestuurslid Hubert De Maesschalck), dan feestzaal en cinema "Rubens", gevolgd door café "Aurora" van René Fierens en Mietjen Kapp. Daar voorbij de schoenenzaak van Michel Hillaert en tenslotte de tabak- en likeurhandel van Arthur Du Cheyne-van Daele.

Aan de rechtse kant zien we : 1. de meubelzaak Leroux - 2. slachter Firmin Kamoën - 3. kledingzaak De Maere - 4. kleermaker Leroux - 5. café Camiel Marquenie en tenslotte 6. het café van Maurice Bruggeman (Madeleine Friet).

Vervolgens vallen wij in de Stationsstraat bij een reeds eerder getoonde fotoserie.

1926

Wendt U in volle vertrouwen tot

HET HUIS

A. DE MAERE-VAN GOETHEM

Gediplomeerde kleermaker (Oud-Strijder)

SMISHOEK, 7 — WACHTEBEKE.

Alle maatwerk naar smaak of mode.

Weekdaagsche en Zomerartikelen.

Ondergoed, gemaakt en op maat.

Kindergoed — Breigoederen

IMPERMEABLES

Hoeden — Klakken — Corsets D. W.

Kleermaakstersgerief — Handwerk

IN 'T GROOT EN IN 'T KLEIN

Genoeg zijn wij bekend om U te zeggen dat wij
voordeelig en degelijk zijn.

SMISHOEK 1930

Uitg. : Th. Dellaert-De Caluwé, Dorp 86.

We mogen niet blijven hangen op de Smishoek, maar toch wil ik u deze foto niet onthouden. De elektriciteit is overal goed ingeburgerd : praktisch iedere 25 meter een houten telefoon- of betonnen elektriciteitspaal !

Ook toen reeds duidde men de "Vierweegse" aan als een gevaarlijk kruispunt, in beide landstalen : zie het bord "Gevaarlijk kruispunt - Croisement dangereux" op de voorlaatste betonpaal rechts.

De eerste zaak uiterst links was de winkel van "Netjen Cloeckaert", het ouderlijk huis van wijlen Hubert De Maesschalck. Wij herkennen nog een indertijd zeer bekend uithangbord : "Koffie HAG spaart hart en zenuwen".

En zie het tweede gebouw links ! Wie weet er nog dat Wachtebeke ook een cinema had van ver voor de oorlog 1940-45 en ook nog een hele tijd na de bevrijding. Het was de zaal "Rubens" van de familie Van Pottelberghe, die zoals ge ziet, in de jaren '30 ook al publiciteit maakte voor de bieren "Zeeberg" van Aalst. Voor meer details, zie volgende foto.

SMISHOEK ±1945

Foto geschonken door mevrouw Yvonne De Maesschalck-De Coene.

Het is toch leuk om via oude foto's details terug te halen die we al lang vergeten waren. Hier goed in beeld cinema "Rubens". Men speelde juist "Tarzan en zijn gezellin"... Allen dinsdag naar de cinema "Rubens - Monty". Volgens volksoverlevering zou de tweede naam er bij gekomen zijn als eerbetoon aan de geallieerden en generaal, later veldmaarschalck, Montgomery !

De vier personen samen zouden zijn : Hubert De Maesschalck, René Fierens en echtgenote en wellicht zoon André Fierens.

Daar bevindt zich nu de "Nopri" : zie volgende foto ter verduidelijking.

SMISHOEK 1997

Hier is wel veel veranderd ! Alleen de architectuur van het uiterste rechtse deel van de bovenverdieping van de “Nopri” herinnert nog aan het café “Aurora” van René Fierens.

SMISHOEK 1997

Om deze reeks af te sluiten leggen we ook eens de overkant vast voor de toekomst : dit is goed te vergelijken met de foto uit 1944.

De meubelzaak Leroux is nu de zaak De Wispelaere-Dhaen geworden. De slagerij van Firmin Kamoen, nadien ook nog Optiek Coppens, is nu de textielzaak "Number 5 Fashions". De vroegere kledingszaak De Maere werd de moderne juwelierszaak van Dirk Coppens, gestopt in 1997. Het huis van gewezen kleermaker Leroux werd nadien de kledingzaak "Annelaure" en is nu "Boetiek Gerlinda". Tenslotte hebben we nog het kapsalon "Hair & Beauty" en als hoekhuis het zakenkantoor Van Bambost, reeds eerder vermeld.

FANTASIEKAART 1920

Uitg. : Dix - Paris 1383/5.

De mogelijkheden bij het ontwerpen van fantasiekaarten waren onbeperkt.

Dit "Mooi Aandenken uit Wachtebeke" werd verstuurd op 30 juni 1920.

De Statiestraat. - La rue de la Station.

D. Hendrix, 293. Plantijnlei, Antwerpen

STATIONSSTRAAT 1903

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Een prachtig zicht op de Stationsstraat !

Niet te geloven ! En dit slechts een eindje voorbij de Smishoek. Weinig of geen bebouwing, alleen rond het station verschenen de eerste huizen.

Hier zien we een landbouwer, gereed om naar de "smisse" te gaan (Smishoek !) om zijn karrewiel te herstellen.

Wachtebeke.—De statiestraat.—La rue de la station

D. Hendrix 293 Plantijnlei Oost Antwerpen

STATIONSSTRAAT 1909

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Een zeldzame foto van onze “Lange Strate”, slechts te situeren door vergelijking met volgende afbeeldingen.

We weten wel dat het eerste huis rechts het geboortehuis was van Robert Van de Velde, ons gewezen bestuurslid en later onze erevoorzitter. Dit is nu nummer 19 waar de familie Victor Van Rentergem woont.

Uiterst rechts weidegrond en bomen, slechts stilaan volgebouwd sedert de jaren '50.

STATIONSSTRAAT 1916

Archief Heemkundige Kring.

Zelfde foto, maar nu reeds met verlichtingspalen.

Uiterst links mevrouw Acke, echtgenote van "meesterken" Acke, fotograaf, die verscheidene beelden van Wachtebeke vastlegde.

STATIONSSTRAAT 1923

Uitg. : De Kinderen De Mol.

Nog eventjes later, de "Statiestraat", wat ruimer genomen.

Het derde huisje links is het eerste van vorige foto. Het eerste huis rechts is goed te herkennen. Veel bomen en hagen zijn reeds verdwenen. Men bemerke dat de boerenkarren het liefst naast de kasseide reden !

STATIONSSTRAAT 1997

*Wie zou er nu geloven dat deze foto op dezelfde plaats genomen is als de vorige postkaart ?
 Het tweede huis links (wit, zonder verdieping) is het vierde huis op de postkaart.
 Het derde huis rechts met zijruitje in bezette muur is nog altijd op dezelfde plaats als bij het
 eerste huis rechts op de postkaart !*

STATIONSSTRAAT 1997

En hier, ter hoogte van de blauwe garagepoort, stond vroeger een zeer smal huis : dat was toen het tweede postkantoor van Wachtebeke. Spijtig genoeg is hiervan geen foto voorhanden.

WACHTEBEKE - MOLENSTRAAT ± 1930

Uitg. : De Kinderen De Mol.

We doen eventjes een zijsprongetje op de rechterkant van de Stationsstraat. Gans de rij huizen in de Molenstraat was in die tijd de volledige eigendom van de familie Arthur Van Mossevelde, aannemer van (bouw)werken en kolenhandelaar.

We zien ook nog de dorpsmolen, uitgebaat door de weduwe Stadeus en zoon. Nadien, door hertrouwen, werd het molenaar De Beule. De molen werd afgebroken in 1929.

WACHTEBEKE - MOLENSTRAAT 1997

De fotograaf van de jaren 1930 had het gemakkelijker. Er was nog meer ruimte, men begon pas te bouwen op de rechterkant van de straat. Ook de molen was nog een dankbaar onderwerp. Men had zelfs nog plaats genoeg om een rij boompjes te planten !

STATIONSSTRAAT 1922

Uitg. : De Kinderen De Mol.

Het huizenblok met de gleiersteentjes (faïence), halfweg de Smishoek en het station, was ook eigendom van de familie Van Mossevelde. De vier huizen werden in 1913 verhuurd aan de Rijkswacht. (De brigade bestond uit 4 man, dus waarschijnlijk werden de huizen bewoond door vier gezinnen).

Het huis uiterst rechts werd afgebroken bij de verbreding van de Molenstraat (1978).

Het tweede huis rechts is afgebroken in 1996, na instortingsgevaar ten gevolge van aanpassing van de Stationsstraat.

Links was er nog geen enkel huis ! Het 'Statiekwartier' was nog dun bevolkt ! De bomen hadden nog een kans...

DE POST

1. In onze streken.

Wat onze streken betreft was er in 't begin van de Middeleeuwen helemaal geen sprake van georganiseerde postdienst. Bij noodzaak bracht een bode een brief van zijn heer en meester (dit kon de vorst zijn, de graaf, de abt van het klooster, de kasteelheer of een dorpsnotabele) ter plaatse en bracht het antwoord mee terug.

Bij het ontstaan der steden en gemeenten ($\pm 900/1000$ P.C.) en het ontluiken van de handel kwamen er stadsboden en koopmansboden. Al gauw sloten deze boden onderling overeenkomsten en wisselden halfweg elkanders brieven, zodat veel tijd kon gewonnen worden.

Een volgende stap was dat de boden zelf de brieven niet meer bestelden, maar hiervoor vervoer huurden, of zelfs boden in dienst namen. We kunnen dit als de eerste postmeesters beschouwen.

In de Zuidelijke Nederlanden werd de eerste georganiseerde post in 1516 opgericht door keizer Maximiliaan I van Habsburg (1459-1519), maar het huis van de prinsen Turn en Tassis had reeds enkele jaren tevoren (1504) het monopolie van de briefpost gekregen van deze zelfde Maximiliaan van Oostenrijk. Zij maakten er wel een modelorganisatie van. Na de Franse Revolutie, in 1792, werd de postdienst een staatsregie en omgevormd tot openbare dienst.

In 1815 werden de Belgische Posterijen geplaatst onder het gezag van de provinciegouverneurs, onderworpen aan de Generaal-Postmeester der Nederlanden, gevestigd te Den Haag.

2. De Post in België (1830 en verder). (*)

Bij de aanvang van ons onafhankelijk België, verschilde de organisatie van de post heel weinig van het regime door de Fransen ingevoerd en verder gezet door Willem I van Nassau na 1815 tot 1830.

De post had als doel het verzamelen, vervoeren en thuisbestellen van gewone en aangetekende zendingen, dagbladen, tijdschriften, allerlei drukwerken en stalen. Zij namen ook geld, juwelen en kunstvoorwerpen aan, zelfs onverpakt (!), voor verpakking en verzending.

De lange trajecten werden uitgevoerd met de postwagens, of door ondernemers met wagen en paard en zelfs door voetgangers. Al de vervoermiddelen van de post hadden volstrekte voorrang op wegen en moeilijk te bereiken plaatsen en meldden hun aanwezigheid door middel van de posthoorn.

In 1830 bestonden er in België 123 postkantoren, waarvan 60 met de benaming van 'directiekantoor', geleid door een directeur en bijgestaan door een controleur. De andere

werden 'gewone' kantoren genoemd, maar in 1836 kregen ze de officiële naam 'postontvangerij', met als leidende ambtenaar de postontvanger.

In minder belangrijke gemeenten waren er alleen uitreikers. Die moesten de brieven verzamelen voor verzending en ze uitreiken bij aankomst. Er werd 2 1/2 cent gerekend bij aanname en 5 cent bij afgifte van de brief aan de geadresseerde (d.i. vóór 1831).

In 1831 werd de inning van de onkosten voor de verzending van een brief afgeschaft en werden de ontvangerijen verplicht een brievenbus te plaatsen buiten aan het kantoor.

Vóór 1836 was de landelijke dienst **niet afhankelijk** van het postbestuur, die de uitreiking van de briefwisseling op het platteland niet verzekerde. Alleen de brieven voor de gemeenten met een uitreikingskantoor werden aan huis besteld, meestal door het kantoorhoofd zelf, als er geen uitreiker was.

Voor de niet-officiële correspondentie werd door de gemeenten meestal een 'bode' aangesteld voor het afhalen en afgeven ervan op het dichtstbijgelegen postkantoor. De directeurs der Posterijen deden hun uiterste best om brieven, pakjes en 'gazetten' aan de geadresseerde te doen bezorgen of deze te verwittigen bij aankomst van een zending.

De oprichting der spoorwegen in 1835 bracht een grote ommekeer voor gans de postdienst. In 1836 wordt de dagelijkse landelijke dienst opgericht ; daarbij worden alle kantoren 'ontvangerij' en de leidende ambtenaar 'postontvanger'. Het akkoord met de spoorwegen in 1837 doet stilaan de paardenpost verdwijnen.

De volgende grote verandering kwam er met de invoering van de eenvormige taks, in plaats van de taks gebaseerd op de afstand. **Daarbij was België het eerste land van het Europese continent dat in navolging van Engeland in 1849 de postzegel invoerde.**

(*) Uit : 'De Post door de eeuwen heen' - 1981.

3. De Post te Wachtebeke.

(met toelating en medewerking van Georges Staelens, voorzitter Phila - Wachtebeke).

Zoals eerder gezegd was vóór 1836 de landelijke post niet afhankelijk van het postbestuur, maar op 20 augustus 1836 verschijnt het 'Reglement van de Landelijke Postdienst in België'. Voor Oost-Vlaanderen wordt de startdatum oktober 1836. In iedere gemeente waar geen postkantoor gevestigd is zal een postbus geplaatst worden, die om de 2 dagen zal gelicht worden, nadien, vanaf 1 juli 1841, minstens éénmaal per dag.

Wachtebeke kreeg zijn eerste postbus omtrent het gemeentehuis. In iedere postbus werd een letterstempeltje (cirkelvorm) opgehangen, dat de postbode op brieven en kaarten moest plaatsen. Voor Wachtebeke was dit een 'Z'. In de dorpen waar deze stempel nog niet direct voorhanden was, werd de plaatsnaam in de linkerbovenhoek geschreven. Daarbij werd op elke brief die naar een landelijke gemeente gezonden werd, een stempeltje 'SR' (Service

Rural) geplaatst.

Onze streek werd sedert oktober 1836 bediend door 4 kantoren. Zelzate bedient Assenede, Ertvelde en Oost-Eeklo. Gent bedient Sint-Kruis-Winkel via de landelijke dienst. Het postkantoor van Lokeren (Land van Waas !) bedient Wachtebeke (Meetjesland !) en Eeklo zorgt voor Boekhoute.

In 1847 verandert de situatie. Zelzate bedient nu ook Wachtebeke, Moerbeke-Waas, Sint-Kruis-Winkel en Boekhoute. Wachtebeke en Moerbeke blijven onder Zelzate tot maart 1876.

Door de aangroei van de bevolking komen er in 1849 ook postbussen in de gehuchten. Zo komt op de Overslag (Wachtebeke) een postbus bij, ook bediend door Zelzate. De voorziene letterstempel komt nu wel in een zeshoek : .

In 1850 komen er nog wijkbussen bij in uitgestrekte gemeenten en zo krijgt Wachtebeke-Walderdonk er een bij, ter hoogte van het huis met huidig huisnummer 35 (het zogenaamde Postmeestershuis ter hoogte van de Walderdonkbrug) met postbusletter 'GB'.

Op 13 maart 1876 komt de onderontvangerij in werking. De heer De Caluwé wordt tot onderontvanger aangesteld (1876-1884). Volgende wordt de heer Verschraegen (1884-1886). Nadien komt de heer Polydoor Bracke voor een periode van 27 jaar ! (1886-1913). De onderontvangerij werkte van 1876 tot 1919 op de Walderdonk (43 jaar). Daar was tevens tegelijkertijd een "slagerij" gevestigd !

De heer Polydoor Bracke werd opgevolgd door zijn zoon Gerard van 1913 tot 1925. In 1919 werd het postkantoor overgebracht naar de Stationsstraat en dit tot 1974, ter hoogte van de huidige huisnummers 24 en 26 (zie oude en nieuwe foto's). Hier was de heer postmeester Van Liefveringe van dienst van 1925 tot 1938. Rond 1950 was de heer De Boey er postmeester, nadien de heer Versele. Daarna kwam de heer Anton Baes als dienstdoende postmeester, en in 1970 werd de heer J. Van Acker dienstdoende postmeester tot 1979. Vervolgens kwam de heer De Smedt van 1979 tot heden.

Het nieuwe officiële postgebouw, Stationsstraat 48, werd tenslotte in gebruik genomen in 1974 en functioneert nu in volle expansie verder onder de hoede van postmeester De Smedt.

STATIONSSTRAAT 1960

Uitg. Drukkerij Creve-Cheyns & C°, Dorp 81.

Slechts 37 jaar later... De straat is bijna volgebouwd.

De huizen van de gewezen "gendarmerie" zijn reeds privé-huizen geworden sedert de jaren '30.

In één ervan was de juwelier en uurwerkmaker Proot gevestigd.

STATIONSSTRAAT 1997

De Stationsstraat is nu volgebouwd, zowel linker- als rechterzijde, en sedert 1995 ook voorzien van een volledig vernieuwd wegdek.

Slechts twee huizen blijven nog over van wat eens de "Rijkswacht" was, als stille getuigen van een niet te stuiten evolutie.

Wachtebeke. — Gendarmerie en Statiestraat

STATIONSSTRAAT ±1943

Uitg. : Ach. Coone-Verswalm (bakker) - Molenhoek.

Wij schrijden verder en zijn beland aan het derde verblijf van de “Rijkswacht”.

Rond 1930 bouwde dokter Martens een rij huizen in de “Statiestraat” en verhuurde deze aan de Rijkswacht tot in 1983.

De personen links op de foto zijn ons onbekend. Rechts, tegen de telefoonpaal geleund, staat waarschijnlijk Gilbert De Witte, zoon van een der rijkswachters. Vooraan rechts staat heel zeker onze gewezen schepen Gerard Nevejans, toen 9 jaar oud !

STATIONSSTRAAT 1997

55 jaar later, op dezelfde plaats.

Een en ander is toch goed te herkennen. De profielen van de huizen zijn nog allemaal dezelfde. De vroegere aarden stoep met bomen werd vervangen door parkeerplaatsen !

STATIONSSTRAAT 1932

Uitg. : Gezusters De Mol.

We naderen stilaan de toen nog bewaakte overweg. In de verte zien we nog het materiaal-hokje van de "bareeldraaier".

Het derde huis links was de herberg van August Plasschaert, waar een van de Wachtebeekse "muzieken" repeteerde.

Uiterst rechts de winkel van bakker Leroux.

STATIONSSTRAAT - APRIL 1997

65 jaar later gefotografeerd op dezelfde plaats. Heel wat opsmuk en nieuwbouw hebben het straatbeeld veranderd. Toch zijn de oudere huizen goed herkenbaar.

STATIONSSTRAAT 1906

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei-Oost 293, Antwerpen.

Stappen we nog eventjes terug in de tijd.

Uiterst rechts woonde koffiebrander Jules Hesters. Reeds in de oorlog van 1914-18 brandde men er koffie en gerst voor de mensen.

Het volgende huis is van de familie Persyn. Na de dood van Jozef Persyn, liet de weduwe Urbanie De Buysscher het huis gedeeltelijk afbreken en verbouwen en voorzien van een lusthof. Jaren na de tweede wereldoorlog werd het huis verkocht aan "meester" Dewaele, die de tuin verder uitbouwde. Zie ook de volgende foto.

STATIONSSTRAAT 1930

Uitg. : A. De Clercq, Wachtebeke.

Bijna een detailopname van het "Statiekwartier" !

Uiterst links het hof Plasschaert-Verschuere, nadien eigendom van zoon August. Het was een herberg, later verhoogd met een verdieping, die diende als muziekzaal voor een van onze plaatselijke fanfares. Daar woont nu veefokker en -koopman De Nijs.

Het volgende huis was ook een herberg, van Fr. Blancke, koopman in vee. Daar was nu de "Buck's-taverne", leegstaand sedert einde 1997 en heropend begin 1998.

Het huis uiterst rechts was eertijds van de familie Persyn, handelaars in meststoffen. Nadien werd het wat opgetrokken en verbouwd. Enkele jaren na 1945 kocht "meester" Dewaele het huis aan. De tuin was zo prachtig aangelegd dat vele jonge paartjes er gekiekt werden op hun trouwdag. Dit gebruik is verdwenen en vanaf 1997 werden nieuwe huizen opgetrokken in de hovingen.

STATIONSSTRAAT - APRIL 1997

Foto genomen op dezelfde plaats als vorige kaart. De architectuur heeft veel meer volume gekregen en het straatbeeld is aanzienlijk veranderd. Het oude bareelwachtershuis is nu privé bezit en bewoond door de familie De Graeve-Raman. Uiterst links de eigendommen De Nijs (vroeger August Plasschaert). Rechts het vroegere huis Persyn, later gekocht door meester Dewaele en nu eigendom van Arnold Van Roose.

STATIONSSTRAAT 1921

Uitg. : Serie van "meesterken" Acke.

Alhoewel van mindere kwaliteit, toont deze fotopostkaart ons toch nog eens zeer goed hoe Wachtebeke geëvolueerd is.

Uiterst rechts herkennen we terug het koffiebrandershuis, vervolgens huize Persyn en tenslotte het bareelwachtershuis. Aan het einde is het alsof we de mist in rijden. Er was nog weinig of geen bebouwing.

STATIONSSTRAAT 1908

Uitg. : S. Van Hecke-De Mol.

Ook deze kaart straalt landelijke rust uit. De jeugd speelt zonder zorgen midden op de straat en de herberg van G. Balthau, koopman in hoornvee, verwacht ieder ogenblik een klant, terwijl het paard geduldig wacht aan de "boalde". In 1930 was dit reeds café R. Blancke.

STATIONSSTRAAT 1997

Niet veel uitleg nodig ! 90 jaar verschil en toch op ieder punt goed herkenbaar ! De witte taverne "Buck's Bunny" was in 1908 de herberg van G. Balthau. Rond 1930 was R. Blancke er herbergier.

Aan de statie. — A la station

STATIONSSTRAAT 1903

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Kijk ! Voor mij is dit een idyllisch schilderijtje : een gelukkige jeugd spelend op straat, oudere mensen zijn een beetje aan 't "kouten" over weer en wind en aan de ingang van het station staat reeds een koetsier te wachten met de koets of de "sjeeze" om een reiziger op te pikken of een familielid af te halen ter gelegenheid van de kermis, want moeder wacht reeds met de vlaaien...

We zien ook dat er reeds een "afspanning" is om reizigers te "herbergen". Wachtebeke was toen al een "pion", als schakel tussen het Meetjesland en het Waasland. Het station was reeds in gebruik sedert 25 maart 1868.

STATIONSSTRAAT 1997

De rust is er wel maar 't hart en de ziel zijn weg ! Vergeef me, maar 't is net een weg zonder einde of doel. Modernisering en rationalisatie hebben hier wel hard toegeslagen.

Met pijn in 't hart denk ik aan alle Vlaamse stations verdwenen in naam van andere economische belangen ! Maar allez, toch draait de wereld verder rond. Wie weet, wat heeft de toekomst nog "in petto".

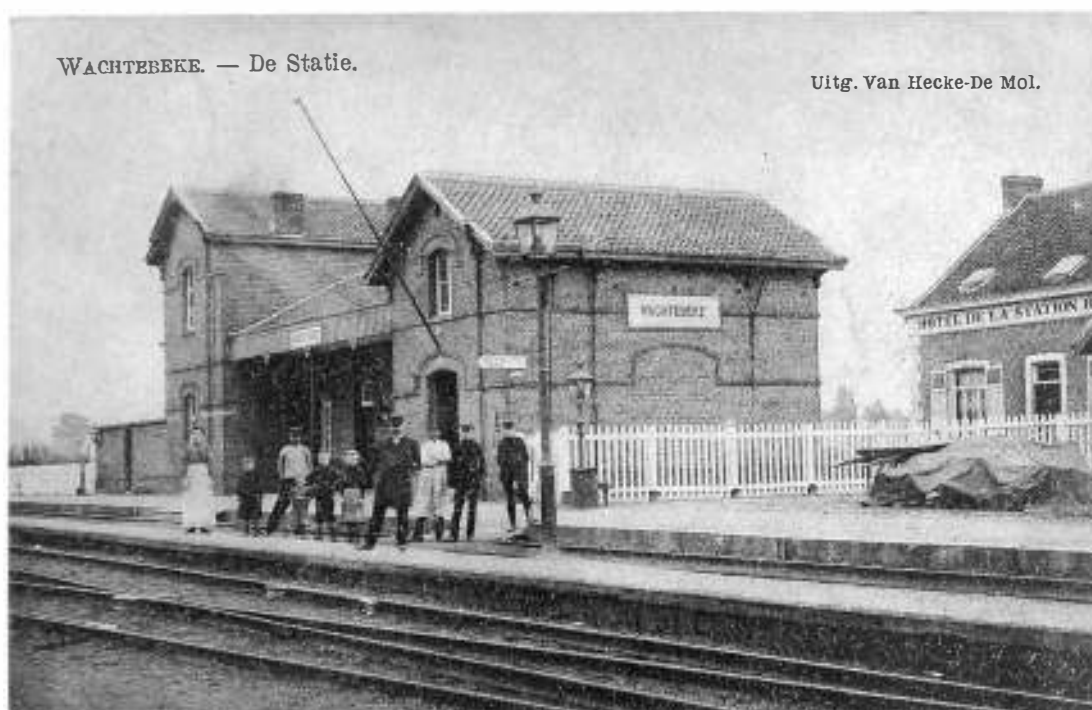
De statiestraat. — La rue de la station

STATIONSSTRAAT 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

*De "Statiestraat" juist over de "ijzeren weg". Wij kijken richting Dorp.
Uiterst rechts de herberg van X (onleesbaar) - koopman in bloem, graan en aardappelen.
Op het volgende perceel zal later het "Huis van Commerce" bij Fl. De la Ruelle-Verdurmen komen.*

*Uiterst links zien wij het bareelwachtershuis met aanhorigheden. Verder in de Stations-
straat geen gebouwen te bespeuren...*

STATIONSSTRAAT 1910

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

Ge moet niet vragen of het reeds goed draaide in die tijd. We hadden zelfs een “Hôtel de la Station - Restaurant” bij E. Ryckaert.

De personen op de foto zullen wel de stationschef Jaspaert met echtgenote en kinderen zijn, samen met enkele vaste medewerkers. Prosper Jaspaert was de elfde stationschef, van 21/09/1903 tot 7/12/1934.

WACHTEBEKE

De Statie

HET STATION 1913

Uitg. : Van Hecke-De Mol.

Nog eens een algemeen zicht op het "Statiekwartier". Prent dit beeld eens goed in uw gedachten, want plots is het allemaal weg, voor eeuwig en altijd (1983).

STATIONSSTRAAT 1997

En als ge nu gaat wandelen met uw kinderen of kleinkinderen, hebt ge weeral stof om te vertellen over weleer : Kijk ! Hier stond vroeger het station, waar alle dagen reizigerstreinen aankwamen en vertrokken om de mensen naar hun werk te brengen. Hier kregen krachtige, blinkende en stomende locomotieven het signaal op “groen”, om dan knarsetandend en fluitend tot 50 wagons van een goederentrein op dreef te krijgen, op weg naar een of andere fabriek. Jongens, jongens, wat waren ze toch schoon die stalen rossen, pikzwart met schitterende koperen leidingen, omgeven door die specifieke geur van waterdamp en olie. Ja, ge moet vooraf eens met die kinderen naar een museum van het spoor gaan, om nog eens die sfeer te kunnen opsnuiven.

STATIONSSTRAAT 1913

Uitg. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Eer we verder schrijden draaien we ons nog eens om en kijken de Stationsstraat in, richting Dorp. De jeugd, de bareelwachter en enkele dorpsgenoten worden hier vereeuwigd en gaan met ons mee de 21e eeuw in.

Uiterst rechts herkennen wij de herberg-afspanning van G. Balthau, koopman. Ook net over de spoorweg links zien we het oude huis Persyn, handelaars in meststoffen.

SODANITRAAT

GUANOS

IZERSLAKKEN
KAINIET
CHLOORPOTASCH
LANDKALK

SCHEIKUNDIGE MESTSTOFFEN.

SPECIALE *OPGELOSTE GUANO* VOOR *EETAARDAPPELEN*.
 $1 \times 10 \times 2$ (SAMENG. MESTST.)

De Heer
te Safflaen

aan Jos. PERSYN

WACHTEBEKE.

K. J. Gebet.

over verkoop en levering van het volgende op komptant te Wachtebeke betaalbaar

Wachtebeke den *20* *maart* *1914*

STUKK.	Totaal soorten	Gewicht	NAAM DER KOOPWAREN.	STIKSTOF. NITR. AMM	PHOSPHORZUUR.	POTASCH. VATEA.	Prijs	F.	C.
<i>1500</i>		<i>Kg.</i>	<i>ijzerslak</i>	<i>2</i>	<i>8</i>		<i>4.91</i>	<i>74.4</i>	
<i>1000</i>		<i>Kg.</i>	<i>Ruimtop</i>	<i>2</i>	<i>3</i>		<i>2.16</i>	<i>16.7</i>	<i>50</i>
<i>500</i>		<i>Kg.</i>	<i>nitraat</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>3</i>	<i>27.21</i>	<i>13.8</i>	<i>48</i>
							<i>P.E.</i>	<i>280.50</i>	
<i>Volgbaar op 20.5.20.</i> <i>Jos. Persyn</i>									

De dien dagen der levering worden gemaakt. metz. aanvaard.

STATIONSSTRAAT 1920

Uitg. : De Kinderen De Mol.

Juist over de spoorweg, richting Ramonshoek, hebben we hier uiterst links het “Huis van Commerce” bij Florimond De la Ruelle-Verdurmen. Daar was eertijds een weegbrug. In de tweede herberg woonde Gust Balthau, veekoopman, die vóór 1914 vóór de spoorweg woonde (zie een vorige foto). Na de eerste wereldoorlog hield de weduwe Seyssens er café, en ook kolenhandel, opgevolgd door Bernard Seyssens. Nadien hield zijn weduwe Maria De Maesschalck er een snoep- en kruidenierswinkel. Nu is dit mooie, klassieke gebouw een privé woning geworden.

STATIONSSTRAAT 1997

Zelfde beeld, 78 jaar later !

Het "Huis van Commerce" heeft reeds verscheidene uitbaters gekend, is tenslotte een tweede maal verbouwd en is nu café "Sint Sebastiaan" geworden. Het tweede café is verdwenen en is nu een privé woning.

STATIONSSTRAAT (SINT-PIETERSVELD) ± 1920

Uitg. : "Meesterken" Acke.

Watheden nog behoort tot de Stationsstraat, was in de jaren ± 1920 nog het Sint-Pietersveld, genoemd naar de vroegere gronden van de Sint-Pietersabdij.

Wij zijn hier op een voornaam geschiedkundig kruispunt, d.w.z. naar rechts hebben we de weg naar Kalve, reeds in de Middeleeuwen bekend en via het (gewezen) Axelsvaardeken naar de Moervaart, de oude scheepvaartroute naar Gent. Links van het vroegere kruispunt ging men de Catharinastraat in, via de Catharinabrug over de Akkernaar de Zelzaatse heide en de oude heirwegen, Gent of Brugge tegemoet...

Maar ja, dat is weeral lang geleden !

STATIONSSTRAAT (SINT-PIETERSVELD) 1997

Alleen het schuin gebouwde witte huisje aan het begin van het Axelsvaardeken (straat) is nog onze enige houvast om dit aloude kruispunt te herkennen.

Veldmolen van August Hesters van 1912 tot 11 november 1954.

Wij kunnen het Axelsvaardeken zeker niet verlaten zonder even te verpozen bij "Hesters" molen!

Reeds wordt eerste "Veldmolen" vernoemd in 1768, toebehorend aan De Gronckel Joannes.

In 1886 is er een eerste vermelding van August Hesters als mede-eigenaar. Deze molen verdwijnt door ouderdom en storm rond 1912.

Vervolgens wordt de "Heidemolen" van Moerbeke-Waas aangekocht, verhuisd en heropgebouwd door August Hesters in 1912. De molen wordt afgebroken op 11 november 1954, om plaats te ruimen voor de mechanische maalderij van Kamiel Hesters, nadien overgenomen en verder gezet door de zonen Gaston en Georges, nu echter beiden reeds in pensioen.

RAMONSHOEK 1905

Wij verwijderen ons nu stilaan verder van het dorp en komen aan de wijk Ramonshoek, op de weg naar Overslag.

Het eerste huisje links heeft nog een strobedekking. Aan de deur de bewoner Theophiel Bracke(†) met dochtertje. Gans de buurt was er als de kippen bij om ook op de foto te kunnen. Achter het hoge huis links ligt de Achterhoek. Rechts draait de weg richting Overslag.

RAMONSHOEK 1997

Op dezelfde plaats, 92 jaar later. Op het eerste gezicht is het er nu rustiger dan vroeger, maar schijn bedriegt want dit is nu ook de verbindingsweg naar de N49. Alleen het moment van opname was goed gekozen.

Het eerste huis links kwam in de plaats van de twee kleine huisjes van weleer. Het tweede verbouwde huis is nu minder hoog dan in 1905. De weg nodigt spijtig genoeg uit tot "te" hoge snelheid.

Wachtebeke.— Ramonshoek. — De school.

RAMONSHOEK 1907

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

We naderen stilaan de N49 (Antwerpen-Kust), maar zijn nog steeds op de Ramonshoek. Reeds in 1826 probeert burgemeester Jacobus Fermont er een tweede, wettige lagere school op te richten. Er was sedert 1825 "privé" onderwijs door onderwijzer J.F. Ceriez. Hij genoot 100 gulden jaarwedde van de gemeente, alhoewel de school niet officieel erkend was. De school komt er niet, en bij ministerieel besluit van 16 juni 1827 wordt de wedde van de onderwijzer ingetrokken.

Dan, in antwoord op het wetsontwerp van de liberalen in 1879 inzake de gemeentescholen, worden op uitdrukkelijke wens en tegenzet van de bisschop parochiale vrije scholen opgericht op de Molenhoek, de Ramonshoek en de Langelede (1880-1884).

De school op Ramonshoek wordt verlaten op 30/09/1984. Na enkele jaren leegstand verdwijnt het schooltje en komt er een prachtige privé woning in de plaats (zie volgende foto).

RAMONSHOEK 1997

En hier dan een pareltje aan de Wachtebeekse kroon. Waar eens de schrille kreetjes en lachjes galmden van onze plaatselijke jeugd, verrijst nu het woonhuis van de familie Werner De Wilde-Gysel, aannemer van bouwwerken.

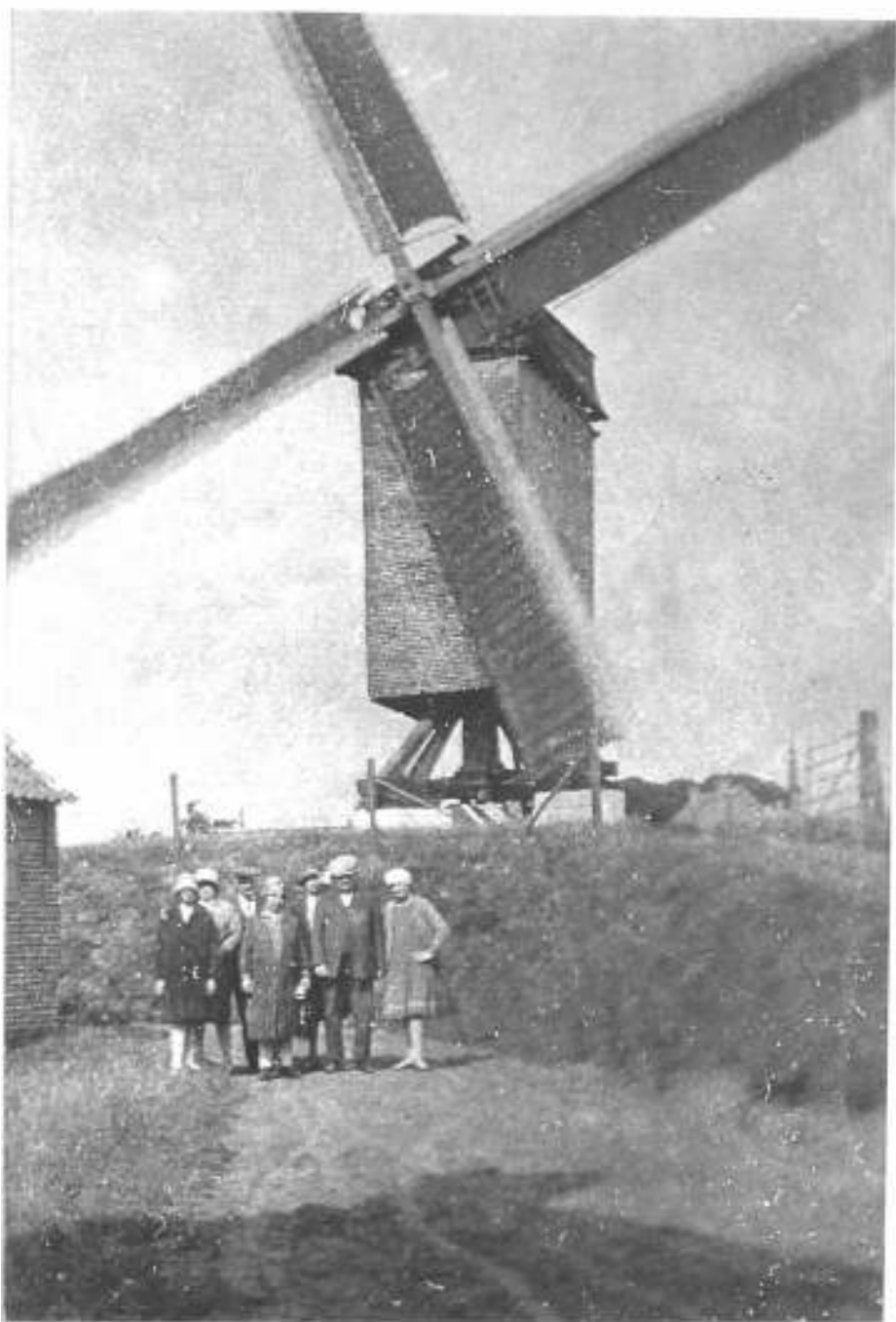
ACHTERHOEK (Zijstraat van RAMONSHOEK) 1900

Foto geschonken door mevrouw Yvonne De Maesschalck-De Coene.

Aangezien al onze oude hoevetjes toch stilaan gedoemd zijn om te verdwijnen, nemen we elke gelegenheid te baat om bestaande documenten te koesteren.

Hier dan een beeld van de boerderij van de familie Victor Creve-Coralie De Blicq in de Achterhoek. We zien van links naar rechts : 1. Alfons Creve - 2. August Creve - 3. René Creve - 4. de hond "Baron" - 5. het paard "Bella" - 6. Camiel Creve.

De schuur en een deel van het huis bestaan nog (1997).

DE VIERUITERSTEN 1900

Foto geschonken door een 'anoniem' medelid.

Tot nu toe wist niemand dat er nog een afbeelding van de molen van de Vieruitersten bestond. Bij het zoeken en vragen naar oude foto's en documenten voor dit boek is plots deze foto opgedoken van de familie De Ridder. Na opzoeken door onze vice-voorzitter P. Hesters kunnen wij bevestigen dat dit wel zeker de molen is, vermeld op oude kadasterplans als "Petit Moulin" op de Vieruitersten.

RAMONSHOEK 1997

Eneer deslopershamers hier alles zullen plat leggen ende bulldozers dit hoekje van vergane landelijke schoonheid volledig zullen doen verdwijnen om de oversteek te maken over de “Autosnelweg Antwerpen-Kust”, is het wel goed ook dit oude hoevetje van de familie De Letter op te slaan in de archieven van de Heemkundige Kring.

We keren nu even terug naar het dorp om een volgende wandeling te maken. Wat betreft de Overslag hebben wij nog een heel hoofdstuk, het thema van onze laatste foto-safari.

WACHTEBEKE 1920

Voor we vertrekken van de Lindestraat, via de Vierweegse over het Rechtstro en dan via de Walderdonk richting Zelzate tot aan "Madou", vergasten wij u graag nogmaals op een mooie fantasiekaart : "Goede herinneringen aan Wachtebeke" (uitg. : DIX, Paris 1267). De variaties op deze kaarten zijn oneindig. De bron is onuitputtelijk !

LINDESTRAAT 1963

Komende van het Dorp, richting Moerbeke, slaan we de eerste straat links of de Lindestraat in, richting Zelzate, via de Smishoek.

Ook reeds meer dan 35 jaar geleden was hier de bloeiende zaak "Garage Goethals - Motoren en Brommers" plus een Shell-benzinestation. Stilaan was dit beeld voor iedereen aan het vervagen, daarom volgen een paar geheugensteuntjes.

Indeze drukke tijden zou het ook niet meer mogelijk zijn om op deze plaats een benzinestation te exploiteren.

DE LINDESTRAAT 1963

Het Shell-benzinestation, uitgebaat door het echtpaar Goethals, nog eens van uit een andere hoek bekeken.

En dan, 35 jaar later... "flits" ... en alleen nog huiselijke stilte. Zie volgende foto.

LINDESTRAAT 1997

Zelfde plaats, 35 jaar later. En dit is dan de hoek waar eens de garage Goethals was. Van gonzende bezigheid naar huiselijke stilte, met een ruimer zicht naar de Molenhoek toe.

DE SMISHOEK EN DE LINDESTRAAT OMSTREEKS 1904

(richting Rustoord De Mey)

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Uiterst links de herberg "Den Ossekop" van de familie Cloeckaert, vóór 1914 ook met slagerij. Hier verrijst nu de Kredietbank sedert 1981.

Om de hoek begint de Stationsstraat, vroeger ook genoemd de "Lange Straete" of de "Smetstraete". Aan de overkant was het huis van postbode Désiré De Wilde, waar nà 1914-18 de firma Vervaeet-Ducarmon gestart is, wel echter op een heel andere rooilijn.

De benedenrechterhoek, niet te zien, was de schoen- en gareelmakerij plus de herberg "Het Boldershof", nu, tot en met 1997, de handel in likeuren en rookartikelen Du Cheyne. Daar rechtover was de herberg "In Selzaete" bij O. De Pauw-De la Ruelle, nadien frituur Bruggeman en tenslotte sedert 1976 Zakenkantoor Van Bambost.

DE LINDESTRAAT EN SMISHOEK ± 1935

Uitg. : Gezusters De Mol, Dorp.

Praktisch op dezelfde plaats genomen als vorige prachtige postkaart.

Nog steeds is de "boalde" (balie) te zien op de zijgevel van herberg "Den Ossekop".

De groot- en kleinhandel in ijzerwaren "In den Sleutel" van de familie Vervaeet-Ducarmon is en blijft sedert vele jaren een vertrouwd beeld.

Op de gevel van het vroegere café "In Selzaete" staat nu "Zaal Ur...", en op de gevel staat reeds een verkeersbord met kilometeraanduiding naar de nabijgelegen dorpen : Saffelaere 4,3 Km. - Wynkel 3,3 Km. - Wachtebeke-Overslag 3,9 Km. - Moerbeke-Waas 4,3 Km. - Zuiddorpe 8,5 Km.

En boven het kruispunt is er reeds een summiere verlichting.

LINDESTRAAT ± 1950-55

Uitg. : Creve-Cheyns, Dorp 81.

Ongeveer 20 jaar later... Café "In Selzaete" is reeds café-frituur M. Bruggeman geworden, bijgenaamd bij "Leine Friet".

De plaatselijke cafés propageerden vooral de bieren "Atlas" van de brouwerij Van Pottelberghe.

In de diepte zien we dat een gedeelte van de schuur van het godshuis afgebroken is.

DE LINDESTRAAT 1997
vanuit de Smishoek bekeken

Meer dan 40 jaar later is er vanzelfsprekend veel veranderd ! Alle herbergen van de Vierweegse zijn verdwenen. Op de ene hoek is sedert 1981 de Kredietbank gevestigd. Alleen de zaak Staelens-Vervaeet houdt nog steeds stand sinds meer dan 70 jaar. De andere hoek wordt ingenomen door de appartementen van de familie De Bruyne, met op het gelijkvloers het verzekeringskantoor Van Bambost, er gevestigd sedert 1976.

In de diepte zien wij dat de laatste bijgebouwen van het godshuis verdwenen zijn en dat reeds een gedeelte van de Molenhoek te zien is !

DE SMISHOEK ANNO 1912

gezien vanuit de Lindestraat, richting Zelzate

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

Linkse hoek Lindestraat : zijgevel van de afspanning "In Selzaete" bij O. De Pauw-De la Ruelle, slachter.

Rechtse hoek Lindestraat : woning van postbode-kleermaker Désiré De Wilde. Na 1918 vervangen door ijzerhandel "In de Sleutel" bij L. Vervaet-Ducarmon.

Overkant links : herberg, schoen- en gareelmakerij "Het Boldershof", nu tabak- en likeurhandel van Arthur Du Cheyne tot en met de stopzetting in 1997.

Overkant rechts : café "Den Ossekop" bij E. De Moor, beenhouwerij. Nu verrijst hier de Kredietbank sedert 1981.

De linden staan er nog in al hun glorie, waarschijnlijk tot in 1918, tot na de oprichting van de ijzerwarenhandel L. Vervaet-Ducarmon.

HET RECHTSTRO ±1940

Uitg. : Dellaert en De Mol.

Het Rechtstro ter hoogte van de woning van apotheker Coppens, vóór de verbouwing, richting Zelzate.

De mannen moesten waarschijnlijk recht naar de fotograaf kijken en staan werkelijk te poseren ! Eens te meer, spijtig genoeg, kunnen we er niet één meer herkennen.

RECHTSTRO 1997

Na de verbouwing aan de villa Coppens en het volbouwen links en rechts van de straat heeft het Rechtstro nu toch een gans ander uitzicht. Herkenning wordt steeds moeilijker.

RECHTSTRO

Wij wandelen door het Rechtstro en onwillekeurig denken wij terug aan ons aller goede vriend Hubert De Maesschalck (°1933 -†1995), gewezen bestuurslid van de Heemkundige Kring én gemeenteambtenaar.

Of het nu was voor sociaal dienstbetoon, de Safarkensmarkt of andere feestelijkheden of voor de Heemkundige Kring, steeds stond hij op de bres en was hij druk in de weer om karweitjes uit te voeren of om moeilijkheden op te lossen.

Het past om hem hier nog eens een stille hulde te brengen.

DE GESCHIEDENIS VAN “DAVIDSE MEULN”

(met medewerking van de familie David)

In een van de nieuwe wijken (± 1970) palende aan het Rechtstro... Draai het en keer het zoals ge wilt, maar in één van onze bloemenwijken (in de volksmond : “de confituurwijk”, echt waar, want op hun wijkkermis deelde men confituurpotjes uit !), staat er toch een zeer oud huis met afhankelijkheden, dat is het molenhuis en de “Davidse meuln”, sinds jaar en dag het familiebezit der “Davidsen”, en nog steeds het geboortehuis en de veilige thuishaven van onze onverwoestbare voorzitter (1982-2022 !) en mevrouw Cesar David-Timmermans en kinderen.

Reeds meer dan 150 jaar geschiedenis is hier geschreven !

1838 : Houten korenwindmolen, eigendom van Dominicus Temmerman, komende van Sint-Kruis-Winkel.

1838-1844 : De molen wordt gekocht en uitgebaat door Franciscus Temmerman en echtgenote Caroline Verschoote.

1844-1868 : Augustinus David en echtgenote Mathilde Roels kopen de houten korenwindmolen van de familie Franciscus Temmerman. Ligging : Rechtstro (nu Azalealaan nr. 4). Bij nameting heeft men praktisch de juiste plaats kunnen bepalen. In 1862 kwam er nog een uitbreiding van de gronden (aankoop van gronden De Mey), d.w.z. tot aan het privé straatje lopende langs de huidige Profi tot aan de Begonialaan.

1861 : Door oprichting van de gemeenteschool op het Rechtstro kreeg de houten korenwindmolen te weinig westenwind en kreeg men moeilijkheden met het malen...

1868 : daarom werd in 1868 een stenen windmolen opgericht op het hoogste punt van de eigendom en dit vooreen betere windvang, dat is waar nu het huis van de familie P. De Pauw-De Sutter staat, op de hoek van de Begonialaan en de Tulpenlaan.

1876-1880 : Augustinus David en Mathilde Roels verpachten de molen aan hun zoon Eduard en echtgenote Desideria Soeting.

1880 : Augustinus David en Mathilde Roels en dochters Leonie en Marie (echtgenote Jules Cesar De Vos) verkopen de eigendom aan hun zoon Eduard David en Desideria Soeting. Ondertussen heeft Eduard David reeds een mechanische maalderij met stoomtuig laten plaatsen (toelating Provincie 30/06/1880), nu Azalealaan 2B (Davidse Meuln).

1884 : Na de dood van Eduard David zet zijn echtgenote Desideria Soeting de maalderij voort.

1899-1900 : Als 17-jarige zoon staat Victor (° 1883 - + 1960) moeder reeds volop bij en maalt van het oude naar het nieuwe jaar, nieuwe tijden van industrialisatie tegemoet.

1926 : De stenen molen wordt afgebroken. Met de afbraakstenen en balken wordt de mechanische maalderij vergroot, getuige nog een balk met inscriptie 1868.

1933 : Het stoomtuig vervalt en van dat jaar af worden de molenstenen elektrisch aangedreven.

1960 : Cesar David en echtgenote Marie-Thérèse Timmermans nemen de taak over van Victor David.

1969 - 1 April : Davidse meuln maalt niet meer ! Knecht Maurice Raemdonck gaat naar Sidmar werken en Cesar is al overgestapt naar zijn nieuw beroep als vastgoedmakelaar en verdient nu den brode in de immobiliënsector.

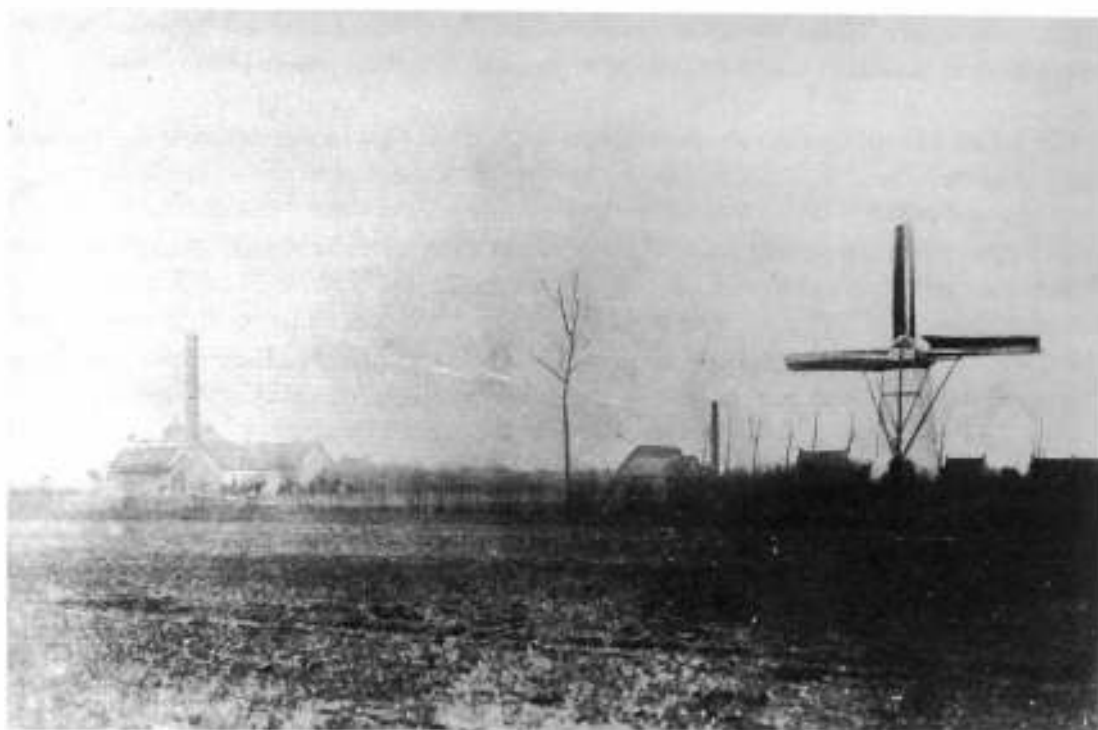
Davidse meuln is nu een gezellig klein museum, waar te gepasten tijde heemkunde beleefd en gekoesterd wordt.

Van de houten korenwindmolen zijn geen foto's meer te vinden, maar gelukkig hebben we nog enkele prachtige zichten, zowel van de stenen windmolen als van de mechanische maalderij met molenhuis.

Om de eer van de andere molenaarsfamilies niet te krenken, wijs ik erop dat ik ook hen niet vergeten ben, maar dat de foto's in mijn bezit ook afgedrukt worden bij de wijken waartoe ze behoorden.

Ik weet het, de stoere molenaars van weleer waren wel een ras apart. Het waren aristocraten, steeds in dienst van een keizer, een koning of graaf. Steeds meesters van licht, lucht en verre einders, vechtend tegen de storm als de molen kraakte onder de zoevende wieken en soms wel eens hooghartig neerkijkend op de wereld beneden hen.

Helaas heeft de industrialisatie deze band met de natuur verbroken, maar gelukkig koestert men thans de laatste windmolens als relieken en malen terug jonge, gedreven molenaars ter ere van en als een ode aan onze vroede voorvaderen...

RECHTSTRO ± 1905

Nu de Azalealaan (nieuwe wijk sedert ± 1970).

De stenen korenwindmolen David, afgebroken in 1926. Links de schoorsteen van de mechanische maalderij (1880). Erachter nog eventjes het profiel van de gemeenteschool (1860-1966). Links van de molen de schoorsteen van de melkerij Sint Catharina (1900). Zo weten we dus zeker dat de foto genomen is nà 1900 en vóór 1926.

DAVIDSE MEULN 1997

Het was zó, het is zo en hopelijk zal het altijd zo blijven. Davids molen van 1880 tot 1969, een centrum van noeste arbeid. Nadien een rustpunt en een ode aan vroeger dagen. Voor menig heemkundige en vreemdeling een lichtbaken op de weg naar feestelijkheden en een oord vol nostalgische gezelligheid !

DAVIDSE MEULN 1997

Azalealaan nr. 4, aftakking van het Rechtstro. Ook nog eens uit een andere hoek bekeken.

DAVIDSE MEULN 1997

Een glimp van het oude molenhuis, in zijn originaliteit ook al erg aangetast door de aanpassingen aan de moderne tijd.

Want zo wij geloven, dat Jezus gestorven is en ver-
zen, den geloven wij ook, dat God hen, die in Jezus
ontslepen, zal terugvoeren met Hem.

† BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer

**PETRUS VICTOR
DAVID**

weduwnaar in het eerste huwelijk van
Mevrouw MARIE DE CONINCK
echtgenoot van Mevrouw MARIE CREVE

geboren te Wachtebeke op 13 november 1883 en
aldaar godvruchtig overleden op 27 december 1960,
voorzien van al de troostmiddelen onzer Moeder de
H. Kerk.

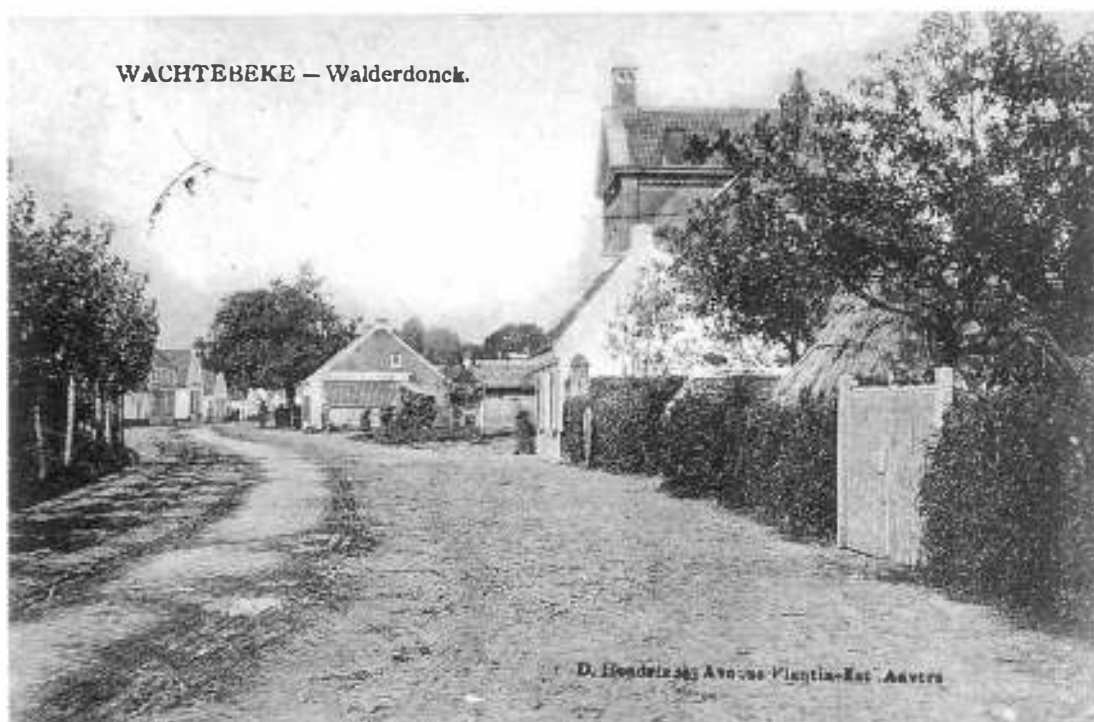
Blij en opgewekt was hij steeds in woord en daad.
Waar hij ook kwam, bij zijn vrienden of bij zijn gellefde
landbouwers, bracht hij een sprankeltje vreugde in huis.
Nooit week de gulle lach van zijn vriendelijk gelaat, nooit
verstilde zijn opgerulmd woord.

Noch kleine, noch grote beproevingen konden hem
zijn levensvreugde ontnemen, omdat zijn geweten rein,
zijn handel rechtschapen was. Arbelden was zijn lust en
zijn leven, geen last was te zwaar, geen uur ongepast.

Met een diep kristelijke overtuiging gaf hij zich aan de
opbouw van zijn gezin. Twee van zijn kinderen schonk
hij voor 's Heren dienst, want eer geven aan God was de
samenvatting van zijn leven en tevens zijn grootste ge-
luik. Zo kon hij, die kleine en onvermoeibare man, de
woorden van de oude Simeon herhalen: « Nu laat Gij,
Heer, uw dienaar gaan, in vrede naar uw woord ».

VICTOR DAVID

Aangezien we nu toch over de "mulders" (molenaars) bezig zijn, en Victorken David zó een bekend figuur was in ons dorp, is het misschien goed eventjes stil te staan bij zijn foto en bidprentje.

RECHTSTRO 1908

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Zoals ge op de meeste oude postkaarten ziet, sprak men vroeger van de “Walderdonk” vanaf ongeveer herberg “Jagerslust” bij Steefken Sette tot aan de Vierweegse in het dorp. Het “Rechtstro” waren feitelijk vroeger de kavels land ongeveer waar de molen David stond. Wanneer de naam “Rechtstro” voor de weg van aan de Vierweegse tot aan de Melkerijstraat in voege kwam is moeilijk te achterhalen en valt buiten het bestek van dit kijkboek.

RECHTSTRO 1997

Het dak van de oude gemeenteschool (1860-1966) prijkt nog altijd boven alles uit. Voor de rest zijn alle sporen uit het verleden uitgewist !

Wachtebeke

De jongensschool. — L'école des garçons

RECHTSTRO 1903

Uitg. : D. Hendrix, Cuytlaan 84, Antwerpen.

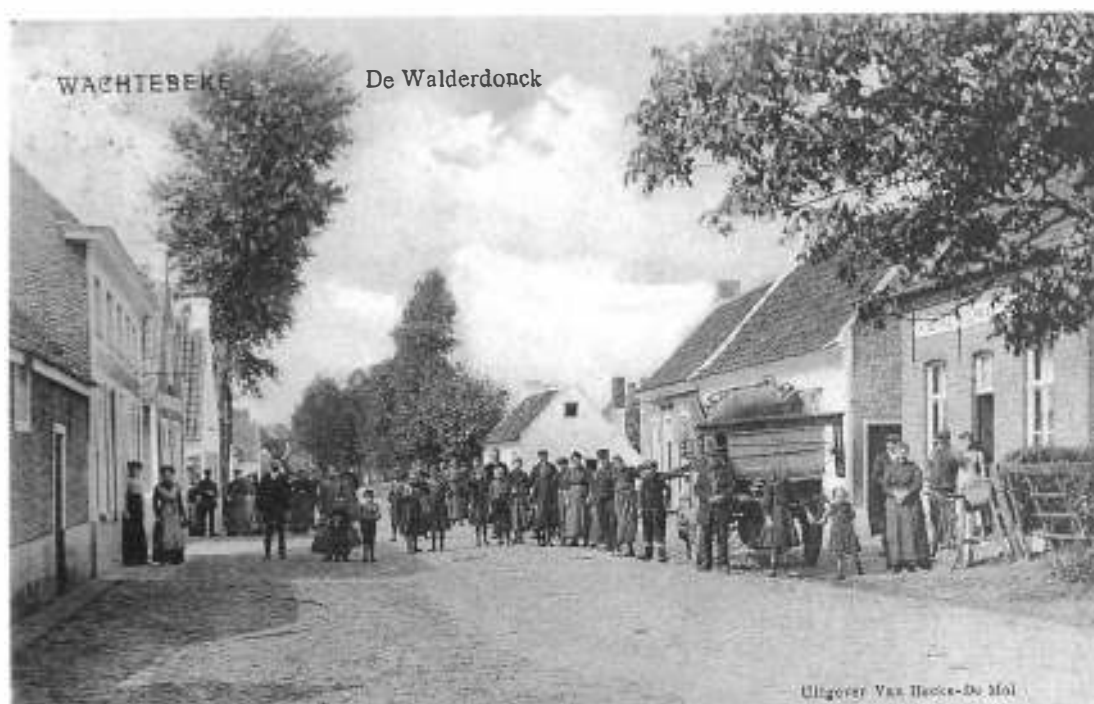
We gaan verder het Rechtstro open komen aan de oude gemeenteschool (1860-1966), thans de zetel van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke".

Er gaan stilaan geruchten dat het gebouw zou verdwijnen rond het jaar 2000 !

RECHTSTRO 1997

Het bekende klassieke schoolgebouw uit 1860 begint tekenen van verval te tonen. Een teken aan de wand !

RECHTSTRO 1914

Uitg. S. Van Hecke-De Mol, Dorp.

Hier nog "Walderdonk" genaamd, zijn we eigenlijk op de scheiding van Rechtstro en Walderdonk.

Deze prachtige postkaart, gefotografeerd praktisch aan de deur van voerman Vervaet, toont ons waarschijnlijk enkele gezinsleden en ook de ganse inmiddels opgetrommelde gebuurte ! Voorbij het grote huis links begint de Kerkstraat, voorbij het derde huis rechts de Melkerijstraat.

Wachtebeke Walderdonk

RECHTSTRO 1938

Uitg. : Gezusters De Mol.

Wij kijken richting Zelzate. Spelende kinderen en fietsers midden op de straat, we houden het heden niet meer voor mogelijk !

Rechts herkennen wij de herberg van voerman Vervaet, dan kolenhandel Ceriez en tenslotte het cafeetje van "Mance Scheerlinck", op de hoek van de Melkerijstraat.

DE FAMILIE VERVAET ± 1920

Onafscheidelijk verbonden met Wachtebeke en met het Rechtstro. Een schone, stoere familie van noeste werkers, eertijds wagenmakers en vrachtvoerders met paard en kar, later geëvolueerd naar transport en verhuizingen allerlei, tot het exploiteren van feestzaal Vervaet toe, en tenslotte vandaag, nog steeds in de lijn van de traditie, de taverne-feestzaal "Pruisenhof" van het echtpaar Jan Vervaet-Carreïn. Jan is de achterkleinzoon van Henri (4e generatie !).

Henri Vervaet, alias nonkel Pruis, alias peetjen Pruis, had zeven kinderen. Op de foto van links naar rechts :

Zittend : Helena - vader Henri - moeder Honorine - Romain.

Staand : Coralie - Alfons - Anna - Albert - Rachel.

Nadat zoon Albert zich blijvend gevestigd had in Wachtebeke, zwermden beide andere zonen, Alfons en Romain, uit naar Moerbeke-Waas, om ook daar in het transportbedrijf én autobusuitbating te stappen.

RECHTSTRO 1914-18

*Hier voerman Henri Vervaet met zonen en familie voor hun zaak in het Rechtstro.
Bemerk de hooggeladen wagen met dekzeil, getrokken door een tweespan. Vergeet ook niet
dat zo'n groot transport verscheidene dagen kon duren.
Wij herkennen van links naar rechts : Romain Vervaet - vader Henri - Albert Vervaet -
Coralie Vervaet - dan een oorlogsmusje van '14-18 en tenslotte moeder Honorine Van de
Capelle.*

RECHTSTRO ± 1925

Op reis gaan was er in die tijd nog niet veel bij. Wel veel leute en plezier op eigen bodem. Het “bollen” (met de krulbol) was het volksvermaak bij uitstek.

Hier “peetjen Pruis” in volle actie, omringd door vrienden, buren en klanten. Achter Henri Vervaet herkennen we ook nog Edgard Buysse (met wit hemd), vader van Bertha Buysse, echtgenote van André Herman.

RECHTSTRO ±1925

Dat de “Lustige Bolders” het niet aan hun hart lieten komen bewijst wel bijgaande foto. Henri Vervaet en zijn vrienden “schellen er zich nog eentje”.

Wij herkennen van links naar rechts slechts :

zittend op de tafel : Henri Vervaet (Peetjen Pruis) (°1860 - † 1928) en uiterst rechts : Edgard Buysse (°1895 - †1965), vader van Bertha Buysse, echtgenote André Herman.

RECHTSTRO EN WALDERDONK ±1980

Archief Heemkundige Kring.

Een vertrouwd beeld, ons allen nog goed bekend, alhoewel er de laatste jaren heel wat veranderd is rond de zaak Vervae. De dagbladhandel "Idefix" kwam in de plaats van kolenhandel Ceriezen en het cafeetje van Mance Scheerlinck is verdwenen. De zaak van Valère Vervae († 1994) is uitgebreid, verbouwd en aangepast aan de trend naar vernieuwing.

WALDERDONK (NU RECHTSTRO) ±1920

Uitg. : De Kinderen De Mol.

We bemerken van links naar rechts : Kruidenierswaren en kolenhandel Ceriez, dan de herberg van Henri Vervaeet. Vervolgens, waar nu de parking van het Pruisenhof is, nog een paar kleine huisjes. Dan het profiel van de gemeenteschool, opgericht in 1860.

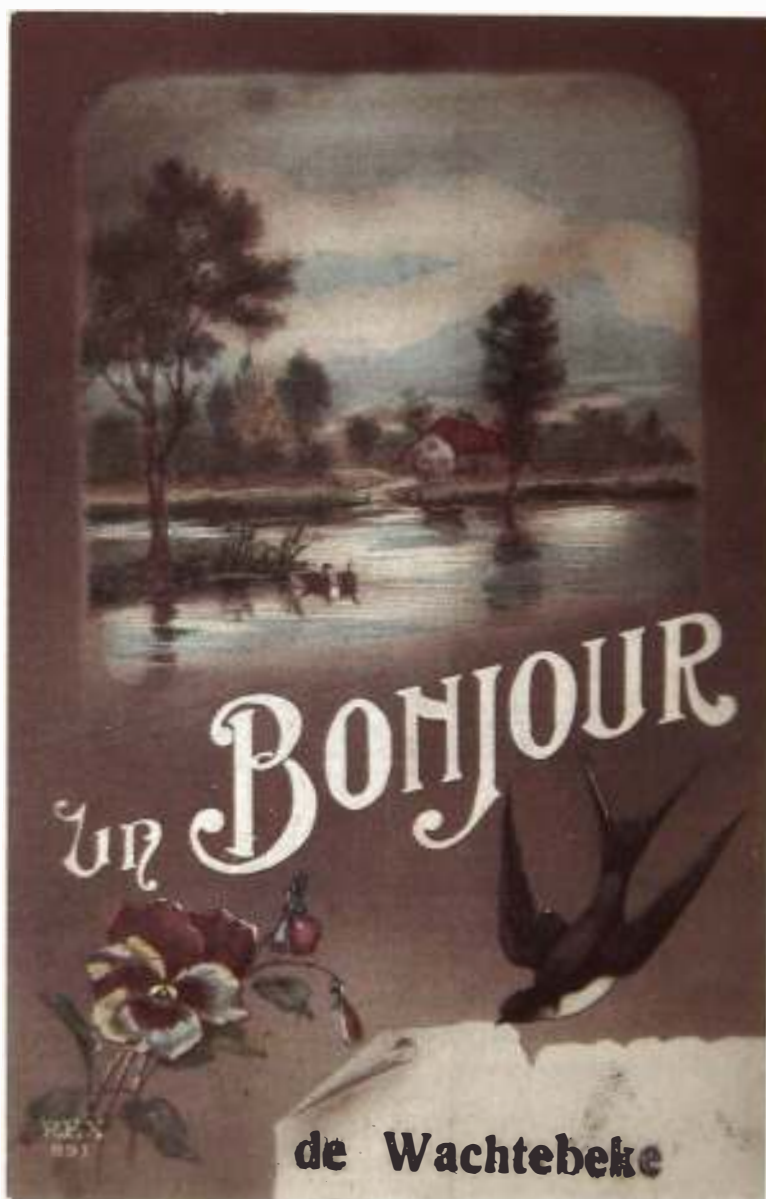
Rechts slechts het mooie herenhuis van de familie Cloeckaert en verder niets dan weiden, afgezet met knotwilgen.

RECHTSTRO 1997

Genomen vanuit de Kerkstraat. We zien uiterst links nog eventjes de Melkerijstraat, dan het huis van mevrouw Christiane Vervaeke-Van Puyenbroeck, praktisch op de plaats waar vroeger het cafeetje van Mance Scheerlinck stond, vervolgens het terras van 't Pruisenhof, op de plaats waar vroeger kolenhandel Ceriez en nadien dagbladhandel "Idefix" waren gevestigd. Tenslotte uiterst rechts het Pruisenhof.

Komen en gaan, afbreken en vernieuwen, dat is nu eenmaal de evolutie !

FANTASIE 1920

Franse productie - Serie REX 992.

Eens te meer wil ik u vergasten op een "Goedendag uit Wachtebeke" eer we onze wandeling tot op de grens van Wachtebeke met Zelzate beginnen...

WALDERDONK ± 1920-25

Foto geschonken door Hilaire Van de Walle, Walderdonk.

Is dit een foto van een toneelopvoering op school ?... van een toneelbond ?... of van een toneelopvoering van de jeugd van de Boerinnenbond zoals verteld wordt ?

Feit is dat we u deze memorabele foto niet willen onthouden, gezien we deze mensen allen goed kennen of gekend hebben.

Alhoewel de opname dateert van zo'n zeventig jaar geleden herkennen we nog van links naar rechts : Alice Ceriez - Madeleine Vervaet - Jeanne De Decker - Irma Veldeman (met borstel) - Clara Schelstraete - Odile De Moor.

WALDERDONK 1921

Uitg. : Dellaert-De Caluwé, Dorp.

Alhoewel deze wandeling loopt van de Walderdonk naar de fabriek Madou, dus richting Zelzate, hebben we hier nog eens omgekeken richting dorp !

Om u te helpen bij de plaatsbepaling : links, tussen de eerste en de tweede persoon begint de Melkerijstraat. Als ge nog goede ogen hebt ziet ge ook nog kolenhandel Ceriez en het café van voerman Vervaet. Allez, pak eens uw vergrootglas !

Rechts, voorbij het lage huisje, is de open plek van het hof waar later de kledingzaak van Camilla Marquenie zal komen. Juist voor de derde lantaarnpaal begint de Kerkstraat. Wie goed toeziet onderscheidt op deze paal het plaatje "Wynkel" als richtingsaanwijzer.

WALDERDONK 1952

Ten huize van Mathilde Delsaert († 1967), weduwe van Augustin Van de Voorde.

Veertig of vijftig jaar geleden waren grote gezinnen met 10 of 15 kinderen heel normaal, maar driemaal een viergeslacht haalde toen nog wel de krant.

Hier een mooie herinnering van de familierelaties Van de Voorde-Delsaert-De Baets en Veldeman. We herkennen van links naar rechts :

1e rij : Godelieve De Baets - meetje Martha Van de Voorde - grootmoeder Mathilde Delsaert (meetjen Thiele) - Rita Veldeman.

2e rij : Celina Bouvry - Henriette Bouvry met dochter op de arm - Magdalena Bouvry.

WALDERDONK 1997

Wij staan hier juist vóór Walderdonkbrug (over de Langeledevaart) en kijken nog steeds richting dorp.

Het meest opvallende en gekendste gebouw is wel het “Postmeestershuis”, zo genoemd gezien zijn vroegere functie, hier uiterst links op de foto. Hier startte de eerste post van Wachtebeke in 1876. Voor meer details, zie eens de tekst : “De Post in Wachtebeke”.

WALDERDONK 1997

Wij blijven in de omgeving van Walderdonkbrug. Aangezien ik geen oude opnamen heb van dit gedeelte van de straat, leggen we maar alles vast met een foto van 1997.

Het oude "Postmeestershuis", nu reeds met vernieuwde voorgevel, eens van vooraan gezien.

WALDERDONK ±1990

Ook juist voor Walderdonkbrug, rechtover het “Postmeestershuis”, stond het oude huis van de familie Van Bastelaere, afgebroken in 1996. Ook dit beeld is aan het vervagen, want hier prijkt nu de nieuwe woning van de familie Verhofstadt, er gevestigd sedert 1997.

WALDERDONK ±1905

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Walderdonkbrug en de eerste huisjes erover, richting Zelzate. Het eerste huisje stond in 1906 reeds leeg en gereed om afgebroken te worden. Daar werd later een nieuw huis gebouwd door Frans Soetens, dat nu nog bewoond is door Lea Van Bambost.

Waar nu mevrouw Louis Bonne-Schelstraete woont, woonde rond 1900 Jules De Breuck, een pottendraaier. Daar voorbij, ook achter de bomenrij, was de herberg van Edward Van Renterghem-Verslycke, beestenkoopman. Na zijn dood hield weduwe Leonie Verslycke het café verder open. Het huis werd rond 1972 afgebroken en vervangen door drie nieuwe woningen, gebouwd door en eigendom van de firma V. De Bruyne & Zoon.

Dan hebben we de Groenstraat. Het laatste zichtbare huis is reeds de overkant van de Groenstraat en was eertijds herberg én smidse van Edward De Smet. Nadien, toen het verkocht werd aan Edward Van Bambost, bleefde herberg, maar in de plaats van de smidse kwam een handel in vetstoffen, kolen en aardappelen. Vervolgens kocht Albert Bouvry de zaak en verbouwde alles tot salonpaleis en toonzaal voor sanitaire installaties (van 1975 tot 1988). Nu is de N.V. Molynx er gevestigd.

Wachtebeke.—Groenstraat.

Hendrix. 293. Plantijnlei, O., Antwerpen.

WALDERDONK ± 1906

Uitg. : D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Deze mooie foto is bijna een detailopname van de vorige. De bomen zijn pas gerooid. De kinderen staan praktisch op en rond de gaten waar de bomen stonden.

Tussen het derde huis en het grote hoekhuis ligt de Groenstraat. Dit grote hoekhuis was de herberg van smid Edward De Smet (hij kon geen passender naam hebben !).

Rechts zien wij de schamele kasseiweg naar Zelzate via de bossen, nog steeds Walderdonk, tot aan de Wachtebekestraat in Zelzate.

Wachtebeke,

Walderdonck.

D. Hendrix, rue Cuylits, 84, Anvers.

WALDERDONK ± 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Ook een van die oudste opnamen van Wachtebeke. Links zien we café “Selzaete”. Midden op de foto rijden we over Walderdonckbrug, toen nog maar een viertal meter breed. Het hoge huis links over de brug is het “Postmeestershuis”. Uiterst rechts zien we nog de bomen, die gerooid werden in 1906 en ook het huisje juist vóór de brug, dat eveneens rond die tijd werd afgebroken (vergelijk eens met een vorige foto).

WALDERDONK ± 1910

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

Nog eens een mooie opname die toont hoe smal Walderdonkbrug was. Juist over de brug zien we nog een oude (petroleum)-lantaarnpaal.

De bewoners van Walderdonk wilden ook graag op de foto. Wie herkent moeder, grootmoeder of zuster...?

WALDERDONK ± 1960

Uitg. : Creve-Cheyns & C°, Dorp.

Nog steeds aan Walderdonkbrug. We zijn hier langs de boorden van de Langelede, waar indertijd aannemer van bouwwerken Victor De Bruyne zijn villa gebouwd heeft. Hier waren ook de kantoren van de firma.

Na de ontbinding van de firma De Bruyne in 1995, werd de villa verkocht aan het echtpaar V. Jooris uit Zelzate, die nu Wachtebekenaren geworden zijn sedert einde 1997.

Wat weinigen nog weten, is dat hier ter hoogte van de zijgevel nog twee kleine huisjes gestaan hebben, met de voorgevel naar de Langelede gericht. De voordeuren waren met een "trapje op". Jammer genoeg zijn hiervan geen afbeeldingen meer te vinden. In de jaren 1930 stonden zij hier nog. Wij houden het bij door overlevering.

WALDERDONK ± 1967

Archief Heemkundige Kring.

Er is veel veranderd. Walderdonkbrug, eertijds onooglijk smal, juist breed genoeg om een kar door te laten, is nu even breed als en geïntegreerd in het moderne wegdek richting Zelzate.

Wat wel opvalt is dat praktisch nog ieder huis op het dak een TV-antenne had.

Uiterst rechts zien we de enige persoon toen op straat, namelijk Maria Van de Voorde.

WALDERDONK 1997

Alles is goed herkenbaar. Alleen de straatverlichting en het autobushokje zijn gemoderniseerd. Alle dakantennes zijn verdwenen en mevrouw Aloïs Dieleman, beter gekend als Marcella Bouvry, komt juist thuis van boodschappen-doen.

WALDERDONK 1936

Foto ter beschikking gesteld door Hilaire Van de Walle.

Een mooi document en herinnering aan de "Veloclub" van de Walderdonk. De foto is genomen op de achtergevel van de herberg bij Edward Van Bambost, op de hoek van de Groenstraat. Wij herkennen van links naar rechts :

Zittend : 1. Georges Hesters - 2. Aloïs Heye - 3. Omer De Maesschalck - 4. Victor Van de Capelle - 5. Robert De Maesschalck - 6. René Van der Eedt - 7. Achiël De Smet - 8. Kamiël Coppens - 9. Cyriel Van Renterghem.

2e Rij : 1. Jozef Noët - 2. Georges Van Renterghem - 3. Cyriel Van Renterghem - 4. Prosper Temmerman - 5. René Van Raemdonck - 6. Honoré Chalmet - 7. Louis Clemminck - 8. René Van de Voorde - 9. Theophiel Van de Voorde - 10. Jules Van Waes - 11. Arthur Van der Eedt - 12. Henri Naudts - 13. Henri Goethals - 14. Albert Vervaet - 15. Hector De Maesschalck.

3e Rij : 1. Edmond Van de Keere - 2. Petrus Van Kerckhove - 3. Edward Van Bambost - 4. Victor Van Bambost - 7. Theophiel Noët - 8. Honoré Coppens - 9. Livien Neyt.

WALDERDONK 1910-14

Wij rijden eventjes verder richting Zelzate en slaan rechts de Spoorwegstraat in (de vroegere Molenstraat), en juist vóór de onbewaakte overweg stond de herberg "In 't Schippershuis" bij Aloïs Celie.

Helaas, slechts drie personen zijn hier herkend, van links naar rechts : 2e persoon : Louis Coquet - 4e persoon : Wies Celie - 8e persoon (in 't deurgat) : Lista De Caluwé, bijgenaamd "Lista Sette", echtgenote van Aloïs Celie.

P.S. Help ons de namenlijst te vervolledigen !

WALDERDONK ± 1940

Foto uit de archieven van Broeder Leopold.

Iedereen uit de streek, van Zelzate tot in Gent, kende de herberg "Jagersrust" bij Petrus Claeys en Stefanie De Caluwé, beter bekend onder de naam "bij Steefken Sette". Alleen straffe verhalen en herinneringen blijven ons nog over. Op deze plaats is nu een telefooncentrale gebouwd.

HERBERG “JAGERSRUST” BIJ STEEFKEN SETTE

Toen in de jaren '70 de rijksweg Zelzate-Lochristi eindelijk aan hoogstnoodzakelijke vernieuwing toe was, zijn zowel de invalswegen als de bebouwing grondig aangepakt, om te kunnen voldoen aan het steeds intensiever wordende verkeer en het zware vrachtvervoer. Zo werd de beruchte S-bocht aan het begin van de Gebroeders-Naudtslaan en einde Walderdonk herschapen tot een gemakkelijk te nemen vloeiende bocht. Menigeen weet nog dat vóór die tijd dit de ideale plaats was om gedurende de suikerbietencampagne hier bieten te komen verzamelen die van de camions vlogen, om alzo de kost van veevoeder wat te verlichten !

Wat ook aan zijn laatste jaren was begonnen, was het voormalig woonhuisje en herberg van Petrus Claeys en Stefanie De Caluwé, beter bekend als “Steeffen Sette”. Het was een landelijk “estaminet”, waar menig jager uit de omliggende jachtgebieden kwam verpozen of afspraakjes maken. Wat iedereen wist, maar met de glimlach fluisterde, was, dat dit café ook een “rendez-vous”-plaats was. Menige jachtpartij eindigde hier met een afspraakje tussen hem en haar...

De plaats waar deze herberg stond was sinds mensenheugenis bekend als een plaats van rust en verpozing, vlak aan de kruising van de grote wegen Brugge-Antwerpen en Gent-Antwerpen.

Tevens was dit gebied gekend als “de zandmijnen”, gaande van achter de Walderdonk tot in de “Dhust” en het “Betje”, percelen in de omgeving van de Langelede en de huidige Melkerijstraat.

Petrus Claeys was ook zanddelfer van beroep. De landerijen achter de herberg waren uitgemijnd tot een veel lager niveau dan de omliggende bossen (zie ons jaarboek van 1979-80).

Niets herinnert nog aan deze schilderachtige, idyllische oorden, maar toch blijft het nog steeds een plaats van communicatie, want daar waar de herberg stond, verrees een telefooncentrale. Alleen de beukenrij verwijst nog naar weleer.

WALDERDONK ± 1908

Archief Heemkundige Kring.

Nog een foto uit de oude doos. Wij zijn aan het café bij Steefken Sette en zien van links naar rechts :

Serafien De Wulf - Gusta Pringels - een mooie onbekende - Stefanie De Caluwé (Steefken) - Petrus De Wulf - Petrus Mussche - Fien De Caluwé (zuster van Stefanie en echtgenote van Petrus Mussche).

WALDERDONK ±1960, NU GEBROEDERS-NAUDTSLAAN

Uitg. : Creve-Cheyns & C°, Dorp.

Zeg niet dat het niet mooi is ! Ondanks het drukke verkeer, ondanks de uitdunning van het bos, zou iedere Wachtebekenaar het zonde vinden moest ooit deze mooie weg tussen Wachtebeke en Zelzate veranderen van uitzicht ! Hier bespeuren we nog een greintje van de vroegere landelijke schoonheid. Menig vertegenwoordiger of vrachtwagenbestuurder vindt hier nog een uurtje verpozing tussen zijn drukke werkuren. Maar pas op, Wachtebeke, de industrie lonkt ! “Let op uw saeck !”.

LEON NAUDTS

35 jaar.

ADOLF NAUDTS

25 jaar.

TER ZALIGE NAGEDACHTENIS

VAN ONZE HELDEN

LEON NAUDTS

LID DER VERZETSBEWEGING,

geboren te Eksaarde op 20 April 1909, overleed te
Neuengamme op 15 December 1944.

ADOLF NAUDTS

LID DER VERZETSBEWEGING,

geboren te St Kruis-Winkel op 2 December 1919,
stierf eveneens te Neuengamme op 20 Januari 1945.

Wij hebben, o, mijn God,
Geheel onszelf gegeven.
Spijt 's vijands wrangen spot,
Gebracht het offer van ons leven.

Mocht onze zware plicht
Voor hen, die verder waken,
Den weg naar Recht en Licht
Nog breeder en nog schooner maken.

Dan groeien uit ons dood
Voor ieder nieuwe krachten,
Die eens, bij smart en nood,
Ô, God, den mensen 't leed verzachten.

DRUK. CREVE-CHEYNB - WACHTEBEKE.

WACHTEBEKE - GEBROEDERS-NAUDTSLAAN

Wij zijn nu op de Gebroeders-Naudtslaan naar Zelzate, vroeger de overgang tussen de Walderdonk en de Wachtebekestraat.

Het is onze morele plicht nog eens stil te staan en te denken aan onze verzetsstrijders van de wrede oorlog 1940-45. Bij het herdenken van de gebroeders Leon en Adolf Naudts, die hier op deze weg hun kapelletje hadden en later hun monument in het dorp, denken wij niet alleen aan hen, maar ook aan allen die gevallen zijn in de strijd tegen het nazisme !

NOIRS DE FUMÉE
POUR TOUTES LES INDUSTRIES

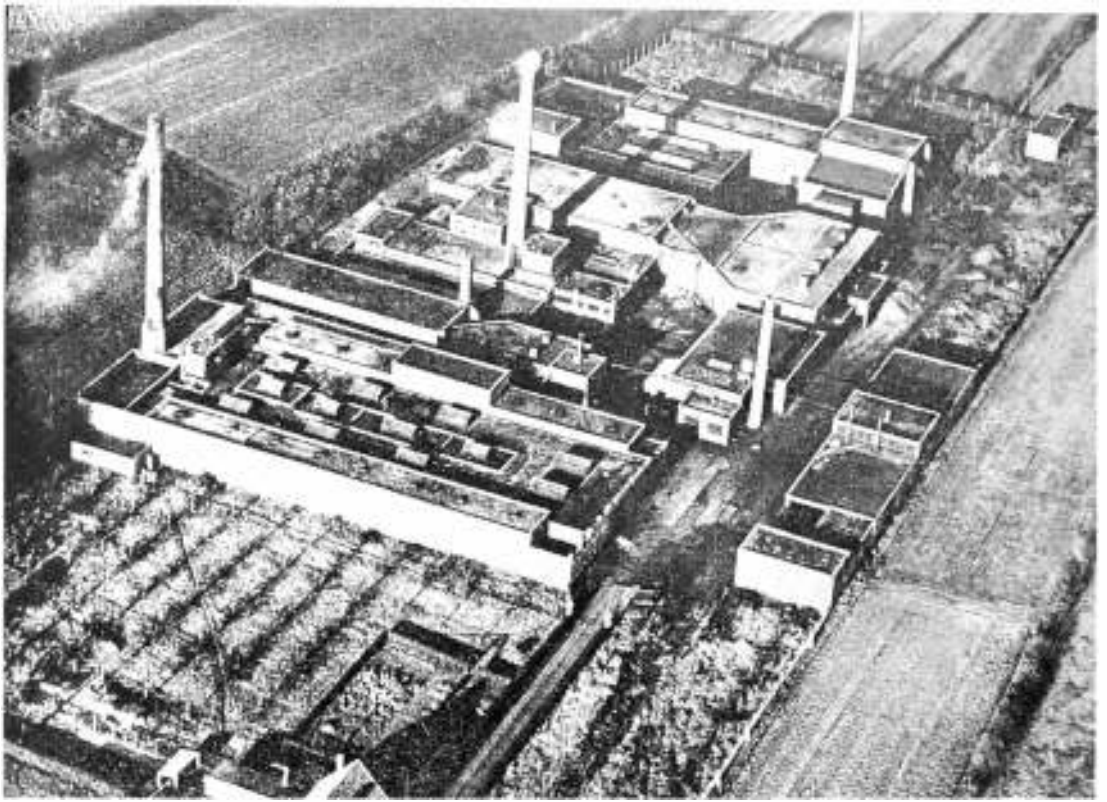

USINES POL MADOU

WACHTEBEKE - ZELZATE 1926-1971

Archief Heemkundige Kring en Broeder Leopold.

We zijn aan het einde van onze wandeling en denken nog eens terug aan de alombekende fabriek van Pol Madou, juist op de grens tussen Wachtebeke en Zelzate, en beter bekend als het "Zwartselkot". Deze fabriek startte in 1898 als eigendom van de Gentse drogist Arthur Mathieu. In oktober 1926 kocht Pol Madou de zaak op en richtte er de N.V. Usines Pol Madou op, een fabriek voor productie van lampzwart. De fabriek werkte tot 1971. Vanaf 1977 werd de eigendom in loten verkocht. Waar eens de aanzienlijke fabriek van lampzwart stond, verrijst nu een kleine ambachtelijke industriezone, met KMO's als Mundi-keukens, tankstation "Selzaete" en andere bedrijfshallen.

FABRIEKEN POL MADOU 1926-1971

Archief Heemkundige Kring en Broeder Leopold.

Tenslotte nog eens een luchtopname van de fabriek, die groter was dan de meesten onder ons wel dachten.

We keren nu terug naar 't dorp, want wij moeten nog de Melkerijstraat, de Langelede en de Overslag verkennen.

FANTASIE 1924

Uitg. : onbekend.

Ten gerieve van de verzamelaars van fantasiekaarten en tot genoegen van de bezitters van het kijkboek eens een gans ander type van communicatie : "Uit Wachtebeke" ... omvat alles : groeten, kussen, aandenken of eenvoudig een goedendag uit Wachtebeke.

MELKERIJSTRAAT - INLEIDING

Heel vroeger, lang voor de melkerij gesticht werd, was deze straat smal, zeer schaars bebouwd, en ze liep rechtdoor in het veld op de “Langheleede kerkwegel”. De straat boog af naar rechts, leidde naar de hofstede van Everik en werd dan ook nog “Beth Everikstraetkin” genoemd. Rond 1650 noemde men de straat en ‘t land errond ook “‘t Hust”, vandaag nog wel genoemd “den Dhust”. Uitzonderlijk vindt men ook nog wel eens de naam “Vijantstraetkin”, wat dit ook te betekenen mag hebben !??

MELKERIJSTRAAT 1997

Komende van het dorp via de Smishoek, richting Zelzate, is het de tweede straat rechts. Uiterst links de hoeve van het echtpaar André Herman-Bertha Buysse. Rechts de woning van mevrouw Valère Vervaet-Christiane Van Puyenbroeck. Ziezo, dit is de weg naar het noorden, naar de Langelede, naar de Sluize, enzovoort...

MELKERIJSTRAAT 1908

Uitg. D. Hendrix, Plantijnlei 293, Antwerpen.

Deze foto uit 1908 toont ons de onmiddellijke omgeving van de melkerij, gesticht in 1900 door Theophiel Scheire, stichter en directeur (°1867 - †1959). Hij was de vader van burgemeester Oktaaf Scheire (°1905 - burgemeester 1947 - †1972) en van meester Richard Scheire.

Het huis dat de schoorsteen van de melkerij verbergt was van de directeur. Het huis ervoor was bewoond door Adolf Voncke, die tewerkgesteld was in de melkerij.

MELKERIJSTRAAT 1997

De huidige foto uit 1997 toont ons de omgebouwde woning van Theophiel Scheire, nadien bewoond door zijn drie dochters en nu door juffrouw Scheire. Het huis met de uitsprong is van jongere datum (1930). Het werd gebouwd op de open plek tussen het oude huis Scheire en dat van Voncke. Het werd laatst bewoond door mevrouw Oktaaf Scheire, nadien door de familie Marc Scheire-Van Bastelaere en nu door het echtpaar K. De Roo-De Lust. Het huis van Voncke werd nadien betrokken door Alice Van Oostende, en op heden door Gustaaf Cools.

Ook de huizen ervoor hebben reeds een paar generaties andere bewoners gekend, maar nog altijd, nu netjes geschilderd, herkent men gemakkelijk de huisjes van toen.

DE MELKERIJ 1903

Archief Heemkundige Kring.

Het gonsde hier van bedrijvigheid ! Alleen een momentje pauze voor een foto...

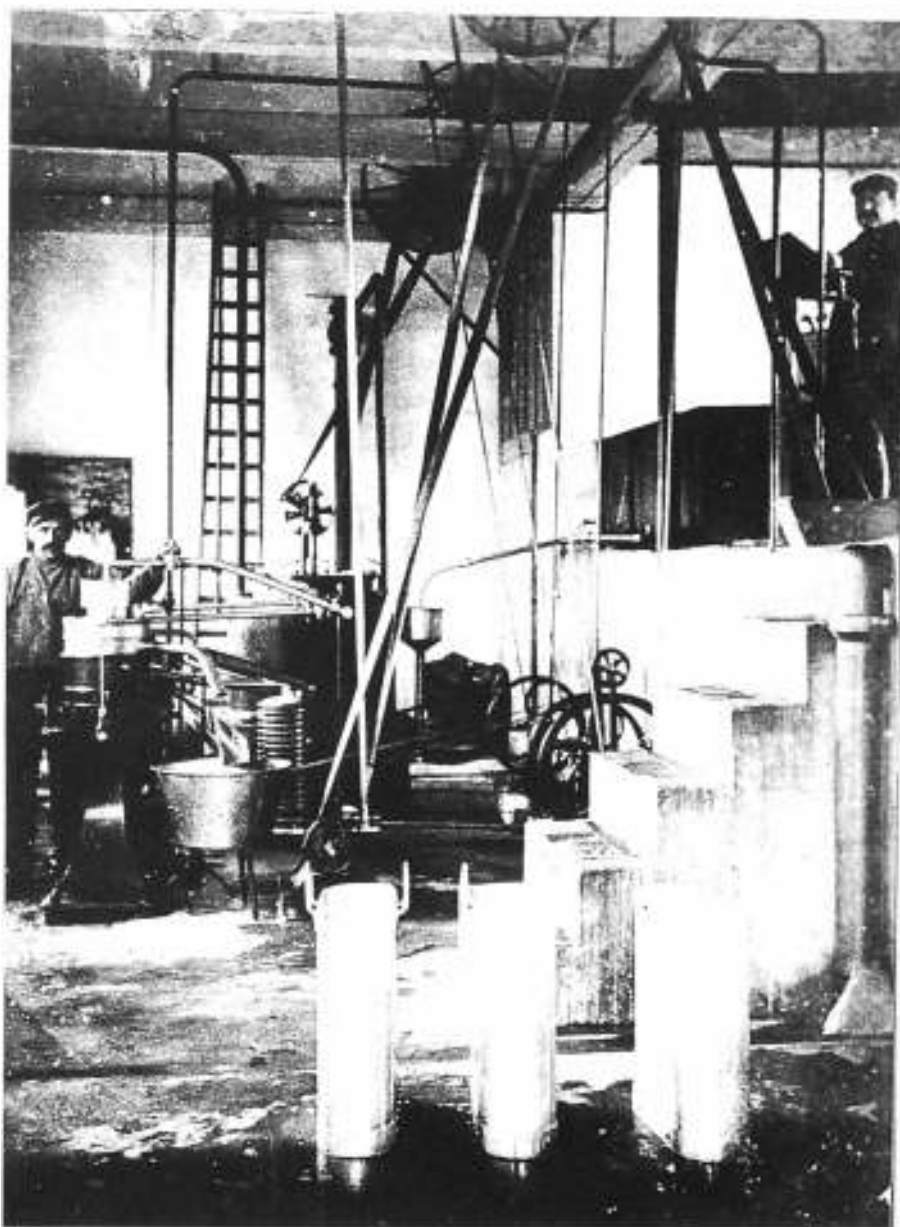
In het deurgat midden op de foto : Theophiel Scheire (met strohoed), directeur van 1900 tot 1938.

Vooraan links : Clementine De Letter, Karel Van Pottelberghe (met fiets).

De man vóór het tweede raam is Alfons Marquenie (met gekruiste armen). De man vóór de schoorsteen met de hand aan de melkkan is Hypoliet Bruggeman.

De hondenkar is heel lang in zwang geweest in onze contreien en werd nadien bij wet verboden.

Achter de schoorsteen zien wij nog een stukje van de Melkerijstraat met graanakker, boerderijtje, knotwilgen... Een en al landelijk schoon...

MELKERIJSTRAAT 1903

Archief Heemkundige Kring.

Zo ziet u eens hoe de melkerij er van binnen uitzag. We gaan hier geen technische beschrijving geven, maar tonen dit alleen als document en herinnering aan twee Wachterbekenaren : links Adolf Voncke, en rechts Domien De Mey.

Voor meer info over de melkerij verwijzen wij graag naar ons jaarboek nr. 26 van 1992, samengesteld door ons medelid en dorpsgenoot Maurice Buyle.

MELKERIJSTRAAT 1958 - DE MELKERIJ

Alhoewel er niet te veel foto's bestaan van de melkerij, hier toch een tamelijk goed totaalbeeld zoals de ouderen het zich nog wel zullen herinneren.

De melkerij werd gesticht in 1900 en functioneerde tot 1978. Grosso modo kende men drie grote perioden, namelijk :

1900 - 1962 : melkerij

1963 - 1972 : kaasfabriek

1973 - 1978 : stockageplaats tot aan de definitieve sluiting.

Na verscheidene jaren leegstand en inactiviteit werden alle installaties en de meeste gebouwen uit- en afgebroken. Wat er nadien kwam ziet u goed op volgende foto...

MELKERIJSTRAAT 1997

Op dezelfde plaats, in 1997. Waar eens een bedrijvige, goed georganiseerde melkerij en kaasfabriek groeide en bloeide van 1900 tot 1972, is alles verdwenen en werd een parking voor een grootwarenhuis aangelegd. Alleen de nog originele smeedijzeren afsluiting van het huis Scheire situeert ons nog op de juiste plaats !

MELKERIJSTRAAT 1950 - 50 JAAR MELKERIJ SINT-CATHARINA

Foto geschonken door de familie Julien Beaurain-Standaert.

De werknemers en boeren die de melk ophaalden voor de melkerij, hier gefotografeerd samen met de kinderen van directeur en burgemeester Oktaaf Scheire.

Wijherkennen op de eerste rij, als tweede van links Cyriel Creve uit de Hoogstraat en verder de kinderen Gabriël (later apotheker Scheire), Urbain (†), Adrien, Marie-Louise en Paul. Staande, als derde van links : Cyriel Polspoel, als vijfde Maurice De Vos, daarnaast Isidoor Verplancke en Albert Notte. Voorlaatste achteraan is Robert De Maesschalck uit de Kerkstraat, en helemaal op de hoek herkennen we Louis Beaurain, vader van Robert en Julien. Wellicht herkennen sommigen onder u ook nog anderen...

FANTASIEKAART 1919

Uitg. : CEKO 219.

Van de Melkerijstraat naar de Langelede is maar een kleine stap.

"Een goedendag uit Wachtebeke" was in 1919 ook al welgemeend en nu voor u bestemd...

LANGELEDE 1914

Foto van een Duits soldaat uit de oorlog 1914-18.

De Duitse bezetter moet de landelijke schoonheid alhier ook direct geapprecieerd hebben, want ze waren hier pas of ze zonden al onmiddellijk zulke mooie foto's naar huis.

WACHTEBEKE

De Molen Langeleede

Vingener Van Hecke-De Mol

LANGELEDE ± 1910

Uitg. : Van Hecke-De Mol, Dorp.

De Langeledemolen nog eens bekeken vanuit een andere hoek.

Een schonere compositie voor een schilderij van Wachtebeke met zijn Langeledevaart kan men zich niet bedenken !

LANGELEDE 1997

Nu, op dezelfde plaats genomen, ziet de gans met bomen afgeboorde Langelede er helemaal anders uit.

Van scheepvaart, lossen en laden of molenbedrijvigheid is hier geen sprake meer !

LANGELEDE ±1920

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

Foto genomen aan het kapelletje, daar waar de Langelede (straat) aansluit aan de Langeledevaart.

We zien het huisje en het schip van de familie Buysse, een bekende Wachtebeekse schippersgeneratie. Het huisje werd afgebroken in 1984 en vervangen door een nieuwbouw, nu bewoond door het echtpaar Alex Van Assel-Carine David.

LANGELEDE 1996

Van scheepvaart is al lang geen sprake meer ; de jeugd kan zich hiervan met moeite nog een voorstelling vormen.

Ook alle boerenhovekens verdwijnen stuk voor stuk om de plaats te ruimen voor mooie landhuizen en bungalows. De Langelede is een zeer gewaardeerde woonzone geworden.

Wachtebeke. — Langelede

LANGELEDE ±1950

Uitg. : Rouckhout-Pauwels. `

Wilt ge eens een mooie wandeling doen ? Wel, start dan eens aan Pottersbrug en volg de Langelede, achter de hof van de notaris tot aan de Walderdonk en dan via de Bloemenwijk en via het spoorwegbrugje terug langs de vaart, “op ‘t gemaksken” tot aan de Sluize en dan terug langs de andere kant. Ge zult zien, ge zult echt genoten hebben van deze uitstap én moe, maar gelukkig zijn !

Wedden dat ge zult denken aan vroeger en een kei zult doen “ketsen” op het wateroppervlak ! Goede thuiskomst !

LANGELEDE 1996

Ongeveer op dezelfde plaats als de kaart hiervoor.

Links draait de baan af, richting Melkerijstraat. De overkant leidt ons recht naar de Spoorwegstraat.

Het huis rechts op de foto is ons herkenningspunt van vroeger, maar heeft bij een recente opsmuk een gele gevelsteen gekregen.

Wachtebeke Langelede

LANGELEDE ±1930

Uitg. : Gezusters De Mol, Dorp.

We gaan wat verder noordwaarts, richting eerste brug of Catharinabrug (bij nader toezien of met het vergrootglas reeds goed te zien!).

De jongedames die in de “talud” zitten te genieten, zijn ons onbekend. Indien iemand ze herkent, meld het ons : we zullen er u dankbaar voor zijn !

LANGELEDE ± 1920

Hier een prachtige foto op het erf van de familie Gustaaf Celie-Irma Creve, gelegen ter hoogte waar nu de nieuwe huizen nummers 102 en 104 staan, bewoond door hun kinderen Irène en Mariette, en door Mariette Chalmet, echtgenote van Hubert (†).

LANGELEDE 1902

Uitg. : D. Hendrix, Cuylitsstraat 84, Antwerpen.

Gezien het adres van de uitgever, ook een van de oudst bekende foto's van de Langelede, hier nog als "Lange Lede" vernoemd, richting Catharinabrug.

Rechts aan de brug zien we het witte huisje van de familie Dellaert, dat praktisch in en op de weg stond ! Bij nieuwbouw later, werd de rooilijn natuurlijk veranderd.

DE LANGELEDE MET CATHARINABRUG ± 1920

Uitg. : De Kinderen De Mol, Dorp.

Dit mooie hoekje hebt ge wel al eens gezien ! Kijk terug naar de eerste foto van dit uitgebreide kijkboek. Deze postkaart is zeker de aanzet geweest van het schilderij, aangeboden in 1977 aan onze eerste voorzitter. Deze Langeledeweg had voor hem waarschijnlijk de schoonste jeugdherinneringen.

LANGELEDE 1996

De Langelede met de Catharinabrug en omgeving.

Ondanks verbouwingen herkennen we nog het profiel van het huis links en rechts zien we de woning van de familie Van Assel, een naam sedert vele jaren gebonden aan de Langelede.

LANGELEDE - AAN DE CATHARINABRUG ± 1920

*Foto van een of ander familiefeest bij de familie F. Verlackt op de rechteroever.
Frans Verlackt (°1866 - †1932) was wagenmaker en herbergier. Nadien woonde daar
"Parte Block" en heden het echtpaar Frank Misseghers-De Visscher (nr. 94).*

Langelede-Wachtebeke. — Kanaal en Brugzicht

LANGELEDE ±1945

Uitg. : De Coninck-De Wever.

Nog een mooi zicht van de Catharinabrug rond 1945.

Wat opvalt bij al deze oudere foto's is dat de bomen niet langs de vaart stonden, maar wel op de grens van de eigendommen en de weg.

LANGELEDE 1996

Deze wijk langs de Langelede is goed gekend door ieder Wachtebekenaar. Eens is er zelfs een kaart verschenen met als aanduiding : “De wijk Van Assel”. Spijtig genoeg heb ik die tot nu toe niet op de kop kunnen tikken !

WACHTEBEKE ± 1910

Entoch! Entoch! Hier is de bewuste foto! Kopie van de postkaart indertijd uitgegeven door S. Van Hecke-De Mol rond de jaren 1910.

Wie helpt mij aan een origineel?

WACHTEBEKE - LANGELEDE 1930

Uitg. : Th. Dellaert-De Caluwé, Dorp 86.

Foto genomen van op het midden van de Catharinabrug, richting Oudeburgse Sluis.

Terug opvallend : geen bomen langs de vaart, wel op de grens van de eigendommen. Zie hierna de nieuwe foto 1996, genomen van op dezelfde plaats.

LANGELEDE 1996

Als herkenningspunt zien we het oude stalletje op de rechteroever met de toegemetselde poort en bovenraampje in de zijgevel. De moderne breedhoeklens heeft er wel voor gezorgd dat er toch nog wat meer op de foto staat dan op de kaart. Weinig blijft nog over van de vroegere hoeven en schuren.

DE LANGELEDE ±1945

Uitg. : De Coninck-De Wever, winkelier.

We arriveren aan het “kunstwerk” of stenen brug die toegang geeft tot de Kleistraat en rechts tot de Bosstraat.

Wat ook opvalt is dat de schuine kanten van de vaart vroeger een betere helling hadden dan nu.

LANGELEDE 1996

En zo is het nu !

De LANGELEDE ROND 1960

Deze foto werd genomen op Hemelvaartsdag aan het café “De Gentenaar” (naast restaurant “Het Leeken” bij Marie-Louise De Munster).

Een oase van rust en een paradijs voor de vissers ! Hier werpt ons bestuurslid Aloïs Creve (zelf een volslagen leek wat de hengelsport betreft) ten behoeve van de pose voor de fotograaf een lijntje uit !

LANGELEDE ±1920

*Eertijds bevaren door turf- en beerschippers. Later voor transport van bouwstenen en ten langen leste voor suikerbieten tijdens de suikercampagne.
Hier het schip "De Schelde" van C. Buysse, met thuishaven Zelzate.*

LANGELEDE - OUDEBURGSE SLUIS 1914-18

Aan het einde van de Langeledevaart komen we aan de Oudeburgse Sluis.

Hier de Duitse wacht aan het "Belgisch Kantoor" bij P. Coone. Dit was gedurende de eerste grote wereldoorlog grenspost nr. 3.

WACHTEBEKE - OVERSLAGDIJK

“De Dievenhuizekens”, halfweg op Overslagdijk komende van de Langelede naar Overslagdorp

De reden dat deze schamele, met riet bedekte huisjes zulke slechte reputatie hadden blijkt uit het volgende volksverhaal:

Een herder die regelmatig met zijn kudde hier voorbijtrok ontdekte telkens hij thuis kwam dat er één of meerdere schapen ontbraken !... En hij had niets gehoord of gezien !

Ook wordt verteld dat het een toevluchtsoord was voor de smokkelaars, als de douaniers hen op de hielen zaten. Als de bewoners 's nachts wat lawaai hoorden op hun hof, maar zich stil hielden na het horen van een “ssst”, dan vonden zij 's morgens in “t huizeken” wel een bloksken boter of een stuksken vlees als beloning ! Smokkelaars waren ook vaders van kinderen, misschien wel ons vader !

De “dievenhuizekens” zijn reeds lang verdwenen (± 1956), maar situeerden zich ter hoogte van het huis nr. 31 van de familie J. Van Der Jeugd-Weyngaerd. Gelukkig liggen ze vast op foto.

FANTASIEKAART 1907

Uitg. : TH.E.L. - serie 1010

Verzonden op 17 juli 1907 te Overslag aan Oscar De Pauw, slager te Zelzate. Verzonden door Valerie De la Ruelle.

OVERSLAG... EEN GEVAL APART !

Overslag-dorp is oud, zeer oud. Gezien de steeds terugkerende stormvloed en zal hier wel sprake zijn geweest van riskante nederzettingen. In zijn boek over Overslag zegt de E.H. Strobbe : «Toen het water nog reikte tot waar nu de grens loopt, stichtte men een post. Dat zal geweest zijn na de grote stormvloed van 1288 en vóór de aanleg van “s Graven Spuie” of de sluis ten oosten van het Hagemoer aan de Moerspui in 1375, aangezien reeds tol geheven werd op de doorvaart». In de late Middeleeuwen (1300-1500) was het een welvaarend handels- en vissersdorp, gelegen in de Schelde-delta, dichtbij de Honte. De zeeschepen kwamen vanuit Terneuzen via de stad Axel (gesticht 991 !) tot aan de handelspost “OVERSLACH”, waar de goederen werden overgedragen (letterlijk) of overgeladen met een hijskraan op kleinere schepen (seyen) die zo met hun geringe afmetingen (smal, met platte bodems) de kanalen naar het binnenland opvoeren en tenslotte via de Moervaart Gent konden bevoorraden. Een vracht bedroeg $\pm$ 5 ton goederen.

Zolang de zaken goed floreerden was er op “Overslach” een gegeerd grafelijk tolrecht dat werd verpacht. Toen de Sassevaart in 1547 werd aangelegd verloor de Axelse vaart echter veel van zijn betekenis. Rond 1580 probeerde men nog het tij te keren met het doorsteken van het landdeel tussen het noordelijke en zuidelijke deel van de Axelse vaart, maar tevergeefs. Bij het doorsteken van een dijk ten Westen van Axel in 1586 verdween een groot deel van deze vaart. Ook het gedeelte vanaf Overslag naar Kalve vervuilde, slibde toe, verloor alle betekenis en werd tenslotte gedempt in de vijftiger jaren van deze eeuw.

De Overslag zat steeds tussen twee vuren. Enerzijds steeds het gevaar voor stormvloed en van de onberekenbare Westerschelde die de polders rond Overslag en Zuiddorpe meermaals onder water zetten (gelukkig lag het centrum van het dorp reeds $\pm$ 0,50 m. hoger dan de polders en bleef alzo gespaard van grote rampen) ; anderzijds zat Overslag zo ongeveer op de grenslijn van het oorlogsgebied tussen Spaans-Vlaanderen en Staats-Vlaanderen (zie Unie van Utrecht 23.01.1579) (1). Bij deze 80 jaar durende oorlog (1568-1648) moest men ook rekening houden met “gewilde” inundaties om de Spanjaarden de pas af te snijden. Alles tevergeefs ! Na bezetting van het gebied door de Spanjaarden onder leiding van de hertog van Parma (1578-1592) kwam er een betrekkelijke rust, maar het parochiaal leven liep niet van een leien dakje ! De katholieke parochianen moesten voor hun eredienst, vóór de kapel of de kerk er was, naar Zuiddorpe, Wachtebeke of Moerbeke. Na de Vrede van Münster in 1648 waarbij de grens tussen Spaans-Vlaanderen (katholiek) en de Noordelijke Nederlanden (hoofdzakelijk calvinistisch) min of meer vast lag, moesten de Zeeuws-Vlamingen hun eredienst beoefenen in geheime kerkjes, dikwijls een schuur op een of andere boerderij. Rond 1650 werd een eerste kapel gebouwd op de Overslag. Een eerste stenen kerk te Overslag kwam er pas in 1711-12. Hiermede werd de parochie Overslag bevestigd.

Voor de volledige geschiedenis van de parochie Wachtebeke-Overslag verwijzen wij naar ons jaarboek nr. 29 van 1995.

Laat ons nu echter wandelen door de straten van Overslag en genieten van de vastgelegde momenten van 1900 tot nu...

- (1) Unie van Utrecht (1579) : Verdrag waarbij Holland, Zeeland, Utrecht, de Gelderse Ommelanden en verschillende steden in Brabant, Vlaanderen, Gelderland en Friesland afspraken een gemeenschappelijke gedragslijn te volgen en samen te werken in de strijd tegen Spanje.

OVERSLAG ± 1940

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

We rijden Overslagdorp binnen.

Uiterst rechts de katholieke meisjesschool, opgericht in 1905 door pastoor Louis Raes (1901-1919), met medewerking van de Dames Bernardinen van Oudenaarde.

In de verte rechts bemerken we reeds de kerktorenspits boven de bomen.

OVERSLAG 1910

Uitg. : J. Van Remortel.

Het klooster van de Zusters Bernardinen samen met de katholieke meisjesschool.

Opmerkelijk : de toen nog dubbele rij bomen langs beide kanten van de straat. Zelfs de ouderen onder ons herinneren zich dat niet meer.

OVERSLAG 1940

Uitg. : J. Buyens, Gent.

30 jaar later dan de vorige foto. Er is reeds heel wat veranderd. De bomen zijn verdwenen. Een van de ingangspoortjes van de school is weg. Het andere poortje vermeldt expliciet "Katholieke Meisjesschool". Men spreekt nu ook van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo.

Overslag Dorpzicht

OVERSLAG 1946

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

Wij schrijden verder richting dorpsplaats.

Uiterst links zien we nog een gedeelte van de schrijnwerkerij-wagenmakerij van de familie Van Bambost. Nonkel Ward (Edward Van Bambost - °1905 - †1991) schept een luchtje, terwijl de fotograaf deze mooie zichtkaart kiekt.

OVERSLAG ± 1910

Een uiterst zeldzame foto van Overslag. Zie het kasseiken ± 3 meter breed ! De voetpaadjes ± 0,50 meter !... vier blokjes afgeboord met gewone bouwsteen.

Het tweede huis links en het eerste huis rechts zijn herbergen, spijtig genoeg kunnen we de opschriften niet meer lezen.

Op deze foto is er nog maar één huis met verdieping (het zevende huis links) !

Op het diepste punt links herkennen wij het molenhuis Plasschaert (op Nederlands grondgebied), en rechts ervan het Belgisch tolkantoor.

OVERSLAG 1938

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

28 jaar later is er heel wat veranderd ! Deze foto hier toont wel een 15- à 20-tal meter meer van de dorpstraat. Toch zien we goed dat er reeds enkele huizen een verdieping gekregen hebben en er ook de “muziekzaal” bijgekomen is.

Als herkenningsbaken zien we steeds het molenhuis op Nederlands grondgebied en het Belgisch tolkantoor.

OVERSLAG 1938

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

Nogmaals de dorpstraat, nu richting Wachtebeke.

We herkennen goed, uiterst rechts, de winkel van Frans Laheyne, hier gefotografeerd samen met zijn vrouw Jeannette Aerts, zoon Roger en nog een onbekende klant. Vervolgens de herberg "t Huis van Commerce" bij Alfons Haers, voor zover dit te ontcijferen viel.

Wachtebeke-Overslag. — Dorpstraat

OVERSLAG 1938

Uitg. : Frans Laheyne - (Bazarartikelen).

Een goed bevolkte dorpstraat vanaf de winkel Laheyne, met aan de voordeur Marie Ysebaert (grootmoeder van Werner Ferket). Vervolgens het huis van René David, dan Ward Goossens, als vijfde huis de drank- en kruidenierswarenhandel van de gezusters Noë en als laatste huis op Belgisch grondgebied de herberg Sint-Sebastiaan van de familie De la Ruelle.

OVERSLAG 1939

*Een mooi dorpszicht ter hoogte van de zaak van Frans Laheyne. Het is 18 januari 1939 en E.H. Philibert Seys wordt ingehuldigd als pastoor van Overslag (1939-1952).
Wie herkent eventueel nog de ruiter en de jongelingen ?*

OVERSLAG 1952

Waarschijnlijk bij de inhuldiging van pastoor Eugene Verhellen (1952-1963). Foto genomen ter hoogte van de herberg "t Huis van Commerce" bij Gustaaf Fierens, ongeveer rechtover het klooster, dit is waar nu de familie Van Hecke woont (nr. 4).

Als twee voorste fietsers herkennen wij nog : Gaston Van Assel (vroeger nog elektriker bij Maurice Van Heirsele, daarna in Sidmar), en rechts Remi Poppe (schrijnwerker op de Overslag, geboren te Wachtebeke op 5.12.1911 en overleden op 22.08.1974. Remi was gehuwd met Irma Van Renterghem.

Dorpstraat

Overlag

OVERSLAG 1913

Uitg. : J. Van Remortel.

Het oude Belgische tolkantoor zat onder één dak met de herberg “Het Belgisch Tolkantoor bij Ch. Breyaert” (zie ook verdere foto’s).

Na de tweede wereldoorlog werd het oude complex afgebroken en vervangen door een modern tolkantoor, dat ondertussen ook reeds sinds jaren opgeheven is. Na een lange leegstand werd het een tijdje een zaak in tweedehandsgoederen, en tenslotte in 1997 frituur “De Grenspost”.

Overslag Belgisch Tolkantoor

WACHTEBEKE - OVERSLAG ± 1930

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts.

Nog een prachtige foto van de grensovergang, richting Zuiddorpe. Links zien we het mooie molenhuis van de familie Plasschaert. Rechts de Belgische douanepost. Op de stoep links herkennen we douanier Premereur. De tolbeambte in het deurgat is ons onbekend.

OVERSLAG ± 1930

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

Hier een mooie inkijk op de "Hollandse Overslag", met de weg naar Zuiddorpe. Links nog een gedeelte van het molenhuis Plasschaert, en twee huizen verder de Nederlandse douane (aan de elektriciteitspaal). Rechts, wat moeilijk te zien, de dorpspomp (rechtover de Nederlandse grenspost).

OVERSLAG ± 1940

Uitg. : Fr. Laheyne - (Bazarartikelen).

Praktisch een zelfde zicht, maar toch verandert het hier en daar stilaan : een venster werd een deur, een boom verdween, links werd een huis bijgebouwd en zo verandert alles zonder dat wij er eigenlijk erg in hebben.

OVERSLAG 1997

Foto genomen praktisch op dezelfde plaats als de voorgaande. Van het mooie oude molenhuis blijft slechts een schim over, verminkt als het is door de aanpassing aan de noden van de moderne tijd.

Zelfs het gewezen moderne tolkantoor heeft zijn functie verloren en werd in 1997 frituur "De Grenspost".

Overslag Dorp

OVERSLAG ± 1930

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

Wij zien hier de Belgische kant met Overslag-kerk. Links nog een gedeelte van “Het Belgisch Tolkantoor bij Wed. Ch. Breyaert”. In ‘t midden de weg naar Moerbeke via de Papdijk. De kerkhofmuur is reeds vernieuwd met een “beeweg” (geschonken door pastoor De Buyst in 1927).

OVERSLAG — Kerk O. L. V. Geboorte.

OVERSLAG 1925

Uitg. : onbekend.

Wel een apart zicht van de kerk en het kerkhof, nog met de omheining van 1901. Zo kunnen we de datum min of meer situeren, aangezien pastoor Richard De Buyst met eigen kapitaal een nieuwe omheining bekostigde in 1927.

OVERSLAG ±1909

Uitg. : A. van Overbeeke, Terneuzen.

Postkaart uitgegeven in Nederland, vandaar de vermelding "Belgisch gedeelte - R.K. Kerk".

Dit was de weg van de kerk naar de pastorie in het Schoolstraatje. De jongelingen zijn ons onbekend... ze zouden nu honderdjarigen zijn !

OVERSLAG ± 1910

Nog een typisch landelijke foto, genomen in de buurt van de pastorie. Wij herkennen Edmond Willems (bijgenaamd "Mon den Dopper") met zijn "kanontjes", gebruikt bij feestelijkheden of voor het verdrijven van spreuwen op het land.

OVERSLAG ± 1938

Uitg. : Fr. Laheyne-Aerts, schilder, Overslag.

De "Dorpstraat", komende van de Papdijk richting kerk.

Uiterst links de herberg "t Huis van Commerce" bij P. Celie. Voorbij de kerkhofmuur zien we nog de thans verdwenen herberg "De Zwaan", die na jarenlange leegstand eindelijk verdween bij de aanpassing van het kerkplein.

OVERSLAG 1980

Dit is wat overbleef van herberg "De Zwaan" bij D. Van Hecke. Na jarenlange leegstand tenslotte verdwenen voor het vernieuwde kerkplein (1985).

PASTOORS VAN WACHTEBEKE-OVERSLAG SEDERT 1830

1. 1830-1843 Joannes baptista Verdickt
 ° Sint-Gillis-Waas 24.03.1795
 † Zelzate 7.06.1871 (76 jaar)
 13 jaar pastoor
2. 1843-1864 Eduardus Steenput
 ° Sas van Gent (NL) 6.07.1801
 † Overslag 28.02.1864 (62 jaar)
 21 jaar pastoor
3. 1864-1873 Carolus Ludovicus Matthys
 ° Bassevelde 8.10.1812
 † Overslag 10.12.1873 (61 jaar)
 9 jaar pastoor
4. 1873-1874 Petrus Dranciscus Van der Meulen
 coadjutor (helper) van pastoor Matthys
 ° Michelbeke 26.02.1845
 † Kerksken 1.07.1913 (68 jaar)
 1 jaar coadjutor
5. 1874-1892 Petrus Josephus Gevaert
 ° Ouwegem 11.02.1825
 † Overslag 24.07.1892 (67 jaar)
 18 jaar pastoor
6. 1890-1892 Emiel Kestens
 coadjutor van pastoor Gevaert
 ° Denderwindeke 10.07.1863
 † Sint-Denijs-Westrem 10.08.1939 (76 jaar)
 2 jaar coadjutor
7. 1892-1901 Josephus Adolphus De Loose
 ° Wieze 16.02.1846
 † Overslag 14.03.1901 (55 jaar)
 9 jaar pastoor
8. 1901-1919 Louis Raes
 ° Oudegem 18.07.1853
 † Mere 16.04.1932 (79 jaar)
 18 jaar pastoor
9. 1919-1924 Alfons Van Haelst
 ° Kieldrecht 2.04.1869
 † Kemzeke 16.05.1924 (55 jaar)
 5 jaar pastoor
10. 1924-1929 Richard Ghislain Marie De Buyst
 ° Ninove 28.02.1876
 † Hofstade 13.06.1933 (57 jaar)
 5 jaar pastoor
11. 1929-1939 Désiré De Wolf

- ° Appels 18.12.1877
 † Buggenhout 24.08.1959 (81 jaar)
 9 jaar pastoor
12. 1939-1952 Philibert Seys
 ° Gentbrugge 27.12.1889
 † Overslag 24.09.1952 (62 jaar)
 13 jaar pastoor
13. 1952-1963 Eugene Verhellen
 ° Sint-Niklaas 23.11.1907
 † Deinze 17.12.1973 (66 jaar)
 10 jaar pastoor
14. 1963-1967 Roger Jules Van de Capelle
 ° Nazareth 28.06.1915
 † Sint-Niklaas 9.01.1973 (57 jaar)
 4 jaar pastoor
15. 1967-1974 Alfons Strobbe
 ° Hansbeke 24.09.18
 † Gent 21.07.1997 (79 jaar)
 7 jaar pastoor
16. 1974-1980 Jan Verlijndonck
 ° Meerssen (NL) 18.02.1901
 † Gent 28.07.1986 (75 jaar)
 5 jaar pastoor
17. 1980-1991 Marinus den Hollander
 ° Oudenbos (NL) 13.12.1920
 11 jaar pastoor
18. 1991-1994 Roger Spanhove
 ° Wachtebeke 8.05.1930
 op rust - 3 jaar pastoor
19. 1994-19...Jozef Marie Richard Maurits Ryckaert
 ° Sint-Jan-in-Eremo 18.08.1933
 pastoor te Wachtebeke sedert 30 oktober 1983
 en ook te Overslag sedert 1 oktober 1994.

Voor bidprentjes en foto's verwijzen wij naar ons jaarboek nr. 29 van 1995, samengesteld door onze vice-voorzitter Paul Hesters.

OVERSLAG 1952

Hier hebben we de verwelkoming van pastoor Eugene Verhellen (1952-1963) door burgemeester Oktaaf Scheire.

We herkennen ook nog (uiterst links) pastoor Perquyen vader Verhellen (met zwarte hoed). De foto werd genomen aan de meisjesschool op Overslag.

Aan u om ook nog anderen te herkennen...

OVERSLAG 1963

De inhuldiging van een nieuwe pastoor is voor een dorp steeds een hele gebeurtenis. Hier wordt pastoor Roger Jules VandeCapelle (1963-1967) bloemen aangeboden door Rita David.

Achter de pastoor herkennen we enkele gemeenteraadsleden : tweede van links : Maurice Celie (†), daarnaast Raymond Noë, en net voorbij de pastoor, van links naar rechts : Aloïs Creve, Honoré De Letter (†) en René Deschoolmeester.

OVERSLAG 1963

Nogmaals de inhuldiging van pastoor Roger Jules Van de Capelle.

Wij herkennen op de foto o.a. nog : onze jeugdschrijfster Lucrèce L'Ecluse, Hubert David (zoon van René) en Ghislain Coone. Naast de pastoor staat de Deken van Lochristi, en tussen Hubert David en Ghislain Coone zien we nog net een glimp van Alex Van Hecke.

OVERSLAG-KERMIS IN DE ZESTIGER JAREN

*Mooie herinnering aan een stoet, die hier passeert aan het café van Frederik L'Ecluse.
 We herkennen : Omer de Nijs op de tractor, uiterst rechts René David (†) ; op de wagen :
 Coppieters (met vlag), bakker te Overslag (†), daarnaast Jozef Noë (†). Voor de deur : Jozef
 Willaert (met pet), Petrus Michiels (met hoed) (†).*

OVERSLAG 1914

De molen van de familie Plasschaert, hier nog in volle glorie. Het was een mooie bovenkruier met galerij.

Wij herkennen van links naar rechts : de kinderen Adrienne en Gerard Plasschaert, vader Victor en tenslotte een onbekende.

De molen is sedert lange tijd in ruïne en heden eigendom van de familie Albert De la Ruelle.

OVERSLAG 1956

Nog een herinnering aan een heuglijke gebeurtenis, namelijk het gouden huwelijksjubileum van het echtpaar Henri en Leontine Noë-De Pape, met hun 12 kinderen en 9 kleinkinderen, gevierd op 17 juni 1956.

Ook pastoor Eugeen Verhellen (1952-1963) en E.H. Roger Spanhove, toen juist één jaar priester, waren van de partij. De priester achteraan in het midden, net vóór de witte deur, is E.H. René Van Laere, afkomstig uit de Molenhoek.

OVERSLAG 1927

*Ook onze vorige generaties verzorgden reeds hun publiciteit en zakenpapieren.
Hier een mooie briefkaart van de meester-kleermakers Weduwe De Maere & Zonen. Zij
woonden rechtover de kerk.*

WACHTEBEKE-OVERSLAG ±1910-1914 (?)

Hier nog een mooie foto uit de oude doos. Als we kunnen uitvissen waar de schuur uit het bouwjaar 1813 stond, dan konden we ook de juiste plaats bepalen.

Wel kennen we nog enkele personen : gans links staat Camiel Marquenie ; uiterst rechts herkennen we Cesar Van de Voorde (°1881 - †1938), echtgenoot van Maria Staelens en vader van René. Helemaal vooraan, met sigaar, staat ene Balthau. De chauffeur is Camillus Bauwens, bijgenaamd "Wies Knippe" (° Koewacht-Nederland 11.03.1876 en overleden te Wachtebeke).

OVERSLAG 1905 - 1910 - 1915 (??)

Een wens :

Laten wij eindigen met deze mooie foto van ergens op de Overslag (uit goede bron vernomen), gekiekt aan herberg...?, ter gelegenheid van ...?, met als hoofdpersonen...??? Ik wil maar zeggen dat het zonde is dat zulke mooie momenten verloren gaan bij gemis aan informatie. Vraag VAN HEDEN AF aan ouders en grootouders, bij het doorbladeren van oude familiealbums namen, plaatsen en data en NOTEER DEZE GEGEVENS OP DE FOTO, al was het maar in potlood ! Later zal de familie, de Heemkundige Kring of de verzamelaar er gelukkig mee zijn een of ander voorval of gebeurtenis te kunnen situeren. Menig précieux document is vernietigd door gebrek aan herkenning !

EPILOOG

Het lag niet in mijn bedoeling een wetenschappelijk werk over de geschiedenis van Wachtebeke te schrijven. Wel heb ik via mijn hobby, het verzamelen van postkaarten, door reproductie van de oudste postkaarten onzer gemeente willen tonen hoe schoon en landelijk het was, en door transpositie met foto's naar 1996 en '97, hoe alles stilaan veranderde en hoe we hier en daar nog de sporen van het verleden kunnen terugvinden.

Alhoewel hier meer dan 300 foto's en documenten allerlei bijeen zijn, weet ik bij voorbaat dat de opmerking zal komen : “'t is schoon ! maar weet ge wat er nog moest in gestaan hebben...”. Begrijp echter dat er wel met regelmaat hier of daar een oude foto of document zal blijven opduiken. Wij moesten afsluiten en besluiten om de kopij tenslotte in druk te krijgen.

Wees mild in uw beoordeling, wellicht komt er later een jonge, nieuwe kracht met een vervolg, vol met interessante wetenswaardigheden over Wachtebeke.

Wel zou het me veel genoeg doen te weten, dat door dit boek de vertellingen en belevenissen van vroeger nog eens boven gehaald worden en dat grootouders, ouders, kinderen en kleinkinderen, gezellig rond de haard geschaard, er veel plezier mogen aan beleven.

G. TRANGEZ
Wachtebeke, december 1997

1935

HUIS :

Van Quaquebeke-Soetens
Statiestraat - WACHTEBEKE

Gekend om zijne prachtige meubelen.
Alles eigenhandig werk. — Alle slach
van schrijn en timmerwerk. — Groote
keus van speelgoed. — Prachtige moder-
ne spiegels te bekomen aan prijzen bui-
ten concurrentie.

SCHUTTERS ! — Groot en Klein :

Koopt uwe bogens, pijlen en ander gerief
bij ons.

Wie eens bij ons koopt blijft klient.

Drukkerij

Creve - Cheyns
Kerkstraat - Wachtebeke

Alle drukwerken. = Papierartikelen.
De modernst ingerichte drukkerij van de streek.

H. V. d. Hende

BOUWMATERIALEN
Langeleede - Wachtebeke

ALLE ETERNITPRODUCTEN.

*Elke keukentafel zou moeten voorzien
zijn van een ETERNIT-blad in luxe-
émaille.*

Onverslijtbaar — Goedkoop — Sierlijk.

VRAAGT INLICHTINGEN.

BIBLIOGRAFIE

1. Fr. De Potter (°1834 - †1904) & Jan Broeckaert (°1837 - †1911) : De Geschiedenis van de Gemeenten der Provincie Oost-Vlaanderen (1864-1901).
2. Electrabel - Noël Kerckhaert & Dirk De Vleeschauwer : Het Nieuwe Licht uit Langerbrugge - Uitg. 1990.
3. Gemeente Wachtebeke : Archief en Uitgaven.
4. Gemeente Wachtebeke : Gemeentelijk Informatieblad.
5. Prof. Dr. Mevr. Gottschalck (†) : De Geschiedenis van de 4 Ambachten en het Land van Saeftinghe in de Middeleeuwen.
6. Heemkundige Kring "Oud-Wachtebeke" (1967-1997) : Archief, individuele uitgaven en de 29 Jaarboeken.
7. Larousse : Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie.
8. "Over den Vier Ambachten" : Drs. A.M.J. de Kraker, lic. H. Van Royen, lic. Marc E.E. De Smet.
9. Postwezen : De Post door de eeuwen heen (1981).
10. R.A.G. : Rijksarchief Gent.
11. Sint-Laurensklok : Redactie Sint-Laurentius, Zelzate - Uit de archieven van Broeder Leopold.
12. G. Staelens : De Postgeschiedenis van Wachtebeke.
13. Drs. A.M.J. de Kraker (Nederlandse historicus) : Over Zeeland.